

DEMOKRACIJA

KRALJICA CENI PRAVE DEMOKRATE

V Slovenijo prihaja
britanska kraljica
Elizabeta II. Predsednik
SDS Janez Janša je edini
slovenski predsednik
vlade, ki je bil pri njej
na uradnem obisku.

INTERVJU

Dr. Boris Gaberščik

Urejanje prostora diktira zemljiška politika

TRIBUNA

Dr. Milan
Balažič o NSi,
Drago Bajt o
Ljubljani

ISSN 1408-0494
9 771408 049069

Z Demokracijo do novega telefona

Samsung SGH-U700

- teža: 86 g
- velikost: 102,5x50x12,1 mm
- čas pogovora: do 300 minut
- čas pripravljenosti: do 270 ur
- GPRS/EDGE/UMTS/HSDPA
- snemanje videoposnetkov
- vgrajen digitalni fotoaparat
- MP3 predvajalnik
- MMS
- 20 MB vgrajenega spomina
- razširitevno spominsko mesto (MicroSD)

Slika je simbolična

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹ vsak mesec podarja **4 aparate** UMTS Samsung SGH-U700.

Vsi dosedanji naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 2 dodatna aparata UMTS. Nagradna igra traja do 31. oktobra 2008.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani www.demokracija.si (na spletni strani so objavljena tudi pravila nagradne igre).

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006
2. Naročniki do 1. 9. 2006

tednik
DEMOKRACIJA

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- mesečno* 4 x letno (9 % popusta) 2 x letno (10 % popusta) 1 x letno (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- upokojenec invalid
 brezposeln študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA

ID za DDV: _____

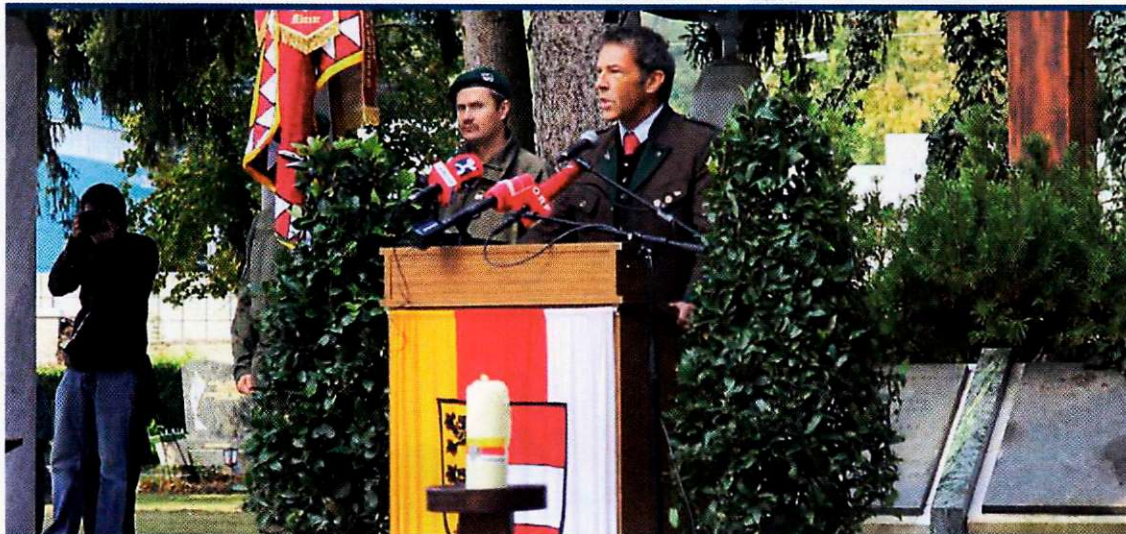
Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, Mivka 25,
1000 Ljubljana**

ali na faks **01 24 47 204.**

Podpisani/a se zavežujem, da bom naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj eno leto od datuma naročila.

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 2,50 € (599,10 SIT). Obvestilo potrošnikom: Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT. Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

Populistovo slovo

Metod Berlec

Smrt koroškega deželnega glavarja Jörga Haiderja v prometni nesreči v bližini Celovca je dolgoročno morda napoved novih časov za Slovence, ki živijo na severni strani Karavank. Ob Haiderjevi smrti je med predstavniki tam živeče slovenske manjšine čutili precejšnjo zadržanost. Obstaja prepričanje, da kakšnih velikih sprememb v odnosu večinskega prebivalstva do njih ni pričakovati. Koroški Slovenci so bili že v času habsburške monarhije pod večjim pritiskom nemškega nacionalizma kot Slovenci, ki so živeli na Kranjskem, kjer so bili večinsko prebivalstvo. Na Koroškem so bili Slovenci v večini le južno od reke Drave. Ta koroško-nemški nacionalizem se je še okrepil po nesrečnem plebiscitu 10. oktobra 1920, ko smo izgubili pomemben del slovenskega narodnostnega ozemlja. Takrat je deželna zavest zmagala nad nacionalno. Mnogi Slovenci so glasovali za Avstrijo tudi iz gospodarskih in socialnih razlogov. Deželna zavest je bila na Koroškem vedno močno razvita, ne nazadnje tudi zaradi geografskih dejavnikov, saj deželo na severu omejujejo Ture, na jugu pa Karavanke. Celovška kotlina je bila zaradi domnevne slovanske (nekaj desetletij tudi komunistične) grožnje z juga vedno gojišče neverjetno skrajnega nemškega nacionalizma, ki je dosegel vrh med drugo svetovno vojno. Še v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja je prišlo do pravega pogroma nad dvojezičnimi napisi, kar je bilo odraz skrajno nestrpne družbe, ki ne priznava temeljnih človekovih pravic svojim sodeželanom, ki tam živijo že stoletja. Zato ne preseneča, da se je število Slovencev na tem območju v stotih letih zmanjšalo z več kot sto tisoč na okoli petnajst tisoč po zadnjem uradnem štetju (po nekaterih strokovnih analizah naj bi bilo Slovencev na južnem Koroškem okoli 45.000).

Pokojni Haider je s pravo mero populizma, socialnega čuta in nacionalizma v devetdesetih letih zajahal večinsko razporejenost koroškega prebivalstva, ki je bilo pripravljeno dati koroškim Slovencem le kakšno malenkost. Zadnja leta je bilo njegovo nasprotovanje odločbam avstrijskega ustavnega sodišča, po

katerih bi morali postaviti celo vrsto dvojezičnih napisov, ena glavnih predvolilnih tem vsakokratnih volitev na Koroškem. Za slovenske razmere je to nekaj nepredstavljivega, saj pri nas nikomur niti na misel ne pride, da bi bil proti dvojezičnim napisom v Slovenskem primorju ali jugovzhodnem delu Prekmurja. Predstavniki italijanske in madžarske manjšine imajo celo dvojni glas, saj poleg predstavnikov političnih strank tako na občinski kot državni ravni lahko volijo tudi svoje manjšinske predstavnike. Za koroške Slovence je tak manjšinski standard samo pobožna želja. Ob smrti deželnega glavarja Haiderja pa kljub vsemu lahko upamo, da bo prišlo do prepriha, ki bo vsaj nekoliko prezračil ta skrajno zatohli nemški nacionalizem na severni strani Karavank. Če je v prejšnjih desetletjih morda res obstajala kakšna grožnja z juga, danes gotovo ni več tako. Sedanja vlada je z vodenjem Evropske unije dokazala, da sodi Slovenija med uspešne in hitro razvijajoče se članice unije, slovenščina pa je jezik enakopravne članice EU. Hkrati Slovenija po bruto družbenem proizvodu dohiteva povprečje skupne evropske povezave. No, vprašanje je sicer, kako bo to pod novo vlado, saj imena, ki se pojavljajo kot kandidati za ministre, ne dajejo najboljšega vtisa in zbujajo dvome o svoji kompetentnosti. Še posebej to velja za glavno kandidatko za ministrico za zunanje zadeve, predsednico LDS Katarino Kresal. Če se malo pošalimo, lahko zapišemo, da so njena glavna referenca na področju zunanje politike nakupi dragih oblek in modnih dodatkov v prestižnih trgovinah v Milanu.

A vrnimo se k pokojnemu koroškemu deželnemu glavarju Haiderju. Še v petek, na 88. obletnico plebiscita na avstrijskem Koroškem, je spominsko slovesnost izkoristil za očitke Sloveniji, naj se glede vprašanja krajevnih tabel ne igra z ognjem in naj se ne vmešava v avstrijsko notranjo politiko. V prvih sobotnih jutranjih urah je šel še zadnjič čez rob – z avtomobilom v smrt. Upajmo, da je njegov odhod znanilo novih, strpnejših časov za Slovence na avstrijskem Koroškem ... **D**

Ob smrti koroškega deželnega glavarja Jörga Haiderja kljub vsemu lahko upamo, da bo prišlo do prepriha, ki bo vsaj nekoliko prezračil skrajno zatohli nemški nacionalizem na severni strani Karavank.

UVODNE STRANI

- 9 Načrt za oživitev medbančnega trga
10 **Pogledi:** Kje so novi kadri?
11 **Kolumna:** Boj z vsemi sredstvi

POLITIKA

- 12 Visok obisk s kraljevega dvora
15 Prvi obrisi vladne koalicije
18 Veselo nazaj ... do bele Ljubljane
20 Sodni dan Nove Slovenije

SLOVENIJA

- 22 Slovenska vlada ukrepala pravilno
26 Študentje bodo volili svoje predstavnike
28 Sveža kri za razvoj pokrajin
30 Konec vrčkarstva v Ljubljani

TUJINA

- 32 Ironija usode: po slovesnosti v smrt
34 Rokopis hrvaške mafije
36 **Globus:** Papež o finančni krizi
37 **Tuji tisk:** Petje v majščini

INTERVJU

- 38 Dr. Boris Gaberščik

DOMOZNANSTVO

- 42 Kraj Halasove smrti
44 Poznavalka starih kultur
46 **Osebnosti:** Maks Fabiani
50 **Naši kraji:** Sežana
54 Kje se je zares rodil Trubar

OGLEDALO

- 56 **Film:** Ananas ekspres
58 **Avtomobilizem:** Audi A4 avant 2,0
60 **Zdravje:** Artritis: razmišljajmo pozitivno
62 **Šport:** Z žogo v vodo
64 **Črna kronika:** Primer solzavi Penko
66 **Rumeno:** Jamajka, Jamajka ...
68 **TV Kuloar:** Oranžna tetka Majda
74 Priznanje inštitutu Jožeta Pučnika

DEMOKRACIJA,

Mivka 25, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/24 47 200 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si;
01/24 47 205 (uredništvo), urednik@demokracija.si
Faks: 01/24 47 204

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Gašper Blažič, Lucija Horvat, Petra Janša, Barbara Prevorčič, Klemen Kocjančič, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Maruša Mihelčič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust

Kolumnisti: Esad Babačič, dr. Metod Benedik, dr. Andrej Capuder, dr. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošče, Miran Mihelič, Marija Vodišek

38 Intervju: dr. Boris Gaberščik

V Ljubljani je doslej prevladovala politika graditve na prostih površinah in tudi na dobrih kmetijskih zemljiščih. Ker nasprotujemo razpršeni graditvi, smo se odločili za prenovo mesta znotraj avtocestnega obroča.

12 Visok obisk s kraljevega dvora

Bližnji obisk britanske kraljice Elizabete II. v Sloveniji je zelo pomemben za odnose med državama. Gre za izraz tesnega sodelovanja zadnjih 17 let pa tudi dokaz zavezanosti k nadaljnjemu sodelovanju.

15 Obrisi vladne koalicije

Pogajanja o prihodnji vladi se nadaljujejo. Kažejo se prvi obrisi nove vladne koalicije in kadrovske zasedbe vlade, še posebej po odločitvi SLS, da v novi vladi ne bo sodelovala.

22 Vlada ukrepala pravilno

Položaj slovenskih bank je trden, saj niso kupovale tveganih vrednostnih papirjev na podlagi ameriških hipotek. Nekaj težav je le pri skladih. Slovenska vlada naj bi poskrbela za neomejeno zavarovanje depozitov.

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Andreja Velušček, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 2,50 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o., Komenskega 11, Lj.

Direktor: Metod Berlec

Naklada: 12.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor

Poština plačana pri pošti 1102 Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

»Demokracija« je zaščitena blagovna znamka, last podjetja Nova obzorja založništvo d.o.o. Vse pravice so pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisno privolitvijo založnika Demokracije. Imetniki materialnih avtorskih pravic na avtorskih delih, objavljenih v Demokraciji, so podjetje Nova obzorja založništvo d.o.o. ali avtorji, ki imajo s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o. sklenjene ustrezne avtorske pogodbe. Prepovedani so vsakršna reprodukcija, distribucija, predelava in dajanje avtorskih del ali njihovih delov na voljo javnosti v tržne namene brez sklenitve ustrezne pogodbe s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Objave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 225,31 evrov, za druge pa 257,57 USD.

Izid nekaterih rubrik je podprlo Ministrstvo Republike Slovenije za kulturo.

Fotografija na naslovnici: Srdjan Živalovič/Bobo

DOBER DAN JE
UDO BEN DAN

» Razvijajte se iz dneva v dan.
Tudi z banko. «

Posodobite svoje finančno poslovanje, odločite se za Bank@Net, Telebanko, Moneto, kartice z odloženim plačilom in druge sodobne bančne poti. Ugotovili boste, da je plačevanje računov in spremljanje vsega, kar se dogaja z vašim denarjem, pravzaprav udobno in prijetno.

Če se odločite to jesen, boste še dodatno prihranili!

To dobro ponudbo vam privoščimo vse do 15. novembra!

Za vstop v udobni bančni svet vas obrazci na klik čakajo na www.nkbm.si, ali pri bančnem svetovalcu, kjer lahko preverite tudi drugo oktobrsko ponudbo naše banke.

Oktobar je dober

BREZPLAČNA ŠTEVILKA
 080 17 50
www.nkbm.si

 Nova KBM

Zardeli obrazi

Aleksander Škorc

Gospodična Katarina, bodoča ministrica za "skromno osebno porabo in prozorne fraze", bo potopila naslednjo vlado. Potrebuje namreč prav posebnega strokovnjaka, ki bo dražji od žafrana, a tudi njegova naloga ne bo lahka. Gospodični bo moral sproti razlagati pomen njenih lastnih besed, jo opominjati, kaj je govorila včeraj, in ji namigniti, kaj bi bilo dobro povedati jutri. Takšen strokovnjak je sicer "deloholičen" Grega, a njega neproduktivno garanje ne zanima. Še vedno rahlo lep in za spoznanje pametnejši Borut seveda ne bo odobril sredstev za potrebnega strokovnjaka, ker bi si s tem utegnil oklestiti ure solarija in kozmetičarke. To pomeni, da bo gospodična še naprej "take ven metala", da jo bo treba prisilno utišati (znanje in sredstva so na voljo), kar bo nedvomno povzročilo padec vlade.

Kaže torej dobro, a najprej bo nekoliko slabo. Pravzaprav bo zelo slabo in veliko nas bo stalo. Bo približno tako, kot je v prestolnici, kjer le še osamljena skupina vrtičkarjev obupno brani svoje pridobitve, tisti, ki so postavili "srako" na oblast, pa hinavsko molčijo, ker so svojo zlatino že zdavnaj poskrili.

In kdo se bo šel "vrtičkarstvo" in reševal zablodelo demokracijo na državni ravni? Tisti, ki so si na pragu smrti drznili še enkrat zagreniti bodočnost otrokom, prav gotovo ne. Tudi če se bo kdo od njih pomotoma soočil z razkošjem sluzavosti oblastne združbe, za katero je glasoval, bo raje odvrnil pogled. "Kaj pa jaz vem, sem že prestar, sicer so pa vsi isti," bo odgovor na poziv priznanja zmotne. Nato bodo z dobrodušnim blagoslovom nekdanjih in ponovnih oblastnikov neupravičeno pridobljenih vsakovrstnih koristi še poslednjič sedli na borne ostanke, si od sramu poveznili vrečo na glavo in počakali na človeka nevreden konec.

Sicer pa tako ali tako ni treba ničesar reševati, ker se bo tisto, kar se ima sesuti, sesulo, kot se že na veliko sesuvajo z nedelom pridobljena bogastva po svetu in kot se je slej ko prej še vedno sesula vsaka, v lastne koristi zazrta oblast. Če bo to sesuvanje tokrat dolgotrajnejše, je pa odvisno od tega, koliko boste za to molili.

Še nekaj vprašanj za tisto gospo, ki je v družbi nekakšnih krščanskih demokratov – marsikaj bi lahko bili, samo to ne – še pred kratkim vneto nazdravljala lastnemu koncu: Čemu nazdravljate danes? Kako boste kot vneti zagovorniki otrok svoje dejanje pojasnili njim in kako se boste zanje sedaj borili ter predvsem, povejte iskreno, vam je kaj nerodno?

H-umor

»Zdel se mi je zelo pameten in sem si rekla: Super! Končno moški, ki je pametnejši od mene.«

(Novinarka Mojca Pašek Šetinc je imela opravka z neumnimi moškimi, dokler ni srečala svojega sedanjega moža Mileta Šetinca.)

»Če bom izvoljen, moja izvolitev ne more biti razlog, da bi stranka v programskem smislu imela manjšo vlogo in težo v vladi.«

(Kandidat stranke Zares za predsednika državnega zbora Pavel Gantar se boji, da bo njegova stranka imela premalo vpliva v vladi, če bo on sedel v državnem zboru.)

»Če dodamo še nedeljski televizijski nastop nesojenega ideologa SDS, predsednika projanševskega Zbora za republiko in v osemdesetih ne ravno nepomembnega člana komunistične partije Petra Jambreka, ki v dobri uri ni našel žal besede za najverjetnejšega novega mandatarja Boruta Pahorja, mora biti nekaj narobe.«

(Urednik Maga Veso Stojanov je zaradi nenavadnega dogajanja po volitvah prepričan, da »nekaj smrdi v deželi Kranjski.«)

»Umril je na slovenski zemlji.«

(Predsednik SNS Zmago pl. Jelinčič je prepričan, da je pokojni koroški deželni glavar Jörg Haider dobil, kar je iskal.)

»Člani vlade so zavezani, da se izogibajo dajanju izjav v javnosti, ki so v nasprotju z izjavami predsednika vlade in drugih članov vlade.«

(Osutek Pahorjeve koalicijske pogodbe očitno ne dopušča samovolje ministrov, čeprav je tranzicijska levica dosedanji vladi očitala prav to.)

»Če ljudska stranka ni v položaju, da odloča, potem je to izgubljen čas za kmetstvo.«

(Kmet in nekdanji predsednik predhodnice SLS Slovenske kmečke zveze Ivan Oman je še vedno prepričan, da je pomembno biti »pri koritu.«)

»... povolilni razvoj dogodkov gre v takšno smer, da dobesedno sili manjša partnerja trojčka, da se umakneta v opozicijo.«

(Kolumnist Vlado Miheljak ni zadovoljen z odnosom Pahorjeve stranke SD do Golobčevega Zaresa in LDS Katarine Kresal.)

»Sicer sem že večkrat rekel, da sem ponosen na svoje prednike, tudi na dedka, in da je tako, da se dedki rodijo pred vnuki in jih ne izbiramo.«

(Predsednik računskega sodišča Igor Šoltes se ne čuti krivega, ker je vnuk Edvarda Kardelja.)

»V normalni državi bi jih seveda imeli za obrobne kričarje, v Sloveniji pa so veliki misleci, ki tehtno analizirajo nastale razmere. In to več pove o Slovencih kot o omenjenih genijih.«

(Ekonomist Rado Pezdir meni, da je povsem noro vsakič znova, že vsaj zadnjih 20 let, poslušati ene in iste obskurneže, ki po vseh domačih medijih nabijajo in nabijajo o tem, da je zdaj kapitalizem dokončno propadel in da nas lahko reši samo še njihova različica socializma.)

Zlata vreden kongres

V Ljubljani je minuli petek in soboto potekal drugi kongres o plemenitih kovinah in surovinah, kjer so se zbrali znani domači in tuji finančni strokovnjaki, predavatelji in razstavljalci. Med predavatelji je najbolj izstopal kontroverzni finančnik dr. Marc Faber, ki je leta 1987 tik pred črnim ponedeljkom posvaril svoje stranke, naj umaknejo kapital z Wall Streeta, napovedal pa je tudi sedanjo krizo na ameriških finančnih trgih. Tokrat je bil mnenja, da kakršni koli načrti za rešitev ameriškega finančnega sistema ne bodo preprečili recesije, rast kitajskega gospodarstva in indijske delnice pa nas bodo razočarale. Ta čas kot najboljšo mogočo alternativo za zavarovanje premoženja omenja fizično zlato. Bojan Pravica, mednarodni finančni svetovalec, pa je ob odprtju kongresa vsem vlagateljem svetoval, naj svoje naložbe razpršijo, vložijo v plemenite kovine, delnice in vzajemne sklade. O prihodnosti surovin je govoril direktor podjetja HDV iz Nemčije Leimen Günther Luitz, Peter Slap-

Maketa kocke zlata in njena tržna vrednost leta 2000 in 2008

šak, direktor podjetja Elementum, pa je prvi dan kongresa predstavil naložbene priložnosti zlata in srebra ter razvil naložbeno strategijo prihodnosti. Izredno zanimivo je bilo tudi predavanje Petra Jacopsa, direktorja podjetja Genesis, z naslovom Fotovoltaični bum, ki je predstavil razvoj solarne tehnologije. Nastopil je tudi nekdanji nemški minister za gospodarstvo dr. Walter Döring, ki je danes predsednik NS Wheel IT, ki ponuja portal za invalidne ljudi. Po njegovem mnenju podjetje vlagava v »najpomembnejšo surovino«, v človeka, saj vsebuje omenjeni portal pomembne informacije za to ciljno skupino.

Predavanja so bila podprta z zanimivimi predstavitvami, kot je bila npr. ponazoritev metode izpiranja zlata iz jalovine, ki jo je pripravil Prirodoslovni muzej Slovenije. P. J.

Modrost tedna

»K Pahorjevi zmagi so svoj delež prispevali mnogi, na primer ljubljanski župan, mediji Pivovarne Laško, orožarji v Sistemske tehniki in še marsikdo. Čeprav je deleže njihovih zaslug nemogoče natančno oceniti, bodo zdaj vsi ti izdajali takšne ali drugačne račune. Če jih bo Pahor plačeval, bo najmanj škodoval podobi svoje vlade, če se jim bo uprl, bo tvegval nevarne zamere.«

(Sociolog dr. Matej Makarovič)

»Peterletov način delovanja je drugačen kot moj. Če ne dajem kritičnih izjav, to še vedno ne pomeni, da se z vsem strinjam. V izjavah sem bolj zadržana, saj se mi to zdi bolj ustrezno za samo stranko v tem trenutku. Zagotovo pa nama je s Peterletom skupno povezovanje, oba si želiva najboljše za vse, brez izključevanja.«

(V. d. predsednika NSi Ljudmila Novak)

Afo rizmi

- Filozof Žižek je Golobiča preimenoval v slovenskega Stalina; smo zares že v stalinizmu?
- Državniki so največkrat slabi državljani.
- Že leta 1945, ko gospe Kresalove še ni bilo, nisem zaupal državni upravi.
- V socializmu je bilo življenje zelo neporno, zato pa smo zlahka umirali.
- Slovenci smo razdeljeni na dve nesimetrični polovici.

Žarko Petan

Si varčevalci to res zaslužijo?

Po nekaterih podatkih naj bi si Anton Rop, nekdanji predsednik vlade, pred tem pa dolgoletni 'strokovnjak' za lastninjenje nekdanjega družbenega premoženja, znan po številnih aferah, želel postati predsednik uprave Nove ljubljanske banke (NLB). Zdaj-

šnjemu predsedniku uprave Marjanu Kramarju, za njegovo imenovanje se je zavzel nekdanji predsednik države Janez Drnovšek, poteče mandat januarja prihodnje leto, nadzornikom pa je že podal izjavo, da se za nov mandat ne bo potegoval. V političnih krogih tranzicijske levice je tako slišati, da bi predsednik uprave NLB želel postati Rop. Spomnimo, da je prav Rop 34-odstotni delež te banke prodal belgijski KBC.

Anton Rop želi voditi največjo slovensko banko.

Glede na to, da je Rop znan po nagli jezi, hitrih odločitvah, vpitju, nekorektnem odnosu do sodelavcev in novinarjev ter dvomljivi strokovnosti, je vprašljivo, ali je primeren za vodenje največje slovenske banke, ki je še vedno v pomembni državni lasti. Vprašljivo je tudi, ali si takega predsednika uprave zaslužijo varčevalci največje slovenske banke. Vprašanje je na mestu tudi glede na razsežnosti svetovne krize na finančnem področju. Človek, kot je Rop, lahko banko zelo hitro spravi na dno. To je storil že s stranko LDS in tega ne smemo pozabiti. V. K.

Vseslovenski shod kmetov

Peti vseslovenski shod kmetov, ki se ga je udeležilo več kot tisoč kmetov iz vse Slovenije, je potekal pred rojstno hišo zavetnika kmetov Antona Martina Slomška na Ponikvi.

Začel se je v cerkvi sv. Martina na Ponikvi, sveto mašo pa je daroval celjski škof Anton Stres. Slogan letošnjega srečanja, ki ga je pripravila Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije, je bila Slomškova misel *Ves svet je lepo, bogato polje, na katerem lahko vsi za dolgo večnost žanjemo*. Govornik na shodu, predsednik Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije Ciril Smrkolj, je dejal, da je brez državne strategije težko dobro gospodariti in da na slovenskem podeželju vlada revščina, slovenski potrošniki pa kupujejo hrano iz neznanih dežel. Dejal je tudi, da Evropo zajema lakota, saj v njej živi več kot 100 milijonov ljudi na pragu revščine. Avstrija na primer odpira trgovino za obubožane. Vprašanje je, kako zagotoviti primeren razvoj kme-

Tradicionalni vseslovenski shod kmetov na Ponikvi

tijstva in pridelati čim več hrane. »Podeželani se moramo zamisliti nad razvojem morale in demokracije v Sloveniji. Evropski kmetje vedo, da leva politika ni bila nikdar usmerjena v razvoj kmetijstva, ta politika želi reševati socialne probleme na drugi strani,« je še rekel Smrkolj. Shoda se je udeležil tudi predsednik SLS Bojan Šrot, ki ne more razumeti sramotno nizkih kmečkih pokojnin, s katerimi ni mogoče preživeti. Zavzel se je, da bi krivico s

pokojninami čim prej popravili, razvili kmetijstvo in poskrbeli za poseljenost slovenskega podeželja. Zbrane je nagovoril tudi prvi predsednik Slovenske kmečke zveze Ivan Oman, ki se je vprašal, kaj so kmetje pridobili v zadnjih 20 letih, in izrazil skrb, ker smo zajadrali v grobi kapitalizem, v katerem se kmetijstvo skrajno težko razvija. Ivan Oman je še dejal, da je bila v vsej zgodovini kmetstva na njegovi strani samo neka konservativna stranka, in če ta stranka ni v poziciji, ko bi odločala, je čas za kmetstvo izgubljen. O zavetniku kmetov Antonu Martinu Slomšku je z vidika njegovega družbenega delovanja zbranim na shodu govorila profesorica z mariborske univerze Jana Bezenšek, ki je osvetlila njegovo življenjsko pot. »Moramo imeti mir v naših dušah in se spraviti sami s seboj. Slomšek je grajal samohvalo, tožarjenje, nedelo, pijanost in surovost,« je dejala Bezenškova in ocenila, da je Slomšek živel življenje svojih faranov in da bi bilo prav, da se Slovenci zavedamo konkurenčnosti svojih duhovnih vrednot. L. H.

Obtožbe glede kadrovanja

Vladni urad za komuniciranje (Ukom) se je ta teden odzval na obtožbe treh predstavnikov strank prihodnje koalicije (Bojana Bugariča iz SD, Zdenke Cerar iz LDS in Andreja Rusa iz Zaresa), ki so v ponedeljek, 13. oktobra, na tiskovni konferenci zadnje kadrovske poteze vlade v odhodu označili za nekorektno in neetično, v nekaterih primerih pa tudi za nezakonite. Pri tem so izpostavili 56 razpisov za zaposlitve v državni upravi, prek katerih ljudje, ki so bili politično nastavljeni, kar nenadoma postajajo nepolitični uradniki. Po mnenju Ukoma so omenjene obtožbe neresnične, vlada pa deluje s polnimi pooblastili vse do konstituiranja novega državnega zbora. »Stranke, ki protestirajo in izrekajo neutemeljene obtožbe, so kadrovale 12 let na 50 let podlage in ves čas samo povečevale število zaposlenih v javni upravi. To se je v tem mandatu prvič zmanjšalo za skoraj dva odstotka,« je zapisano v izjavi za javnost.

Po mnenju Ukoma zaposlovanje v javni upravi poteka skladno z zakonom in veljavnimi predpisi ter na podlagi veljavnih sistemizacij, zato je za vsako prosto delovno mesto objavljen javni razpis, nanj pa se lahko prijavi vsakdo, ki meni, da izpolnjuje pogoje. G. B.

Očitki iz vrst SD, Zaresa in LDS so neutemeljeni.

Raziskave se nadaljujejo

Vladna komisija za reševanje vprašanj prikritih grobišč je minuli torek predstavila poročilo za mandat 2005–2008. »Ne da bi napovedovali, kakšna bo politika nove slovenske in drugih vlad, ki imajo svoje nepokopane mrtve na slovenskih tleh, se ne bo dalo ustaviti procesa raziskav, prekopov in pokopov

Predsednik komisije Jože Dežman

žrtev,« je dejal predsednik komisije Jože Dežman, odgovinar in direktor Muzeja novejšje zgodovine Slovenije. Vlada Janeza Drnovška je leta 2001 sprejela solidno izjavo o urejanju prikritih grobišč, a do njene realizacije ni prišlo. Po Dežmanovem mnenju so bili v mandatu vlade pod vodstvom Janeza Janše doseženi pomembni strokovni in javnomnenjski premiki. Slovenski in mednarodni odmev teh aktivnosti je bil velik, saj je Slovenija po mnogih merilih primerljiva oz. po doseženih rezultatih celo presega mnoge primere različnih komisij in državnih ukrepov za preseganje bremen zločinske preteklosti. Pri tem je Dežman omenil, da je bilo od 39.642 vloženi denacionalizacijskih zahtevkov pravnomočno končanih 38.604 ali 97,4 odstotka in da je vladna komisija za izvajanje zakona o popravni krivic doslej rešila več kot 19.000 vlog. Rehabilitacijo je doseglo več kot 2.000 ljudi, ki so bili v času režima obsojeni na političnih sodnih procesih. L. H.

Za oživitev medbančnega trga

Petra Janša, foto: Gregor Pohleven

Izredni vrh EU Voditelji 15 članic evroskupine in Velike Britanije so minulo nedeljo v Parizu na izrednem vrhu EU po črnem petku, 10. oktobra, ko so delnice na finančnih trgih v Londonu, Frankfurtu, Tokiu in New Yorku padle tako globoko, da je razmere mogoče primerjati z velikim borznim zlomom leta 1929, sprejeli skupni načrt v boju proti finančni krizi. »Gre za najbolj konkretne ukrepe doslej, bistvo pa je vsestranska pomoč bankam in drugim finančnim institucijam za ohranjanje likvidnosti in solventnosti ter za čimprejšnjo oživitev medbančnega trgovanja,« je pojasnil premier Janez Janša. »Bistvo sprejete skupne izjave je deloma akcijski načrt, deloma pa so to smernice za odpravljanje posledic finančne krize. Ne gre za ukvarjanje z vzroki te krize, ampak za odpravljanje posledic, da se ne bi čutilo pri varnosti prihrankov in delovnih mest,« je po izrednem vrhu evroskupine poudaril premier Janša.

So naložbe v skladih v težavah? Slovenske banke niso prizadete s slabimi naložbami, a pomembno je, da se ukrepa zdaj, preden kriza resno prizadene realni gospodarski sektor, prihranke ljudi in delovna mesta, zato bo Slovenija s tega vidika ukrepala na podlagi usklajenega načrta.

Slovenija je sicer pred tednom dni odločila, da zviša jamstvo za bančne in hranilne vloge z 22.000 evrov na neomejeno vsoto, kar bo veljalo za zavarovalne vloge za fizične osebe ter mikro- in mala podjetja v bankah v Sloveniji do konca krize. »Po situaciji, ki je nastala po tem, ko je Slovenija garantirala to jamstvo, lahko rečemo, da to ne bo zahtevalo nobenih dodatnih sredstev, ker ni nobene panike in ni nobene potrebe zanje in ker slovenske banke niso prizadete s slabimi naložbami, ki so glavni problem evropskih in ameriških finančnih institucij, zaradi katerih se je zgodila finančna kriza,« je pojasnil Janša. »Je pa problem, ko gre za sklade, kamor je veliko ljudi vložilo prihranke, ki ga za Slovenijo še ni mogoče oceniti,« je opozoril premier. »Lahko govorimo o neki oceni, po neuradnih podatkih o vsoti med milijardo in dvema milijardama evrov,« je dodal. »Koliko tega je nesolventnega, bo treba še oceniti in počakati na bolj relevantne podatke,« je poudaril Janša. Premier je izrecno opozoril na vpliv finančne krize na realni sektor, ki ga v Sloveniji čutijo predvsem mala in srednja podjetja. »Če ni medbančnega delovanja, če ni mogoče dobiti srednje- in dolgoročnih kreditov za normalno delovanje gospodarstva, potem se marsikaj ustavlja, še posebej so prizadeta mala in srednja podjetja,« je poudaril premier. »Posledica tega je lahko zmanjševanje naročil, kar vodi naprej v manjšo potrebo po proizvodih, posledica tega je manjša zaposlenost, to vodi v manjšo kupno moč gospodarstva, kar vpliva na samo povpraševanje in pogoje gospodarjenja. To lahko dejansko evropsko, svetovno in slovensko gospodarstvo pripelje v krog, iz katerega se v kratkem ne bo mogoče izkoptati,« je opozoril Janša.

Reševanje bančnega sistema Potem ko sta dan po izrednem vrhu najprej Nemčija in Francija objavili sveženj reševalnih ukrepov bančnega sistema, vreden skoraj 900

Sestanek slovenskega političnega vrha o aktualnih razmerah na finančnih trgih

Voditelji evroskupine in VB so v Parizu na izrednem vrhu EU po črnem petku, 10. oktobra, sprejeli skupni načrt v boju proti finančni krizi.

milijard evrov, so poročila za posojila zagotovile še Nizozemska (200 milijard evrov), Španija (100 milijard evrov) in Avstrija (85 milijard evrov). Poleg ukrepov omenjenih držav je britanska vlada v ponedeljek nacionalizirala večinski delež v dveh največjih bankah, in sicer v Royal Bank of Scotland in banki HBOS, za kar je vlada zagotovila 68 milijard dolarjev.

Premier Janez Janša je v torek pred sejo vlade sklical sestanek v zvezi z aktualnimi razmerami na finančnih trgih, na katerega je povabil ministra za finance Andreja Bajuka, guvernerja BS Marka Kranjca, predsednika SD Boruta Pahorja, predsednika Strateškega sveta za gospodarski razvoj Petra Groznika in direktorja Ekonomskega inštituta Pravne fakultete Franceta Križaniča. Po Janševih besedah so se dogovorili o potrebnih ukrepih za to, da bo zavarovana stabilnost finančnega sistema v času med 15. oktobrom, ko se bo konstituiral DZ in se bodo iztekla polna pooblastila sedanje vlade, ter imenovanjem nove vlade, ko bo dobila pooblastila za prevzem odgovornosti za vodenje države. Po Janševih besedah za dodatne ukrepe glede na nabor iz akcijskega načrta ni potrebe, velja pa odlok, sprejet pred tednom dni, da država zviša poročstvo za bančne in hranilne vloge z 22.000 evrov na neomejeno vsoto. ■

Sporna zgodovina

Pavel Ferluga

Naši potomci imajo pravico, da spoznajo dejstva, ki ne bodo ideološko sprevernjena. Doslej je bilo tega preveč.

Ob srečanju v Inštitutu Jožefa Stefana je naš pisatelj prof. Boris Pahor izrekel marsikaj lepega in dobrega. Res imam zelo v čislih njegove misli in pogum, da govori odkrito o vsem, kar tare slovenstvo. Njegovo angažiranje že v prejšnjem stoletju glede zgodovinskih resnic, še posebno v reviji Zaliv, v okviru katere je izšel tudi Odisej ob jamboru, je bilo zelo odmevno in polemično. Takratna komunistična oblast je grdo reagirala na njegovo pisanje in tudi levičarski mediji niso bili prav nič spravljivi, ampak so ga obsojali v njegovi kritiki povojnih dogodkov in Kardeljeve politike glede slovenskega nacionalnega interesa itd. Pa vseeno, ko sem poslušal odlomke njegovih misli v TV-oddajah, sem začutil grenak priokus, ko je govoril o poučevanju zgodovine v naših šolah. In res se moram z njim v marsičem strinjati. Pravilno je rekel, da bi morali naše otroke učiti o grozodejstvih nacifašizma v času druge svetovne vojne in še prej v odnosih s Slovenci pod italijansko in nemško oblastjo, toda hote ali nehote je popolnoma prezrl grozodejstva komunizma. Tega sploh ni omenil (vsaj ne v odlomkih, predvajanih na TV) in mislim, da to ni prav. V naših šolah bi morali učiti tudi resnico o konspirativnosti KP v obdobju NOB v škodo slovenstva in narodne osvoboditve, saj je partija posebno pazila na to, da se bo polastila oblasti pod krinko NOB, ne pa osvoboditve Slovenije po demokratičnem načelu. Danes je to vsem jasno. Dobro bi bilo, da bi v šolah predstavili tudi črno plat zgodovine NOB, ki je še vedno zamolčana ali prikrita z megljenimi pristranskimi omembami. Poudariti je treba resnico o prevzemu oblasti z genocidom nad lastnim narodom in vzpostavitvi diktature terorja za dolgo vrsto let povojnega časa. Med Slovenci nikoli ne bo pravega sožitja, če se ne bo popolnoma razkrilo in objektivno ocenilo dogajanje v zvezi z ideološkimi neskladji, ki so bili pravi vzrok bratomorne vojne in genocida. NOB, če ga že označujemo kot narodnoosvobodilnega, ne bi smeli obremenjevati z razrednim bojem in revolucijo politkomisarjev (kar je bilo poglavito gonilo v celotnem pred-, med- in povojnem obdobju), ki so jo spremenili v narodnozasušnjevalsko. Naši potomci imajo pravico, da spoznajo dejstva, ki ne bodo ideološko sprevernjena. To bodo zagotovo zmogli naši nepristranski kulturniki, kot so Boris Pahor, Drago Jančar, Alojz Rebula in drugi.

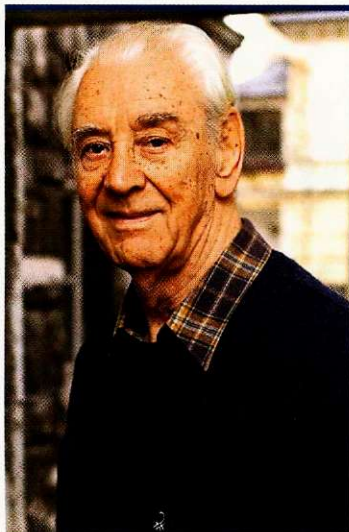

Kje so novi kadri?

Vida Kocjan

To, da sta Anton Rop in Mita Gaspari spet v prvih vrstah, za prihodnost države ni prav obetavno.

Stavljane nove vlade in imena prihodnjih ministrov, ki prihajajo na dan, ne morejo zbudjati prevelikih pričakovanj in zaupanja v to, kar je verjetni mandatar Borut Pahor državljano obljubljal pred volitvami. Če povemo drugače – nič novega. V zadnjih dneh tako beremo in poslušamo, da Anton Rop s svojo ekipo postaja čedalje pomembnejši član Pahorjeve SD. Spomnimo, da je Rop v SD prestopil iz LDS, ki je bila tedaj v popolnem razsultu tudi po njegovi zaslugi. Rop je na slovenskem političnem prizorišču že vsa leta po osamosvojitvi. Vodil je projekt lastninjenja nekdanjega družbenega premoženja, pri čemer so se zgodile številne nepravilnosti, denar se je nenadzorovano odlival v tujino, prišlo je do številnih oškodovanj, prek katerih so obogateli skrbno izbrani posamezniki. Izkazal se ni niti pri vodenju ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, še manj kot minister za finance in poznejši predsednik vlade. Kot poslanec v zadnjem mandatu ni naredil nič za dobro državljanov. Danes pa dejansko prevzema SD. Tega ne dela sam, pač pa z drugimi nekdanjimi člani LDS, ki so prestopili k Pahorju. Skupaj z Mitjem Gasparijem, nekdanjim kandidatom LDS za predsednika države, zdaj pripravljata koalicijsko pogodbo, ki je temelj za vodenje države v prihodnjih štirih letih. Gasparija se spomnimo predvsem po tem (če odmislimo njegovo vlogo v Narodni banki Jugoslavije in to, da so mu bile politične funkcije položene že v zibko), da je kot finančni minister dobesedno ponaredil državni proračun in prikazal nižji proračunski primanjkljaj od dejanskega. Kot kasnejši guverner Banke Slovenije je vodil denarno politiko tako, da je v obtok spravljaj večje količine denarja in s tem pripomogel k visoki inflaciji. Poleg tega je osrednja banka v njegovih časih kupovala dvomljive ameriške hipotekarne obveznice, ki so svet dejansko potegnile v veliko finančno krizo. Nanj so zaradi pomanjkljivega nadzora besni tudi varčevalci, ki so zaradi tega izgubili svoje prihranke (primer Sicura), očitajo mu tudi pomanjkljiv nadzor v banki SIB. Zdaj naj bi Gaspari postal celo nekakšen nadminister v Pahorjevi vladi. Ropova vloga bo drugačna. Očitno bo deloval oziroma že deluje bolj iz ozadja. Socialni demokrati so presodili, da ga ne smejo potiskati v prvi plan, saj je njegov nahrbtnik neuspehov pretežak. To pa seveda ne pomeni, da so ga potisnili na stran, nasprotno, namenili so mu precej veliko vlogo. Kje so torej novi ljudje, politično in strankarsko neobremenjeni, mladi, izkušeni, strokovni, kakor je Pahor obljubljal pred volitvami?

Boj z vsemi sredstvi

Dr. Peter Starič

V pretekli volilni kampanji smo lahko videli, kako se je prejšnja opozicija pognala v boj za zmago z vsemi sredstvi. Da bomo spomnili, kakšne in kako nepoštene so bile te metode, ter primerjali zgodovinske vzorce, naj navedem citata iz dveh knjig: V prvi, ki ima naslov *Endgame 1945; The Missing Final Chapter of World War II*, ki je izšla leta 2007, opisuje avtor D. Stafford, kako je bilo v Nemčiji v mesecih pred in po kapitulaciji. Poleg hrane in stanovanj je povsod primanjkovalo tudi zdravnikov.

Ker je v taboriščih preživelo veliko judovskih zdravnikov, so nekatere od teh zaposlili tudi v bližnjih civilnih bolnišnicah. Naneslo je, da je tak zdravnik prinesel v laboratorij vzorec urina. Potem si je zavihal rokave in si umil roke. Pri tem je ena od nemških laborantk opazila, da ima na podlakti vtetovirano številko in ga vprašala, kaj je to. Povedal ji je, da je bil v taborišču Auschwitz, kjer so taboriščnikom ob prihodu vtetovirali številke.

»Kaj je res, da so tam s plinom zastrupljevali in v krematorijih sežigali tudi ženske in otroke?« je vprašala.

Ko ji je to potrdil in podrobneje opisal lakoto, mraz, bolezn, medicinske poskuse na ljudeh, izčrpavajoče delo in sadistično izživljanje nad taboriščniki, je še vprašala:

»Ampak to so bili vendar Judje, kajne?«

Sklep št. 1: Če totalitarni režim oznani, da neka skupina ljudi nima nobenih pravic, potem še tako hudodelstvo nad temi nesrečniki ne velja za neetično, nepravično, nemoralno ali nečloveško. Tako daleč je totalitarizem razčlovečil državljane tretjega rajha v pičlih dvanajstih letih svojega obstoja!

V knjigi *Katyn Massacre* (ki je prvič izšla leta 1971) opisuje avtor L. Fitzgibbon, kako je 13. aprila 1943 radio Berlin objavil, da so v Katynskem gozdu pri Smolensku naleteli na množično grobišče, kjer so našli trupla približno 4000 poljskih oficirjev, ki so imeli vsi roke zvezane na hrbtu in so bili sistematično pobiti s strelom v tilnik.

Prva ruska reakcija, ki so jo svetu že čez dva dni prebrali z radia Moskva, se je glasila:

»V zadnjih dveh do treh dneh so Göbbelsovi obrekovalci začeli širiti nizkotne klevete, da so spomladi leta 1940 sovjetske oblasti masovno pobijale poljske častnike na področju Smolenska. Z objavo te pošastne izmišljotine se nemški fašistični podležji niso obotavljali razširjati najbolj brezvestne in nizkotne laži, da bi prikryli zločin, za katerega je sedaj postalo očitno, da so ga zakrivali sami.«

Nemško fašistično poročilo ne pušča dvoma o tragični usodi bivših poljskih vojnih ujetnikov, ki so bili zaposleni na konstrukcijskih delih zahodno od Smolenska in so prišli v roke nemških fašističnih krvnikov poleti 1941, potem ko so se sovjetske čete od tam umaknile.

»Očitno poskušajo sedaj Göbbelsovi obrekovalci z lažmi in klevetami zakriti krvave zločine Hitlerjevih gangsterjev. V svojih nerodno skovanih izmišljotinah o številnih grobovih, ki naj bi jih Nemci odkrili pri Smolensku, omenjajo Hitlerjevi lažnivci vas Gnjezdovo. Ti prevaranti pa molčijo o dejstvu, da so v bližini Gnjezdova arheološke izkopanine, kjer je zgodovinsko pokopališče Gnjezdovo.« Konec navedbe.

Po vojni je bilo pri nas nevarno govoriti resnico o katynskem poboju. Po drugi strani pa je neprijetna izkušnja, ko so našli trupla poljskih oficirjev v uniformah, povzročila, da so se morale žrtve poznejših komunističnih pobojev (npr. pri nas v Kočevskem Rogu ali v severni Italiji) prej sleči. Vendar so po razpadu ZSSS, dne 13. 4. 1990, Rusi le priznali, da so poljske oficirje pobili njihovi NKVD-jevci že marca 1940, o čemer so objavili ukaz, na katerem je bil tudi Stalinov podpis.

Sklep št. 2.: Grehe, ki jih počneš sam, obesi nasprotniku in svoje laži ponavljaj toliko časa, da se »primejo!« V komunističnem totalitarizmu, ki je pri nas vladal kar 45 let, se je takšno mišljenje doobra utrdilo v možganih premnogih Slovencev, ki še danes ne morejo videti v dejanjih »svojih« ničesar slabega.

Tu se lahko spomnimo, kako samozavestno sta v parlamentu in na televiziji je govorila Gregor Golobič in Milan M. Cvikl, da vlada duši medije, čeprav je njune tirade v živo prenašala naša nacionalna televizija, že naslednji dan pa so o tem pisali vsi naši dnevnikarji (torej mediji). In pri tem nista niti zardela. Skratka, pri obrekovanju nasprotnika, ki ni po volji komunistom, so dovoljene tudi najbolj umazane klevete. Izpadi poslanca Cvikla v parlamentu in medijih pa so bili ne le po vsebini, ampak tudi po izražanju precej podobni sovjetskemu demantiju. No, sedaj vsaj vemo, kdo so bili tisti, po katerih sta se oba zgedovala ...

Večina slovenskih volivcev, ki je vse to lahko brala, videla in slišala, se je pač odločila, da hoče popiti poln sod vina, da ugotovi, kakšno je. Vendar – kako naj pričakujemo, da bo vlada, ki je uporabljala takšna sredstva za prihod na oblast, kar čez noč postala poštena in kot taka začela delati v korist vseh državljanov Slovenije? ■

Visok obisk s kraljevega dvora

Petra Janša, foto: Srdjan Živulović/Bobo, arhiv Demokracije, European Voice

Bližnji obisk britanske kraljice Elizabete II. v Sloveniji je zelo pomemben za odnose med državama. Gre za izraz tesnega sodelovanja zadnjih 17 let pa tudi za dokaz zavezanosti k nadaljnjemu sodelovanju.

Za britansko veleposlaništvo je to najpomembnejši projekt doslej, je dejal britanski veleposlanik v Sloveniji Tim Simmons. Priprave na državniški obisk trajajo že nekaj časa, praktično pa so stekle maja letos, ko je Slovenija predsedovala Svetu Evropske unije. Obisk britanske kraljice Elizabete II., napovedan za 21. oktober, je nedvomno veliko priznanje slovenski parlamentarni demokraciji, za katero smo se odločili pred 19 leti po razpadu Jugoslavije in šestdesletnem komunističnem totalitarnem sistemu. Prav Velika Britanija oziroma Združeno kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske, dominantna industrijska in pomorska sila 19. stoletja, je ob znatnem prispevku k napredku svetovne književnosti in znanosti igrala vodilno vlogo pri razvoju zahodnjaških pojmov lastnine, svobode, kapitalizma in parlamentarne demokracije. Z uradnim obiskom premierja Janeza Janše v Londonu novembra lani, ko ga je sprejela tudi kraljica Elizabeta II., je bilo Sloveniji izkazano veliko priznanje, saj kraljica vsako leto k sebi povabi samo nekaj politikov, ki jih sama pojmuje za verodostojne in ugledne. Janez Janša je tudi edini slovenski predsednik vlade do sedaj, ki ga je kraljica Elizabeta II. sprejela na britanskem dvoru.

Parlamentarna demokracija

Anglija ima s svojo zgodovino izredno velik pomen za tok zgodovine celotnega sveta. Spomniti je treba na Listino svoboščin ali Magno Carto, ki je nastala v Angliji leta 1215 in je omejevala moč angleških monarhov. Vele-

Srečanje premierja Janeza Janše s kraljico Elizabeto II. novembra lani

Kraljica Elizabeta II. ob slavnostnem prihodu v britanski parlament.

vala je, da se mora kralj odreči nekaterim pravicam, spoštovati določene pravne postopke in se strinjati, da njegovo voljo lahko omejuje zakon. Bila je prvi korak v dolgotrajnem zgodovinskem procesu, ki je pripeljal do vložitve zakona in parlamentarne demokracije, političnega sistema, ki temelji na načelu delitve oblasti na zakonodajno, izvršilno in sodno. Sistem parlamentarne demokracije se je tako najprej razvil v Angliji, kjer se je sodna veja oblasti razmeroma zgodaj osamosvojila od drugih dveh. Do konca 18. stoletja je parlament predstavljal in opravljal zakonodajno oblast, izvršilna je bila v rokah kralja, po tem obdobju pa je kralj izgubil vsako nadzorstvo nad izvršilno oblastjo, obdržal je simbolično funkcijo. Prvo sodobno obliko parlamentarne demokracije so konec 18. stoletja oblikovali v Združenih državah Amerike, kasneje se je razširila tudi v evropske države. V sistemu parlamentarne demokracije različne politične stranke in njihovi člani kot predstavniki ljudstva tekmujejo za večino v izvršilni in zakonodajni oblasti. Načelo ljudske suverenosti, na katerem temeljijo sodobne parlamentarne demokracije, sloni na izhodišču, da oblast v državi izhaja iz ljudstva in mu pripada.

V Sloveniji je bil sistem parlamentarne demokracije uveden z ustavnimi dopolnili leta 1989. Zamenjal je stari socialistični sistem, v katerem je bila vsa izvršna, zakonodajna in sodna oblast podrejena eni stranki, Zvezi komunistov Slovenije kot sestavnemu delu Zveze komunistov Jugoslavije. Leta 1990 so bile v Sloveniji prve demokratične volitve. Zakonodajno telo v Sloveniji je danes

Britanski veleposlanik Tim Simmons

v rokah državnega zbora, medtem ko je državni svet drugi dom parlamenta, korporativno telo, ki zastopa socialne, gospodarske, poklicne in lokalne interese. Državni zbor sestavljajo poslanci, ki so izvoljeni na načelu splošnega, enakega, neposrednega in tajnega glasovanja za mandatno dobo 4 let.

Janšev lanski obisk Premier Janez Janša je 14. novembra 2007 uradno obiskal Združeno kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske. V okviru obiska ga je kot prvega slovenskega premierja doslej sprejela kraljica Elizabeta II. Poleg sprejema pri kraljici in pogovora z gostiteljem, predsednikom britanske vlade Gordonom Brownom, se je slovenski premier srečal še z vodjo laburistične večine v spodnjem domu britanskega parlamenta Geoffom Hoonom in z županom finančnega središča Londona lordom Davidom Lewisom. Srečanje s kraljico Elizabeto II. je bilo po besedah predsednika vlade Janeza Janše zelo zanimivo. »Bil sem

Kraljica vsako leto »odpre« britanski parlament z govorom s prestola.

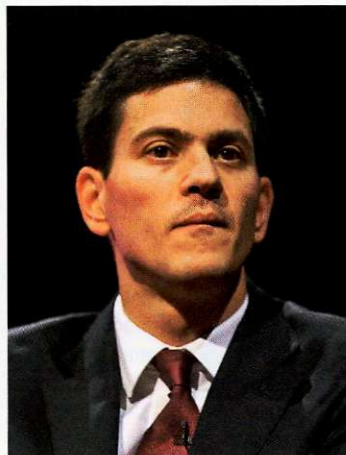
presenečen nad tem, kako dobro pozna razmere v Sloveniji, v regiji in tudi zgodovino številnih problemov, s katerimi se soočata Evropska unija in svet,« je tedaj v svoji izjavi za medije dejal premier. Predsednik slovenske vlade je takrat britanski kraljici podaril bronasto skulpturo lipicanca in knjigo Slovinci v očeh imperija. Gre za zbornik dokumentov britanskih diplomatov z mirovne konference po prvi svetovni vojni, v katerih le-ti opisujejo slovenske dežele. »Dejala je, da jo bo z zanimanjem prebrala. Iz razgovora pa sem videl, da tudi okoliščine, o katerih govori ta knjiga, zelo dobro pozna,« je takrat dejal predsednik slovenske vlade. Ob takratnem obisku je premier tudi povabil britansko kraljico, da obiše Slovenijo. »Ena od možnosti obstaja naslednje leto ali v letu 2009, vendar pa je to odvisno

od različnih okoliščin,« je v svoji izjavi za predstavnike sedme sile po srečanju pojasnil predsednik vlade Janez Janša. Zanimivo, da so okoliščine postale ugodne prav v času po slovenskih parlamentarnih volitvah letos, na katerih je zmagal t. i. tranzicijski levi trojček, premier Janša pa bo premierski položaj prepustil najverjetnejšemu mandatarju Borutu Pahorju, predsedniku stranke SD, ki je naslednica slovenske komunistične stranke.

Voditelj s posterja Ob tem je zanimivo, da je pretekli teden evropski tednik European Voice objavil profil Boruta Pahorja, v katerem se Tihomir Loza v članku »The pin-up leader« (Voditelj s posterja, op. p.) sprašuje, ali bo Slovenija z njim dobila prvega resnično postjugoslovanskega predsednika vlade. Loza izpostavlja njegov ▶

Novembra 1998 sta Slovenijo obiskala prestolonaslednik Charles in princesa Ana.

Angleški kraljevi par bo spremljal tudi britanski zunanji minister David Miliband s soprogo.

»lepi videz« in to, da so mu desni nasprotniki »zaradi njegove kratke manekenske kariere med študijem« nadeli vzdevek Barbika. »V Bruslju imajo nekateri Slovenci Pahorja v spominu kot zagretega športnika,« še piše časnik in to ponazori s karikaturjo, na kateri je Pahor prikazan v fitnesu, kako ves prepoten v rdeči majici z napisom SD pred ogledalom dviguje uteži. Zaskrbljivo pa je mogoče dejstvo, da je bil Pahor v Bruslju bolj osredinjen na stranjo doma kot na vlogo evropskega poslanca. »Če bo postal premier, bo moral resneje jemati tudi Bruselj,« opozarja časnik.

Po pisanju časnika so namreč skoraj dve desetletji v slovenski politiki prevladovali akterji, ki so se uveljavili v času razpada Jugoslavije: nekdanji predsednik Milan Kučan ter nekdanji premier in predsednik Janez Drnovšek. »Janez Janša je še ena velika živina iz poznih osemdesetih. Ime si je ustvaril kot vodilni akter v aferi, ki je spodkopala zvezno državo,« piše European Voice. Janši so po navedbah časnika vse od takrat pogosto očitali »vojaški pristop« k vladanju. »Pahor prinaša bistveno razliko,« ugotavlja European Voice. »Pahor, ne toliko medijsko iznajdljiv kot medijsko prijazen, je všečen, čeprav ni avtoritativen,« piše časnik, ki se tudi sprašuje, kako bo novi premier urejal odnose z mediji. »Malo stvari doma nakazuje, da se bodo Pahor ali njegovi partnerji zatekali k nasilnim metodam za samoohranitev, za katere je bil obtožen Janša, vključno s pritiski na urednike javnih medijev,« piše European Voice. »zanimivo pa bo videti, kako daleč bo šla nova vlada z

željo po krepitvi javnih medijev,« dodaja Tihomir Loza.

Prihaja Njeno veličanstvo Po besedah britanskega veleposlanca v Sloveniji Tima Simmons državiški obisk predstavlja najvišjo obliko stikov med šefoma držav in kot tak vključuje določeno formalnost. Pri pripravah je med drugim britansko veleposlaništvo sodelovalo z več slovenskimi sogovorniki. V prvi vrsti je bil to protokol pa tudi urad predsednika republike, ki je bil po drugi strani tudi v stiku z Buckinghamsko palačo. Gostitelj, slovenski predsednik Danilo Türk, bo s soprogo Barbaro Miklič Türk kraljico Elizabeto II. in vojvoda Edinburškega po prihodu 21. oktobra z vojaškimi častmi sprejel na gradu Brdo, kjer bo predsednik gostil tudi slovesno večerjo. Kot je pojasnil veleposlanik Simmons, bo imela kraljica na večerji nagovor. To bo njeno sporočilo Sloveniji in hkrati edini javni nagovor ob obisku. »Kraljica ne daje intervjujev in jih nikoli ni. Prihaja kot šefinja države in ne predstavnica vlade,« je še pojasnil. Se bo pa visoka gostja pogovarjala z ljudmi.

Elizabeta II. si bo prvi dan obiska med drugim v Ljubljani ogledala glasbeno delavnico britanske mednarodne šole, vojvoda

Pahor kot »voditelj s posterja«

Edinburški pa delavnico British Councila »Future City Game«. Predvideno je tudi srečanje s predsednikom vlade Janezom Janšo in predsednikom državnega zbora Francetom Cukjatičem.

Drugi dan, v sredo, bo v ospredju obisk v Lipici in predstavitev programa lipiške klasične jahalne šole. Britanskima visokima gostoma bodo predstavili zgodovino Lipice pa tudi pomen lipicanca za Slovenijo, je dejal veleposlanik in dodal, da je na programu še srečanje z mladimi, česar se kraljica zelo veseli. O tem, kakšna bodo darila, ki si jih bosta izmenjala predsednik Slovenije in britanska kraljica, veleposlanik ni želel govoriti. Po nekaterih neuradnih podatkih pa naj bi Elizabeta II. v spomin na Slovenijo prejela lipicanca.

Priložnost, da visokima gostoma čim bolj približamo Slovenijo, bo tudi kosilo, ki ga bo v sredo na ljubljanskem gradu priredil veleposlanik Simmons. Po njegovih besedah bo to srečanje s Slovenci iz sveta športa, politike, kulture in gospodarstva. »To so ljudje, ki so zadnjih 17 let ali več igrali vlogo v slovenskem preporodu,« je dejal Timmons. Središče Ljubljane si bo Elizabeta II. ogledala v sredo med sprehodom po Tromostovju, kjer bodo lahko visoka gosta iz Velike Britanije pozdravili tudi mimoidoči.

Elizabeta II. in njen soprog imata na programu še udeležbo na podelitvi priznanj programa za mlade MEPI. »To je program prostovoljstva, ki deluje že sedem, osem let. Gre za slovensko različico britanskega programa Duke of Edinburgh Awards Scheme, cilj pa je opremiti mlade z veščinami in vedenji, ki bi jih pripravili

na odraslo življenje,« je pojasnil Simmons in dodal, da bo kraljica obisk sklenila 23. oktobra.

Obisk britanske monarhinje je drugi obisk predstavnika britanske kraljeve družine v relativno kratkem času. Lani je Slovenijo v vlogi odposlanca britanskega zunanjega ministrstva ter urada za mednarodno trgovino in investicije obiskal vojvoda Yorški, pred leti pa tudi prestolonaslednik Charles in princesa Ana.

Kot je dejal veleposlanik Simmons, so si skupaj s slovenskim veleposlaništvom v Londonu za kraljičin obisk močno prizadevali. Ob tem je dodal, da je Slovenija zelo privlačna in zanimiva destinacija. Je pa še vedno država, ki jo morajo Britanci bolje spoznati. To bo prvi obisk Elizabete II. v kaki državi, kjer je Simmons doslej deloval kot veleposlanik. Kot pravi, je velika čast biti veleposlanik v državi, ki jo kraljica obišče, in dodaja, da veliko veleposlanikov doslej še ni imelo take priložnosti.

Kraljica bo v Slovenijo pripotovala v spremstvu približno 12 ljudi, vključno z osebjem, ki bo pomagalo pri pripravah, pa bo iz Velike Britanije pripotovalo od 30 do 40 ljudi. Kraljico bo po Simmonsovih besedah spremljal tudi britanski zunanji minister David Miliband s soprogo.

Britanska kraljica se po veleposlanikovih besedah vsako leto, spomladi in jeseni, odpravi na državniški obisk. Maja letos je bila v Turčiji, po Sloveniji jo bo pot vodila še na Slovaško. Kot pravi veleposlanik, je Elizabeta II. zelo vedoželjna oseba. »Vse svoje odraslo življenje in tudi prej je spremljala mednarodne odnose. Veliko je potovala in se srečevala z ljudmi, ki so danes del zgodovine,« je pristavil. Po njegovih besedah glede obiska v Sloveniji ni postavila posebnih zahtev.

Kot je v pogovoru za STA še dejal Simmons, bo med obiskom pričakovano veliko pozornosti namenjene varnosti. Pomembno pa bo, je izpostavil, da varnostni ukrepi ne bodo ovirali srečanj z ljudmi. ■

Prvi obrisi vladne koalicije

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven, Andreja Velušček

Pogajanja o prihodnji vladi se nadaljujejo. Kažejo se že prvi obrisi nove vladne koalicije in kadrovske zasedbe vlade, še posebej po odločitvi SLS, da v novi vladi ne bo sodelovala.

Potem ko že vse kazalo, da se bo SLS pridružila koaliciji s t. i. levim trojčkom, je glavni odbor SLS na seji v ponedeljek, 13. oktobra, z 92 glasovi za in 63 proti izglasoval vstop SLS v opozicijo. SLS tako ni ponovila napake iz leta 2000, ko je kljub katastrofalnemu izidu znova šla v koalicijo s strankami tranzicijske leve. Hkrati je glavni odbor SLS predsedniku stranke Bojanu Šrotu izrekel zaupnico, kar pomeni, da predčasnega volilnega kongresa ljudske stranke za zdaj ne bo.

SLS v opozicijo Odločitev SLS za odpoved sodelovanju v vla-

di je bila nekoliko presenetljiva glede na signale, ki so prihajali iz stranke, potem ko so njeni organi prejeli povabilo v vladno koalicijo. Sodelovanju v vladi je bil naklonjen Bojan Šrot ne glede na slab izid in dejstvo, da je SLS s krajšo prekinitvijo leta 2004 članica vladnih koalicij že vse od leta 1996. Vstop v koalicijo je zagovarjal tudi član izvršilnega odbora Franc Zagožen, ki bi naredil vse, da se SLS ne bi znašla v istem kotlu z Janševo SDS, pa naj bo v vladi ali opoziciji. Presenetljivo (ali pa tudi ne) je vstop v koalicijo podprl prvi predsednik Slovenske kmečke zveze Ivan Oman z besedami, češ

če stranka (tj. SLS) ni v poziciji, da odloča, potem je to »izgubljen čas za kmetstvo«. Velika rana za SLS pred štirimi leti je bila, da med tremi resorji, ki jih je imela v Janševi vladi, ni dobila kmetijskega, ki je bil v času vladanja tranzicijske leve na neki način »rezerviran« za SLS. Leta 2004 je po zmagi SDS na volitvah ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano prevzela Marija Lukačič (SDS), ki pa je svoj mandat končala predčasno. Nasledil jo je Iztok Jarc, ki naj bi se po izteku ministrskega mandata vrnil v diplomacijo. Od leta 1996, ko je SLS pod vodstvom Marjana Podobnika vstopila v vladno koalici-

jo z Drnovškovo LDS, je kmetijsko ministrstvo vodil Ciril Smrkolj, sedanji predsednik Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije, svoj položaj je obdržal tudi v času Bajukove vlade. Ko je leta 2000 tedaj že združena SLS znova vstopila v koalicijo, je funkcijo ministra za kmetijstvo prevzel Franci But, kasnejši predsednik SLS. Leta 2004 je tedanji premier Anton Rop zaradi podpore referendumu o izbrisanih SLS izgnal iz koalicije, Buta pa je nasledil profesor na veterinarski fakulteti Milan Pogačnik, ki ga je Pahor letos uvrstil v ožji izbor članov t. i. alternativne vladne ekipe. Po zmagi Janševe SDS je But postal ►

SLS se je po 12 letih statusa vladne stranke odločila za opozicijo.

Boško Šrot naj bi z odhodom SLS v opozicijo izgubil del vpliva na Pahorjevo vlado.

▶ državni sekretar na ministrstvu za kmetijstvo, vendar ne za dolgo. Dejstvo, da v zadnjem mandatu SLS ni dobila kmetijskega resorja, je moteče tudi za Šrota. Sicer pa naj bi bili koalicijskemu povezovanju s tranzicijsko levico naklonjeni predvsem župani iz vrst SLS, čeprav je najvplivnejši med njimi, mariborski župan Franc Kangler, »uradno« nasprotoval vstopu v koalicijo. Sodelovanje v koaliciji bi bilo nedvomno oteženo že zaradi dejstva, da več kot polovica nove poslanske skupine SLS ni naklonjena vključitvi stranke v koalicijo. To zlasti velja za oba nekdanja ministra za promet Jakoba Presečnika in Radovana Žerjava. Presečnik je ves čas izražal mnenje, da bi bilo bolje, če bi stranka odšla v opozicijo, medtem ko je Žerjav kot minister doslej zelo dobro sodeloval s premierjem Janezom Janšo, s čimer je bil nekakšna tiha opozicija Bojanu Šrotu. Slednji je bil namreč s svojimi nastopi bliže opoziciji kot (dosedanji) vladi. Za tranzicijsko levico je privlačen zato, ker bi si z vstopom SLS v koalicijo Pahorjeva vlada lahko zagotovila dodatno protekcijo pivovarskega barona Boška Šrota, ki bi imel tako večji vpliv na vladne odločitve. Po nekaterih namigih bi si Pahor s SLS v vladi zagotovil povezave na mednarodni ravni s politiki iz Evropske ljudske stranke, kamor spada tudi SLS. Zato ne preseneča Pahorjev prvotni načrt, da bi za zunanjega ministra pripeljal Cirila Štoklja, ki je ta čas namestnik vodje kabineta predsednika evropskega parlamenta Hans-Gerta Pötteringa, slednji pa prihaja iz vrst Evropske ljudske stranke.

Ne glede na odločitev SLS, da odide v opozicijo, kjer bo delala družbo Janševi SDS in Jelinčičevim nacionalistom, pa je presenetljivo, da je Šrot dobil zaupnico za nadaljnje vodenje stranke, čeprav je ostal brez poslanskega sedeža in bo kot celjski župan težko politično preživel na nacionalni ravni. Nikakor pa odhod SLS v opozicijo ne ustreza Bošku Šrotu, saj bo tako izgubil del vpliva na Pahorjevo vlado, še večji politični udarec zanj pa bi bil, če bi v tem mandatu prišlo do zamenjave v vrhu SLS in bi bil za novega predsednika izvoljen Radovan Žerjav, kar bi pomenilo vrnitev stranke na »pomladne tire«.

Katarina Kresal in Gregor Golobič želita imeti čim več vpliva.

Gantar za predsednika DZ

Tako ostaja kot edini mogoči partner za sodelovanje s t. i. levim trojčkom DeSUS, ki si poskuša pod vodstvom ambicioznega predsednika Karla Erjavca zagotoviti celo tri ministrske resorje. Erjavčev manevrski prostor se je namreč z »odpadom« SLS precej razširil, na roko pa mu gre tudi apriorna odpoved levega trojčka morebitnemu sodelovanju s SDS. Zato je čedalje verjetneje, da bo Erjavec s svojimi zahtevami povsem premešal karte znotraj levega trojčka, saj si predvsem predsednica LDS Katarina Kresal prizadeva pridobiti boljši status, kot bi ji pripadal glede na volilni

izid. Če bi namreč upokojski stranki uspelo dobiti tri ministrske resorje, kar bi bil precedenčni primer glede na to, da je stranka leta 2000 ob vstopu v koalicijo z LDS ostala brez ministrskega stolčka, bi utegnili apetiti Zaresa in LDS zelo narasti, Pahor bo tako čedalje težje obvladoval interese tistih, ki so mu pomagali do zmage. Sicer pa se pogajanja glede kadrovskih rešitev v koaliciji nadaljujejo. Padla je tudi prva politična odločitev, in sicer ta, da Zares predlaga Pavla Gantarja za predsednika državnega zbora, medtem ko naj bi podpredsedniki postali Miran Potrč (SD), Vasja Klavara (DeSUS) in dosedanji predsednik DZ France Cukjati (SDS). Gantar sodi v t. i. ministrsko kvoto Zaresa, v igri pa so bili še Matej Lahovnik, Majda Širca in Ivo Vajgl, medtem ko sta se kandidaturi vnaprej odpovedala Gregor Golobič in Vili Trofenik, ki se mu glede na dolgoletno poslansko kariero (izvoljen je bil na listi SLS in nato na listi LDS, kasneje je prestopil v Zares) očitno obeta funkcija vodje poslanske skupine. Začasno funkcijo vodje poslanske skupine Zaresa je prevzel predsednik stranke Gregor Golobič, ki bo poskušal pri Pahorju iztržiti morda celo štiri ministrske resorje, vključno z ministrstvom za kulturo, prek katerega bi si zagotovil vpliv na medije, prek ministrstva za gospodarstvo pa kadrovanje v gospodarstvu. Za omenjeno ministrstvo se je ogrevala tudi predsednica LDS Katarina Kresal, tako njej kot Golobiču (ki ne želi prevzeti konkretnega resorja, ampak želi vladati iz ozadja) pa ustreza, da Pahor

Kaže, da bo v Pahorjevi vladni ekipi večina članov iz poleti predstavljene ekipe.

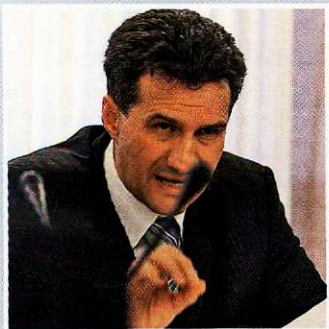
Ni še jasno, koliko bo v pogajanjih iztržil predsednik DeSUS Karl Erjavec.

kot mandatar za sestavo vlade nima na voljo veliko kandidatov, ki bi lahko vodili gospodarski resor. Po zadnjih informacijah naj bi gospodarski resor prevzel Andrej Horvat (SD), ki je bil sprva predviden za ministra brez listnice za razvoj in regionalno politiko, medtem ko naj bi se avtor gospodarskega programa SD Anton

Rop »šparal« v poslanskih klopih do prihodnjega leta, ko bi lahko kandidiral za evropskega poslanca. Kot poroča Požareport, bi Rop utegnil prevzeti funkcijo enega od evropskih komisarjev, potem ko bi mandat potekel do sedanjemu slovenskemu predstavniku Janezu Potočniku, evropskemu komisarju za širitev.

Cvikl generalni sekretar vlade?

Nekdanjemu poslancu SD Milanu M. Cviklu se obeta nov vzpon. Če ne bo prišlo do drugačne odločitve, naj bi postal generalni sekretar vlade in tako še dodatno povzročal sive lase predvsem Gregorju Golobiču. Prav slednji naj bi bil namreč kriv za neuspeh Cviklove kandidature za predsednika računskega sodišča januarja 2004. Tedanji predsednik države Janez Drnovšek je namreč po neuspehu s kandidato Florjane Bohl v drugem poskusu predlagal Cvikla, ki je bil v času, ko je bil minister Mitja Gaspari, državni sekretar na ministrstvu za finance. Na glasovanju 29. januarja 2004 je Cvikla podprlo le 42 poslancev (za izvolitev so mu zmanjkali štirje glasovi, čeprav so koalicijske stranke skupaj imele 63 poslancev) ne glede na načelno podporo poslanskih skupin vseh tedanjih koalicijskih strank. To pa pomeni, da je glasovalni stroj najverjetneje odpovedal znotraj poslanske skupine LDS, čeprav je tedanji vodja poslanske skupine LDS Anton Anderlič zatrjeval, da je LDS Cvikla enotno podprla. Cvikl je le slabe tri mesece kasneje postal minister za evropske zadeve (na tem mestu je nasledil Janeza Potočnika, ki je 1. maja 2004 odšel v evropsko komisijo v Bruselj), na volitvah istega leta pa je bil na listi LDS izvoljen za poslanca. Po razpadu LDS se je skupaj z Ropom, Pavliho in Beblerjevo preselil k SD, kar naj bi bilo znamenje, da mu družjenje z Golobičem ne ustreza preveč. Cvikl je v zadnjem mandatu odigral kontroverzno vlogo v zvezi z oklepniki patria. Očitno stopa po poti svojega nekdanjega strankarskega kolega Mirka Bandlja, ki je bil leta 1999 zaradi uspešno izglasovane interpelacije razrešen s funkcije notranjega ministra, po volitvah leta 2000 pa je postal generalni sekretar vlade. S porazom LDS leta 2004 se je umaknil iz politike in se posvetil odvetniški karieri.

Nekdanji poslanec Milan M. Cvikl

Delitev kart Ne glede na dosežanje špekulacije o sestavi vlade pa se je že oblikoval nov neuradni seznam članov vlade, v kateri naj bi stranka DeSUS dobila dve ministrski mesti (čeprav si želi enega več), prav tolikšen naj bi bil tudi izkupiček LDS, ki naj bi jo v vladi zastopala Aleš Zalar (pravosodje) in Katarina Kresal. Kresalova naj bi po načrtih postala zunanja ministrica, s čimer pa verjetno marsikdo v Zaresu in SD ne bo zadovoljen. Po predvidevanjih Karlu Erjavcu ne bo uspelo zadržati funkcije obrambnega ministra, ampak naj bi se preselil na ministrstvo za javno upravo, kjer naj bi nanj »pazil« najverjetnejši državni sekretar Bojan Bugarič, ki je bil prav tako kandidat za ministra, medtem ko je Zares za to funkcijo ponujal nekdanjo poslanko Irmo Pavlinič Krebs. DeSUS naj bi za ministra za zdravje predlagal nekdanjega

generalnega direktorja Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije Boruta Miklavčiča, medtem ko naj bi notranje ministrstvo vodil Branko Lobnikar (Zares). Zanimiv je tudi načrt, naj bi nekdanji minister za gospodarstvo Matej Lahovnik postal minister za delo, družino in socialne zadeve, zaradi česar bo morda Golobič izgubil nekaj vpliva na gospodarstvo. Klub temu naj bi se Golobiču posrečilo priti do funkcije ministra brez listnice za področje državnih resorjev, kar pa še ne pomeni, da bo lahko nemoteno izvajal svojo kadrovske politiko v gospodarstvu, saj sta finančni in gospodarski resor v pristojnosti SD, nad njima pa bo bedel Mitja Gaspari. Predvidena kadrovska sestava vlade se torej ne bo veliko razlikovala od alternativne ekipe, ki jo je Pahor predstavil letos poleti in je bila deležna kar nekaj kritik. **D**

Epigrami

Brane Senegačnik

SMEH NI GREH

Ko Pavček raztegne svoj meh, gre še Resnici na smeh.

BLAŽ ZGAGA – LAŽ ZMAGA

I.
Pri nas je vse dveh črk vprašanje.
In ta naslov odgovor nanj je.

II.
Slovenijo razkazal Fincem je z iztegnjenim sredincem.

SMRT JANŠIZMU – SVOBODA NARODU

Dr. Štrajn demokracijo izgrajuje, tako da Janšo v mislih pokopuje.

NARAVNA RAZMERJA

Resnično, Miheljak je košček esejista.
Tako nekako kot je kos pitona glista.

ZA DOMOVINO S POTRČEM NAZAJ

Zmeraj na čelu, nikdar se ne zmoti,
zmeraj naprej gre po rakovi poti.

PRAKTIČNA SEKSOLOGINJA MAJDA

Le od sovraštva, pravi, naš premier ejakulira.
Kako se to počne, nam pa kar sama demonstrira.

Veselo nazaj ... do bele Ljubljane

Drago Bajt, foto: Gregor Pohleven

Ljubljana, glasilo Mestne občine Ljubljana, se je v zadnji, dvojni številki lotilo »dialoga med glavnim mestom in državo«. V prispevkih 30 »uglednih slovenskih izobražencev« je najti marsikaj tehtnega.

OLjubljani zgodovinsko kot geografsko in kulturno: v marsičem je najti tudi namige za morebiten prihodnji odnos med metropolo in državnim okvirjem, četudi je osnovna tema številke v glavnem neizrabljena in nerazvita. Če izvzamemo hvalnice »Ljubljani ljubljene« izpod peresa številnih piscev, temelječe predvsem na šolskem znanju in spominski izkušnji, je rdeča nit večine prispevkov teh 30 »uglednih slovenskih izobražencev« stranska politična tema, ki na eni strani spodkopava in zmanjšuje vsa prizadevanja sedanje slovenske vlade, na drugi pa povzdiguje zdajšnjega ljubljanskega župana

in ga za živa postavlja na piedestal slavnih predhodnikov, vse do karizmatičnega Ivana Hribarja.

Ponavljanje Jankovičevih tez

Intonacijo v to temo, ki je zabrisala osrednji hvalevredni namen tematske številke, je dala že sama urednica v uvodniku: »Ljubljana je v zadnjem mandatu, izrecno pa v zadnjih dveh letih in z vrhuncem v času predsedovanja Slovenije Svetu EU, ko jo je v očeh Evrope in sveta zamenjalo Brdo pri Kranju, utrpela tolikšno materialno škodo in tako nedopustno simbolno degradacijo, da je upravičeno pričakovati, da se bodo za status glavnega mesta (...) zavzeli predsedniki politič-

nih strank, kandidati za bodoče poslance in ministre, in skupaj z njimi tudi poročevalci slovenskih medijev.« Kot vemo, se to doslej ni zgodilo – namig pa so pripravljeno poprijeli sodelavci tematske številke *Ljubljane*. Njihov seznam kaže, da gre večinoma res za »ugledne slovenske izobražence«, ki pa so malodane brez izjeme – če so že imeli priložnost za klofuto Janši in prilizovanje Jankoviču – pokazali svoje levičarstvo bolj ali manj starega in nedvomnega pedigreja. Levičarstvo prav v duhu sedanje strankarske levice, torej levičarstvo z jugoslovanskim, socialističnim, komunističnim rodovnikom. Če kaj podobnega lahko pričakujemo od eksponiranih levopolitičnih entuziastov z izkušnjami anarhizma in študentske nove levice, kot so Peter Božič, Lev Kreft in Darko Štrajn, pa je vendarle presenetljivo, da so svoj »levičarski lonček« prav k temi o slovenski metropoli in njenem vzajemnem odnosu do državnega okvirja pristavili tudi ta čas še zmeraj veljavni strokovnjaki, kot so med drugim Matjaž Kmecl, Braco Mušič, Boris Paternu in Jože Pirjevec, ki bi zmogli o Ljubljani povedati vse kaj več kot peščico zgodovinsko-spominskih reminiscenc, garniranih s priprepkom o genialnosti zdajšnjega župana. Še toliko bolj je čudno, da se podobni logiki pridružuje najmlajša stroka v osebni umetnostnozgodovinskega doktorja Miklavža Komelja, ki dogajanje v Ljubljani (in Sloveniji sploh) po letu 1991 označuje kot »regresivno družbeno preobrazbo, ki je začela uvajati restavracijo predvojnih lastninskih odnosov«. Če Komelju priznamo, da ima osebno pravico sovražiti »ideologe denacionalizacije« in »eno najreakcionarnejših družbenih sil v Sloveniji«, če mu priznamo tudi, da se prav lahko sam pri sebi ne strinja s preimenovanjem Trga revolucije

in obžaluje, da »meščansko-demokratska revolucija« tudi pri nas ni pomedla z RKC, pa je za strokovnjaka likovne umetnosti le malce prehudo, da ne priznava pomena ne baročni in ne secesijski Ljubljani, Plečnikove Ljubljane pa se mu sploh ne zdi vredno omenjati. Zanj se je spreminjanje Ljubljane v prestolnico začelo šele »z radikalnim družbenotransformativnim projektom po drugi svetovni vojni, ko je Ljubljana postala glavno mesto socialistične republike« – in tega seveda ne bi bilo brez italijanske okupacije Lubiane, ki je bila že tedaj »velemesto«. Miklavž Komelj se je tako v »dialogu med glavnim mestom in državo« približal mislim Janeza Stanovnika o »5000 mladenkah in mladeničih, ki so se pridružili partizanskim enotam (...) in v borbi prepevali 'Hej brigade ... vse do bele Ljubljane'«. Tudi Stanovnik obžaluje, da evropski državniki letos poleti niso videli »glavnega mesta s Plečnikovimi, Fabianijevimi, Vurnikovimi dragulji«, hkrati pa so jim ostali prikriti tudi »spomeniki ilegalcu, talcem in voditeljem slovenskega odpora nacifašistični tiraniji«. Nekdanji borčevski predsednik vendarle malce podcenjuje okus »voditeljev tega sveta«, da ne bi znali ločevati biserov secesijske in Plečnikove Ljubljane od »umetniških statuj« Toneta Tomšiča, Borisa Kidriča in Edvarda Kardelja.

Junaški boj »Ljubljančana«?

Ob taki odločni postavitvi razvoja slovenske prestolnice je vsekakor čudno, kako je mogla neka obskurna vlada pod vodstvom Janeza Janše v borih štirih letih ustaviti bleščeč razvoj, ki se je začel že v času, ko je bila Ljubljana še obdana z bodočo žico, in nadaljeval v desetletjih socialističnega progressa, ko je Ljubljana dišala po čevapčičih, ko smo imeli v samem središču me-

sta, na Titovi cesti, prodajalno gumijastih škornjev in ko je politika skozi parkovna pljuča prestolnice preudarno zgradila mestno »obvoznico«, imenovano Tivolska cesta, na diagonali od Ajdovščine proti Tromostovju pa namesto pokrite galerije eminentni hotel Holiday Inn. Takih in podobnih dejstev, ki sta jih svojčas zabeležila mdr. Bojan Štih in Damijan Ovsec, omenjeni »strokovnjaki« oz. »ugledne slovenske osebnosti« seveda ne omenjajo; pomembnejši je seveda junaški boj »Ljubljančana« Zorana Jankovića s stoglavo hidro države za finančne koristi prestolnice, da bi lahko še naprej razkopavala stoletne tlakovce in razprodajala mestne površine sumljivim domačim in tujim poslovnem. Jankoviću priznajmo uspehe, ki jih je začel že prvi poosamosvojitveni župan Ljubljane Jože Strgar: Wolfovo ulico in Tromostovje je očistil pločevine, začel je graditi športni center v Stožicah (ki naj ne bi bil zgolj nogometni stadion) – hkrati pa je mestno tržnico in območje mestne hiše zabasal z avtomobili, in to predvsem za potrebe svoje lastne uprave; po dveh letih kakšne druge konkretosti še ni videti, obeta pa se še cel kup urbanistično-arhitekturno-prometnih polomij. Vendarle upamo, da bo sedanji prestolni župan prebral tudi prispevke treh strokovnjakov iz zadnje tematske številke svoje *Ljubljane*: razmisleke Petra Krečiča, Andreja Pogačnika in Jožeta Strgarja o širjenju in prihodnosti Ljubljane; ti načrti bi se vsekakor prilegali razvojni politiki metropole, če naj postane tudi simbolno središče Slovenije. Kot taka naj bi Ljubljana ne segala le do županovega nosu, temveč tudi do Brda in Letališča Jožeta Pučnika.

Privilegirano središče Tematska številka glasila *Ljubljana*, posvečena »dialogu med glavnim mestom in državo«, se – kot smo videli – v veliki meri obreza ob aktualno politiko sodelavcem in županu nevshečne vlade. Ali ni prav to razlog, da so se »dialoga« udeležili skorajda le ljudje leve politične provenience, udeleženci in simpatizerji socialistično-komunistične utopije, ki se je razletela ob realnosti sveta? Razumljivo je, da tako niso mogli razviti pogovora o odnosu med mestom in državo, prestolnico in

podeželjem; pomembneje je bilo z vsemi štirimi braniti župana, ki jim daje časopisni prostor in ima vselej prav. Iz prispevkov enotnega »levega bloka« je videti, da je sedanja vlada kriva ne le za propadanje Ljubljane, temveč tudi za »provincialnost« Slovenije v celoti. Pisci so prepričani, da je Ljubljana zapostavljena zaradi politične drugačnosti; finančna zapostavljenost naj bi bila razlog za vsestransko za-

ostajanje prestolnice za slovensko periferijo. Resnica pa je prejkone nasprotna: Ljubljana je nekoč postala prestolnica na račun Trsta, Celovca in Maribora in bila odtejl privilegirana kot središče; če se ni sposobna ob vseh sedanjih privilegijih ohraniti kot taka, jo pač čaka neogibna usoda nekdanjih središč slovenstva. Če »levi blok« misli, da sedanost zanemarija urbanost na račun ruralnosti, se moti; s takim prepričanjem samo kaže svoj provincialnost mestnih škricov. Skrajni čas je, da se Slovenija kot država decentralizira, da tako regionalna središča kot ruralni deli države končno začnejo napredovati in zmanjševati zaostanek za metropolo. Prav to se danes dogaja: urbanizacija zajema vso Slovenijo, zdrava ruralnost pa vendarle še ostaja tudi značilnost Ljubljane. Kdor vsaj malo potuje po Sloveniji, lahko opazi hiter, predvsem infrastrukturni in gospodarski razvoj nekaterih krajev, ki so postali središča novih občin; povprečno življenje povprečnega prebivalca brez posebnih kulturnih in duhovnih potreb je danes v manjših slovenskih mestih že boljše kot v glavnem mestu. Ob tem se zdi hiter razvoj slovenske občinske mreže povsem dovoljšen, tako da Slovenija ne potrebuje nikakršnih novih upravnih pokrajin. Ljubljani ob tem še zmeraj ostajajo vse kulturne in znanstvene ustanove države, ves

upravni, politični in diplomatski aparat – kljub temu pa jo nekatera mestna središča, mdr. Maribor in Celje, že marsikje prehitujejo (tudi v kulturi, zato Maribor ni bil »po pomoti« izbran za slovenskega kandidata v tekmi za kulturno prestolnico Evrope). Z napredkom celote bo napredoval tudi vsak posamični del – in obratno. Ljubljana je vendarle že dolgo časa osrednji del Slovenije, ki pa si mora še izbo-

jevati svoj simbolni status dejanske prestolnice nove države. Metropola nastane, ne pa se določi.

Županova propaganda Zdi se, da je treba pri tem čim prej najti primerno razmerje za razdelitev stroškov med mestom in državo. Ljubljana naj državi pošteno zaračuna stroške za najem državnih ustanov – tako bo država prisiljena zapustiti mestno središče in preseliti npr. diplomatsko četrt kam proti Domžalam; s tem bo mesto pridobilo prometni in funkcionalni prostor za marsikaj, kar ji danes še manjka. Graditev novih in novih parkirišč nad zemljo in pod njo, načrtovanje zgolj trgovskih centrov in športnih objektov iz Ljubljane ne bo naredilo novih Aten; treba je ustvariti kakšno arhitekturno mojstrovino evropske vrednosti, napolniti programe obstoječih kulturnih

ustanov s svetovnim programom, dvigniti dosežke slovenskega duha tudi doma na mednarodno raven. Za prebujo duhovne vsestranosti se kramarski Janković zdi prešibak; vse preveč ga zanimajo samo egipčovski lonci mesa. Tudi jadikovanje nad »desničarji«, ki da jemljejo mestu denar in ugled, pridobljen v centraliziranih desetletjih ideoloških zmot in kulta osebnosti, prejkone ni perspektivna pot za srednjeevropsko metropolo. Ugled prinašajo veliki duhovi, denar pa nove ideje in stvaritve.

»Dialog med glavnim mestom in državo« v mestnem glasilu *Ljubljana* se po vsem tem pokaže kot »monolog nas«. Župan je glasilo svojega mesta uporabil kot predvolilno propagando za združeno levico; »ugledni slovenski izobraženci«, med katerimi je malo širokih duhov, veliko več pa ozkih lokalnih aparatčikov, pa so se – hote ali nehote – dali izrabiti kot podporniki »županovega projektnega vodenja Ljubljane, ki je samodejno preseglo ideološke politične razlike v mestnem parlamentu«, kot pravi odgovorna urednica Ljubljane. Ta formulacija je huda; demantira jo že vabilo trem levim strankam, naj se povežejo, s katerim je Janković jasno pokazal svojo »nerazličnost« od postsocialističnega tranzicijskega strankarstva. Instrumentalizacija je popolna; če jo že razumemo s stališča župana, ki se mu je kljub omejenemu prostoru še posrečilo nekajkrat slikati v glasilu (vsekakor manjkrat kot doslej in manjkrat kot prejšnjima dvema županjama), in s stališča urednice, ki se trudi za ljubi kruhek – pa je nerazumljiva s stališča vseh prebivalcev Ljubljane, ki si o svojem glavnem mestu mislijo vse kaj drugega in želijo marsikaj drugačnega. **D**

O avtorju

Drago Bajt je prevajalec, esejist, literarni kritik, leksikograf, urednik in ugankar. Rodil se je leta 1948 v Ljubljani. Po končani gimnaziji v Škofji Loki je nadaljeval študij primerjalne književnosti in diplomiral leta 1971, tri leta pozneje pa je končal še študij ruskega jezika. Zaposlen je bil na Radiu Ljubljana, v Tehniški založbi Slovenije, Mladinski knjigi in Novi reviji. Sodeloval je pri izdaji vrste leksikonov, prevaja pa predvsem moderno rusko književnost. Pred dvema letoma je izšla njegova publicistična knjiga »Zmerjanje Slovencev«, ki se ukvarja z analitično razlago slovenskih kulturnih fenomenov, zlasti občil in založništva.

Sodni dan Nove Slovenije

Dr. Milan Balažič, foto: Andreja Velušček

Po naključju sem se na dan molka v lokalni trgovini srečal z evropsko poslanko, tako rekoč sosedo, Ljudmilo Novak. V kratkem pogovoru mi je zaupala svoje pomisleke v volilni uspeh NSi. Naslednji dan je njene dvome le še potrdil. Čeprav sem bil sam zaradi liberalnih vrednot, ki jih zastopam, še kar zadovoljen z izidi volitev, mi ni bilo prav, da je iz slovenskega parlamenta skoraj povsem izginila krščanskodemokratska opcija.

Po mojem mnenju liberalec ne more biti a priori proti krščanski tradiciji in vrednotam in zadovoljen sem, ko opazim kakšnega svojega dobrega nekdanjega študenta (kot je, denimo, Matej Tonin) v konservativnih vrstah. Kaj se je tega usodnega dne pravzaprav zgodilo Novi Sloveniji?

Zdaj že nekdanji poslanec NSi Alojz Sok je pred volitvami dejal, da gre stranka »opravljat maturo na volitve«. V stranki še ni zbledel spomin na zmagoslavne prve volitve v evropski parlament, ko je NSi z več kot 23 odstotki pometla z vso konkurenco. Od tod je izhajala neverjetna Bajukova aroganca do slabih anketnih napovedi: »Pojdite in vprašajte strokovnjake, ki streljajo in očitno ne zadenejo, tako kot se za strokovnjake spodobi.« NSi naj bi tudi tokrat presenetila, izkazalo pa se je, da je bila »precej presenečena nad rezultatom« (Sok) samo NSi. Bajuk je imel na neki paradoksen način prav, ko je izjavil, da brez NSi ni mogoče sestaviti desnosredinske vladne koalicije. Tako kot ni mogoče, da na volitvah uspe stranka, ki jo leta pretresa-jo nerazrešeni notranji spori: eni so trdili, da je Bajuk zavozil obetajočo krščanskodemokratski projekt, in znova klicali na pomoč Peterleta, drugi pa so jim vračali, da je prav »udbovec« Peterle grobar SKD, in dodajali, da poraženec preteklih predsedniških volitev ne more biti nova alternativa. Desni volilni pol je postal še bolj apatičen, ko je poslušal sporočila odstopljenih iz NSi (Drobnič, Štrovs), ki so v predsedniku SDS prepoznali »salamorezca«: »Zdaj je povsem jasno, da je bil nastanek NSi projekt Janeza Janše, s katerim si je dokončno podredil desni prostor političnega polja in sesul krščansko demokracijo. Zato je na njeno čelo tudi postavil Andreja Bajuka. Stranka ni pognala svojih korenin, vsak, ki je dvignil glavo in se uprl Janši, jih je dobil po glavi« (Drobnič). Končno so bili tu še tisti, ki so – tako kot večni kritik vodstva NSi Franci Vovk – menili, da lahko stranki do streznitve pomaga le še izpad iz parlamenta: »Močna, trda, neprijazna streznitev se mora zgoditi.«

Pomladno cvetenje Ker v vladni koaliciji ni uspelo razviti dovolj prepoznavnega pro-

fila, je močna in trdna SDS pobirala vladne zasluge, za napake pa je – poleg SLS – plačevala manjša in neenotna NSi. Volivci na desni preprosto niso dobili jasnih sporočil, zakaj bi bilo bolje voliti NSi kot SDS – prej nasprotno: v procesu homogenizacije levega in desnega bloka je veljalo v spopadu velikih proti Pahorju podpreti Janšo. Pomladna partnerica je tako postala še šibkejša: slaba in nerazlikovana kopija originala SDS. Namesto da bi v ključnih trenutkih menjav ministrov in programskih zastavkov NSi pokazala hrbtenico in tvegala odkrit spor s premierjem, je medli, poslušni uradnik Bajuk disciplinirano sledil »starejšemu bratu« in ni znal zavarovati svojih ljudi. Za vse težave so bile krive »temne sile kontinuitete«, skratka, drugi. NSi je krizo lastne identitete poglabljala z izrazito antiintelektualno provincialno držo, idejna regresija pa ni primerna za zavzemanje javnega prostora. Takšni – rahlo paranoidni (»nakup« Kresnice, mariborska nadškofija, T2 in komunistični vrinjenici v ozadju) – so bili tudi komentarji ustanovitve nove

Andrej Bajuk je imel na neki paradoksen način prav, ko je izjavil, da brez NSi ni mogoče sestaviti desnosredinske vladne koalicije.

Duhovnikove KDS: za njo naj bi stal »boter« Kučan in njegova ideja »žlahtne konservativne stranke«. KDS kot odgovor na krizo NSi sicer ni odločilno pripomogla k izpadu slednje iz parlamenta, je pa s svojim prepoznanim nastopom pospešila proces drobljenja na desnici ter s tem dodatno slabila in destabilizirala desni pol. Nerazpoznavno leteče perje omenjenega pola je desne volivce logično vodilo v edino mogočo izbiro – glas za Janšo šteje, glas za Bajuka ali Duhovnika pa je vnaprej izgubljen.

Mrtva stranka? Če bi že v nečem pritegnili Štrovsovi dovolilni oceni, da je NSi »mrtva stranka«, je to zgolj v smislu doslejšnje programske brezidejnosti. Nekaj floskul o vrednotah, varnosti in človekovem dostojanstvu ne zmore skriti intelektualne amnezije te stranke – in to ob dejstvu bogate miselne dediščine, ki je na voljo: od

O avtorju

Dr. Milan Balažič je diplomiral iz politologije na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani, magistriral in doktoriral pa na Filozofski fakulteti v Ljubljani. V politično življenje se je začel vključevati v 80. letih prejšnjega stoletja, ko je bil med drugim član Zveze socialistične mladine Slovenije, član kolegija Odbora za varstvo človekovih pravic, član ZKS – Stranke demokratične prenove, krajše obdobje pa tudi njen podpredsednik. Med drugim je bil član prve demokratično izvoljene skupščine. Kasneje je deloval na ministrstvu za zunanje zadeve. Danes je publicist in predavatelj na FDV. Znan je po svoji kritičnosti tako do „levih“ kot do „desnih“ politikov.

minuciozne razdelave krščanskega etosa cerkvenih očetov, personalistične filozofije osebne svobode, zasebne lastnine in solidarnosti, ki ubira srednjo pot med Scilo socialdemokratskega komunitarizma ter Karibdo liberalnega individualizma, do demokratičnega koncepta subsidiarnosti itn. Ustvarjalna predelava te krščanske zakladnice, ki bo ustrezna novemu času in razmeram zunajparlamentarnega delovanja, je pravi identitetni odgovor na volilni polom. Če se bo analiza vzrokov zanj zadržala na Sokovem nivoju – češ, glavni krivci so polarizacija, Kučan in Janković –, ni za vnovični vzpon nobenega upanja. Tu velja pritegniti Peterletu: najbolj sta kriva stranka sama in način Bajukovega vodenja, vazona stava samo na enega konja (desnosredinska SDS kot SZDL) in dvomljiva partnerska kultura odhajajoče vladne koalicije. Toda bistveni razlog za sodni dan NSi leži drugje in se imenuje neverodostojnost – vse tisto, kar kolega-komentator Boštjan Turk opisuje z mešetar-

jenjem in špekulacijami v krščanskem imenu, z verolomnostjo in lakomnostjo izza Potemkinove vasi Kristusovega imena. Kam merimo?

Nova krščanska demokracija Kot je nekoč zapisal škof Anton Stres (Med besedami in dejanji), ni klerikalizem samo povezanost trona in oltarja, kjer si duhovščina prizadeva za prednostni državni položaj in se vera okorišča s politiko; v našem primeru je večji problem, da se politika okorišča z vero, ki naj podpre pragmatične oblastne interese. Utopljanje krščanskih vrednot v vsakodnevni politični nenačelnosti je odločilno privedlo do nezavirljive situacije, kjer mora NSi dokazati, da je mogoča vrnitev v prvo ligo – ta pa doslej ni uspela še nobeni stranki, ki je izpadla iz parlamenta. Če bi v novo Pahorjevo vlado vstopila tudi SLS, bi projekt že v izhodišču imel nekaj večjih strukturnih pogojev. V SDS so NSi menda že odpisali in razmišljajo o pripojitvi ali pomoči pri ustanovitvi nove krščansko-ljudske stranke, ki bi nastala na pogorišču NSi in SLS. Oboje bi bilo že iz elementarnega interesa SDS velika napaka: pripojitev bi pomenila, da Janša ostaja sam, kar je premalo za volilno zmago; vsakršna »pomoč« pri ustanavljanju nove krščanske demokracije pa bi le še enkrat ponovila pravkar videni razvpiti vazalski scenarij. Kaj torej preostane moji sosedu? Kot liberalec, ki želi, da Slovenija polno diha z obema pljučnima kriloma, bi ji rekel takole: končati spore in pripraviti spravo znotraj poraženega in razdrobljenega desnega pola, zbrati vse krščanskodemokratske sile za nov začetek pod novim označevalcem, pritegniti krščanske intelektualce in mlade obraze, izdelati poglobljeno identiteto nove moderne konservativne stranke in njeno pokončno krščansko-etično držo. Kot prvi korak v tej smeri pa predlagam, da se prihodnji voditelji te stranke pošljejo na maturo k sestrski nemški CDU. **D**

Končati spore in pripraviti spravo znotraj poraženega in razdrobljenega desnega pola, zbrati vse krščanskodemokratske sile za nov začetek pod novim označevalcem, pritegniti krščanske intelektualce in mlade obraze ...

Slovenska vlada ukrepala pravilno

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, Andreja Velušček, arhiv Demokracije

Položaj slovenskih bank je trden, saj niso kupovale tveganih vrednostnih papirjev na podlagi ameriških hipotek. Slovenska vlada naj bi poskrbela za neomejeno zavarovanje depozitov, nekaj težav je le pri skladih.

Kriza na svetovnih finančnih trgih, ki je v zadnjih tednih zajela skoraj ves svet, se je začela že pred časom, zdaj pa je izbruhnila v vsej svoji razsežnosti. Začelo se je s t. i. modernimi finančnimi instrumenti, kakršnih slovenska država oziroma slovenske banke ne poznajo. V ZDA se je posebej v letih med 2000 in 2005 razvil finančni trg, ko so banke ne glede na prejemke in premoženje posojilojemalcev dajale posojila za nakup nepremičnin (stanovanj oziroma stanovanjskih hiš), posojila pa zavarovale s hipoteko. V tem času se je v ZDA zelo razvil trg agencij oziroma posredniških ustanov, ki so te hipoteke od bank odkupovale in jih v obliki nekakšnih finančnih instrumentov prodajale naprej,

zaradi česar naj bi bili številni zelo obogateli. Vse je potekalo na medbančnem trgu, ničvredni finančni instrumenti pa so nato privedli skoraj do zloma sistema. Prva kriza se je v ZDA začela že poleti 2006, v vsej svoji razsežnosti pa je izbruhnila v zadnjih mesecih.

Kriza se je prenesla tudi na evropska tla, saj so tudi evropske banke uvajale tovrstne moderne finančne instrumente, kakor jih je oktobra 2006 v pogovoru za naš tednik imenoval zdajšnji guverner Banke Slovenije Marko Kranjec.

Panika ni potrebna V zdajšnji globalni finančni krizi naj slovenski bančni sistem po zagotovilih vlade in vodilnih v bankah ne bi bil ogrožen, težave pa se očitno pojavljajo v tistem delu, kjer so

banke in druge ustanove poslovale s skladi, v katere so varčevalci vlagali denar. Vedeti moramo, da so bili tovrstni skladi donosnejši, saj še zmeraj velja pravilo, da je v banki naložen denar najmanj obrestovan, a hkrati najvarnejši. V skladih so torej donosi večji, vendar je tudi tveganje večje. Kako bodo slovenske banke rešile poslovanje v teh skladih, ostaja za zdaj še neznanica, znano pa je, da je država Slovenija oziroma v njenem imenu vlada sprejela odlok, po katerem naj bi banke jamčile za vse hranilne vloge v bankah. Doslej so jamčile le za vloge do višine 22.000 evrov.

Slovenske banke trdne Ker so podatki o krizi na finančnih trgih zelo pomembni, hkrati pa je

znano, da v primeru krize lahko pride do panike (denar je plašen kot srna, pogosto reče nekdanji guverner BS France Arhar), sta se na krizo na svetovnem trgu v slovenskem prostoru nemudoma odzvala finančni minister Andrej Bajuk in guverner Banke Slovenije Marko Kranjec. Oba sta se udeležila tudi zasedanja Mednarodnega finančnega sklada (IMF) v New Yorku. Bajuk je tako doma kot v Washingtonu zatrdil, da je položaj slovenskih bank resnično trden. »To niso stvari, ki bi si jih jaz izmislil v zadnjih tednih, ampak sad spoznanja, da zadeve v naših bankah še zdaleč niso tako komplicirane kot drugod, enostavno zaradi tega, ker naše banke niso kupovale teh papirjev,« je dejal Bajuk o finančni krizi, ki so

jo zakrivila finančna podjetja, ki so prekupčevala s hipotekarnimi posojili ameriških državljanov. Pri tem je finančni minister opozoril, da Slovenija ni otok in da lahko nastopijo težave, če bo medbančni trg zamrznil. »Težav ne bo, ker imajo naše banke dovolj svojih rezerv, da lahko v prihodnjih mesecih krijejo svoje obveznosti. Če pa se bo kriza vlekla in ne bomo našli odgovora za vnovični zagon medbančnega trga, potem smo lahko v težavah tudi mi,« je dejal Bajuk in pojasnil, da so v Sloveniji pravočasno poskrbeli za neomejeno zavarovanje depozitov. Dejal je, da se je treba zdaj osrediniti na to, da bodo imele slovenske banke še naprej dostop do sredstev na medbančnem trgu, kot so ga imele doslej. »Če ne bo šlo drugače, bo to treba storiti s podporo in poroštvom države. O tem se že odprto govori. Trenutek resnice je v tem, da so države najboljši plačniki in slovenska država ima zelo nizek dolg. Ni veliko držav, ki bi bile tako malo zadolžene, kot je naša. Če Slovenija izda neki papir, to pomeni, da ta papir nekaj velja, ker ga lahko pokrije,« je dejal Bajuk. Na vprašanje o krepkem padanju vrednosti borznih indeksov tudi v Sloveniji pa je odgovoril, da se to dogaja povsod. »Trebalo si je pogledati v oči in se spomniti, ali je kdo opozarjal, ko so indeksi šli lani za 70 odstotkov navzgor. Takrat je marsikdo celo najel kredit, da je lahko kupoval delnice, in bolj norih transakcij si ni mogoče zamisliti. Marsikdo bo imel težave in o tem tudi govorimo, vendar moramo najprej rešiti bančni sistem, ki je ožilje celotnega finančnega telesa,« je dejal Bajuk in dodal, da bo treba tudi pogledati, kaj se lahko stori na področju institucionalnih investitorjev. Na vprašanje o tem, ali se govori tudi o glavnem krivcu za sedanjo krizo, je Bajuk odgovoril, da bi se ZDA prav gotovo morale počutiti krive, ker ni bilo pravega nadzora nad razvojem dogodkov v finančnem sistemu. Dejal je, da je šlo za daljši proces, v katerem so odpovedale ključne ustanove za regulacijo trga. Minister Bajuk je glede globalne finančne krize ta čas pesimističen. Po propadu ameriške investicij-

Finančni minister Andrej Bajuk in guverner Marko Kranjec sta nemudoma ukrepala.

Cvetka Selšek, predsednica uprave SKB, je na naša vprašanja v nasprotju z nekaterimi drugimi odgovorila nemudoma. Očitno banka ni v večjih težavah.

Matjaž Kovačič, predsednik uprave NKBM, meni, da sprejeti ukrepi zadostujejo.

Cene delnic na Ljubljanski borzi so se začele spet vzpenjati.

ske banke Lehman Brothers sredi septembra se je namreč pokazalo, kako globoka je kriza v resnici. »Dejstvo je, da niti danes v celoti ne vemo, kam segajo vse pomanjkljivosti sistemske narave,« je dejal Bajuk in na daljši rok izrazil optimizem. »Zakaj? Ker mislim, da je prišlo do ključnega spoznanja, da se krize ne da reševati brez usklajene akcije, in

ker je prišlo do zavedanja, da so davkoplačevalci tisti, ki lahko to rešijo, ne pa mednarodne ustanove. Končna odgovornost je na vsaki državi, ki mora stvari doma urediti,« je dejal Bajuk in pri tem izrazil hvaležnost, da Sloveniji ni treba reševati sveta, vendar je dodal, da ima nekaj predlogov za reševanje Slovenije. »Ključnega pomena je zagotoviti normalno financiranje na medbančnem trgu, če ne drugače, s poroštvi države,« je dejal Bajuk. Za ministra je prav tako pomembno soglasje o pomenu usklajene akcije. Na vprašanje, zakaj se industrijsko najbolj razvitim državam na svetu iz skupine G 7 v petek ni uspelo dogovoriti o državnih poroštvih za medbančna posojila, s čimer bi morda vtili malce več zaupanja v finančne trge, je Bajuk odgovoril, da Slovenija ni del G 7. »Lahko pa povem svoje mnenje. Dokler ne bodo jasna pravila igre, kako se bo teža tega razdelila, tudi jaz ne bi podpisal, da bom sodeloval v skladu, za katerega se ne ve, kdo bo nosil breme. Breme se mora porazdeliti v skladu s težavami, ki jih je nekdo povzročil, ne pa da bomo sedaj vsi plačevali neprijemnost pristopa drugih,« je dejal Bajuk in dodal, da ni več na voljo veliko časa za ukrepe, ki bodo povrnila zaupanje in odpravili krč na področju finančnih tokov.

Ukrepala tudi vlada Dejavnen na tem področju je bil tudi predsednik vlade Janez Janša, ki je v torek opoldne sklical sestanek o aktualnih razmerah na finančnih trgih, na katerega je poleg finančnega ministra Andreja Bajuka in guvernerja Banke Slovenije Marka Kranjca med drugim povabil predsednika SD in najverjetnejšega mandatarja za sestavo nove vlade Boruta Pahorja. Na sestanku pri premierju sta bila vabljeni, kot so sporočili iz njegovega kabineta, tudi predsednik Strateškega sveta za gospodarski razvoj Peter Groznik in direktor Ekonomskega inštituta Pravne fakultete France Križanič, ki ga omenjajo kot najverjetnejšega novega finančnega ministra. V skladu z načrtom, ki so ga na nedeljskem vrhu v Parizu glede pomoči finančnim ustanovam sprejele članice evroskupine, pa je vlada na torkovi redni seji ▶

► pod oznako zaupno obravnavala tudi novelo zakona o bančništvu, s katero bo med drugim uzakonila začasno neomejeno jamstvo za bančne in hranilne vloge. Ob tem dodajmo, da je premier Janša v nedeljo po vrhu evroskupine v Parizu poudaril, da slovenskih bank sicer niso prizadele slabe naložbe, kot problematične pa je izpostavil sklade, v katere so sredstva vlagali tudi slovenski državljani. Napovedal je obravnavo zakona o poroštvo za depozite varčevalcev in morebitno sprejetje nekaterih dodatnih ukrepov. Slovenska vlada je že 8. oktobra sporočila, da banke neomejeno jamčijo za bančne in hranilne vloge fizičnih oseb, samostojnih podjetnikov ter mikro- in malih podjetij.

Dogodki na borzi Posledica vsega tega je bilo tudi veliko padanje vrednosti delnic na vseh svetov-

Jože Colarič, predsednik uprave Krke, pravi, da imajo srečo, ker je Krka finančno izredno močna.

na slovensko gospodarstvo, smo zbrali nekaj odzivov tudi s tega področja. Jože Colarič, predsednik uprave novomeške Krke, je dejal, da ima njihova farmacevtska družba v razmerah svetovne finančne krize srečo, da je finančno izredno močna in je zato v primerjavi s konkurenco njena netozadolženost zelo majhna. Tako kot večkrat doslej je pojasnil, da ni poslovnih razlogov za upadanje vrednosti Krkine del-

stega dobička. Uprava družbe je prepričana, da je delnica Gorenja zelo dobra dolgoročna naložba in da je ta čas podcenjena. V Gorenju vidijo razmere na prodajnih trgih najprej v obliki finančne krize, ki se je začela v finančnem sektorju v ZDA in se je razširila tudi v Evropo, in drugič kot upadanje gospodarskih aktivnosti v Evropi, še posebej na Zahodu, ki se kaže v padajočem trendu predvsem zrelih ekonomij. Kljub nastalim nesposobnim razmeram je, kot pravijo, prodaja Gorenja v Evropi v skladu z načrtovano dinamiko, in dodajajo, da posledice v obliki manjšega povpraševanja najbolj čutijo na Irskem, v Franciji, Angliji, Španiji, Italiji

Slovenska vlada je že 8. oktobra sporočila, da banke neomejeno jamčijo za bančne in hranilne vloge.

V Gorenju krizo sicer občutijo, ne nameravajo pa spreminjati svojih načrtov.

nih borzah, pri čemer slovenska ni bila izjema. Pomembno pa je, da je že v začetku tega tedna prišlo do preobrata. V torek so na Ljubljanski borzi vrednosti delnic začele celo tako naraščati, da je bila potrebna 10-odstotna omejitve rasti. Najbolj so rasle delnice Krke, Telekomu in Petrola, kar je nedvomno dobro znamenje ter tudi posledica sprejetih odločitev in prizadevanj slovenske vlade na tem področju.

Kako pa gospodarstvo? Ker ima vse to dogajanje vpliv tudi

nice, delnica pa je tudi po ocenah analitikov in investicijskih bančnikov med zanimivejšimi. »Sama Krka zaradi finančne krize nima posledic, ima pa jih tečaj Krkine delnice, ki ne kaže, kako poslujemo,« je dejal Colarič, ki je prepričan, da se bo krivulja obrnila navzgor, ali kakor je dejal v pogovoru za tednik Reporter: »Za dežjem vedno posije sonce.« Iz skupine Gorenje so sporočili, da zaradi finančne krize ne bodo spreminjali svojih načrtov do konca letošnjega leta niti s stališča prihodkov niti s stališča čiš-

in Nemčiji, manjše povpraševanje na Zahodu pa Gorenje kompenzira z zelo dobro prodajo na vzhodnoevropskih trgih, predvsem v Rusiji, Ukrajini, na Češkem, Slovaškem in v Romuniji. Hkrati od prevzema Ataga junija letos povečujejo prodajne aktivnosti na območju Beneluksa.

In kako banke? Kako občutijo krizo, smo vprašali tudi v bankah. Da imajo nekatere med njimi težave, je čutiti iz tega, da nekatere na naša vprašanja kljub urgencam niso odgovorile. Predvidevamo, da so njihove težave povezane prav s posameznimi skladi, o katerih je govoril premier Janša. Najbolj eksplicitno nam je odgovorila Cvetka Selšek, predsednica uprave SKB: »Dogajanja na svetovnem finančnem trgu doslej niso bistveno vplivala na poslovanje banke SKB. Imamo močno komercialno zaledje, poslovanje pa je namenjeno izključno servisiranju naših strank. SKB namreč ne opravlja nobenih poslov trgovanja z vrednostnimi papirji ali derivativi za svoj račun. Tudi poslovanje z nepremičninami je omejeno

zgolj na odobranje stanovanjskih posojil kreditno sposobnim strankam. Spremenjene razmere na trgu pa so seveda vplivale na nekoliko višje stroške financiranja, tako da smo prilagodili obrestne mere (na kreditni in depozitni strani). Najpomembnejše je, da strankam nudimo zanesljiv in ugoden servis pri vseh bančnih potrebah, dolgoročnih in kratkoročnih. Tudi strategija Skupine Société Générale, katere del je banka SKB, temelji na uravnoteženem modelu univerzalne banke, ki svoje prihodke ustvarja iz različnih dejavnosti, dve tretjini teh pa ustvari iz komercialnega bančništva. Tak model je trden, saj omogoča dobro razmerje med različnimi poslovnimi aktivnostmi, gospodarskimi trendi, geografsko razpršenostjo in portfelji strank. Z ozirom na širok razmah krize in dejstvo, da je poleg ZDA prizadetih še kar nekaj evropskih držav, menim, da je prav, da so se države odločile za zaščito varčevalcev. Na ta način bo mogoče treznejše pristopiti k identificiranju pravih vzrokov in nato izdelavi reševalnih modelov.« V Novi Kreditni banki Maribor, ki ima zelo razpršeno lastništvo, v njem pa imajo veliko vlogo tudi lastniški deleži več kot 100 tisoč slovenskih državljanov, so v torek, to je na dan oddaje tega prispevka v tisk, pripravili tiskovno konferenco, na kateri so pojasnili, da zaradi aktualnih razmer, ki so nastale v sedanji svetovni finančni krizi, doslej niso zaznali nobenih večjih odmikov pri dvigih denarja svojih komitentov. Vodstvo zatrjuje, da je banka stabilna in da ni nikakršne bojzani za prihranke, poleg tega pa je v pravem trenutku prišla tudi odločitev slovenske in drugih evropskih vlad za poroštvo neomejenih bančnih vlog. Po besedah Matjaža Kovačiča, predsednika uprave, v banki niso uvedli nobenih sprememb na področju svojih aktivnih bančnih poslov in delujejo normalno, kar jim omogoča njihovo poslovanje. Kovačič od vlade ta čas ne pričakuje še kakšnih posebnih ukrepov za stabilizacijo delovanja bank in zavarovanje njihovih komitentov, saj je bilo po njegovih besedah to, kar je bilo že storjeno, za zdaj več kot dovolj. ■

Korak za korakom ljudje gradimo svoje sanje.
Uresničujemo jih in verjamemo, da to počnemo za vse življenje.

080 19 20 • www.ZavarovalnicaMaribor.si

Brez zavarovanja
je vse kot list v vetru

ZAVAROVALNICA MARIBOR

Študentje bodo volili

Klemen Kocjančič, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Po napetih državnozborskih volitvah bodo prihodnji teden v Ljubljani potekale manj napete, a za študente nadvse pomembne volitve v Študentsko organizacijo Univerze v Ljubljani. Kdo bo po novem vodil študentsko organizacijo?

Letos se bosta za dveletni mandat v študentski zbor ŠOU v Ljubljani in upravne odbore študentske organizacije visokošolskih zavodov znova spoprijeli dve najmočnejši študentski skupini, vladajoča Samostojna akademska skupina (SAS) in opozicijska Neodvisna študentska mreža (NŠM). Letošnje volitve bodo potekale na 30 članicah Univerze v Ljubljani, in sicer v torek, 21., in sredo, 22. oktobra. Temu bodo sledile še vsakoletne volitve v študentske svete članic in univerze, ki pa niso tako opazne kot študentskozborske.

Preteklost Na volitvah leta 2006 se je na volišča odpravilo le 6.984

študentov, kar je le 12 odstotkov celotne ljubljanske študentske populacije. Nastopilo je 221 kandidatov, ki so se potegovali za 45 mest v študentskem zboru. SAS je pridobila 24 mest, pri čemer je premagala dve konkurenčni listi: Modre in Neodvisne. S tem rezultatom je SAS pridobila večino in znova potrdila zmago na prejšnjih volitvah. Majhna pa ni bila le volilna udeležba, ampak tudi število kandidatov. Na nekaterih članicah so tako kandidirali le kandidatke in kandidati ene volilne liste. Volitve leta 2004 so se v zgodovino študentskih volitev vpisale kot ene najbolj spornih, ko sta se za stolčke najbolj spopadli SAS in Sončnice. V začetku

leta so se pojavile težave glede uporabe blagovnih znamk »Sončnice« in »Sledi sončnicam«, pojavljale so se (dez)informacije glede študentske tržnice, obe listi pa sta obšli pravilnik o volilni kampanji glede brezplačnega dajanja hrane in pijače. Od takrat dalje so se študentske volilne kampanje umirile.

Oranžni SAS SAS, ki jo ta čas vodi Tomaž Stritar, se je formalno organizirala leta 1995, čeprav so ustanovni člani delovali že prej. Vidnejša zunanja sprememba se je

zgodila leta 1999, ko so zamenjali dotedanjo rumeno z današnjo oranžno in še dodatno povečali prepoznavnost z uvedbo logotipa »Kaj pa ti misl'š?«. Tako imajo že dolgoletne izkušnje, in to na obeh straneh: prej kot opozicija, zdaj pa že nekaj časa kot vladajoča stranka. Prizadevajo si za dosegljiv, kvaliteten, mednarodno primerljiv in priznan študij (pri tem opozarjajo na slabosti novega bolonjskega študija), za kakovostno, uporabniku prijazno in zdravo študentsko prehrano (največji premik vidijo

Ali so študentske volitve le milejša oblika boja med levico in desnico?

»Nisi sam«. Svojo organizacijo opisujejo kot mrežo študentskih skupin, ki delujejo neodvisno na posameznih članicah; razlog njihovega nastanka je bila »posledica nezadovoljstva študentk in študentov nad trenutnim stanjem«. Prizadevajo si za pet glavnih ciljev: informiranost študentov, neodvisnost študentskega organiziranja, študentsko organizacijo študentom, proaktivnost študentov in študentske organizacije ter civilnodružbeno iniciativo (naj bo kritična in odločnejša). Želijo več naložb v delovanje študentske organizacije, prizadevajo si za krepitev vloge študentov v družbi in izboljšanje njihovega (socialnega) položaja, nameravajo povečati število in kakovost projektov ... Ta čas vladajoči SAS očitajo mandat »nazadovanja in stagnacije«, saj naj bi se ŠOU »zavila v svoj lastni kaplup, kjer se stvari ponavljajo in ni svežine«, s čimer niso zagotovili »nadaljnjega razvoja na vsebinskem področju«. NŠM si bo prizadevala za aktivnejše vlaganje v srednje in dolgoročne projekte, saj bodo tako zagotovili obstojnost študentske organizacije.

v elektronicizaciji študentskih (bo-nov), za urejen štipendijski sistem (želijo povečanje števila štipendij), za boljše možnosti zaposlovanja študentov in priznanje neformalnega izobraževanja (portal talentira.si), za izgradnjo študentske infrastrukture in kvalitetno bivanje, spodbujanje aktivne udeležbe študentov, spodbujanje mednarodnih menjav, za raznoliko in bogato obštidijsko dogajanje, za kvalitetno zdravstveno oskrbo in za solidarnost med študenti. Dosedanje delo kot vodilna sila ŠOU ocenjujejo pozitivno, hkrati pa nameravajo v prihodnje še izboljšati civilnodružbeno iniciativno študentov.

Glavno razliko z NŠM vidijo v načinu dela. SAS tako uporablja mentorski način, ko udeleženci prejšnjih volitev pomagajo in svetujejo članom, ki bodo nastopili na novih volitvah. Na ta način vedno ponudijo nove obraze, katerih glavno vodilo je delati za študente in z njimi.

Modra NŠM Željko Milovanič vodi NŠM, katere slogan je

»šno tako velja, da je SAS naklonjena desnosredinskim strankam, medtem ko je NŠM usmerjena k levi. S pomočjo spletišča Facebook smo tako zasledili, da so Igor Kravanja, Željko Milovanič in Jernej Neubauer pripadniki oz. prijatelji Mladega foruma in drugih SD-jevih strani (Neubauer ima tudi stran na redbook.si, SD-jevi različici Facebooka). Nasprotniki SAS pa namigujejo, da zaradi navzočnosti dveh študen-

Kdo bo vodil ŠOULJ prihodnji dve leti?

tov teologije v predsedstvu ŠOULJ na njihovo delovanje vpliva Rimskokatoliška cerkev.

Velik proračun ŠOULJ predstavlja dodatno kost za obiranje in je vedno predmet različnih namigovanj o nepravilnih finančnih postopkih ene in druge strani. Študentska organizacija pridobi največ denarja iz koncesijskih dajatev študentskega dela, prihodkov od različnih dejavnosti, najemnin ... Leta 2006 so bili prihodki 7,2 milijona evrov, leta 2007 pa 6,449 milijona. V preteklosti so tudi na Računskem

sodišču RS ugotovili nepravilnosti, in sicer za leti 2003 in 2004. Po popravljenih napakah je isto sodišče izdalo pozitivno porevijsko poročilo. Revizija za leto 2006 ni pokazala nepravilnosti.

Denar je pomemben dejavnik pri organiziranju vsake volilne kampanje. V skladu s pravilniki kandidati ne smejo deliti priložnostnih daril, ki presegajo vrednost 1,26 evra. Obe skupini tako prakticirata klasične prijeme: SAS bo ponujala kuhalnice, mape in ovitke za bone, medtem ko bo NŠM delila kulije in flomastre, mape in bloke ... Na članicah univerze, kjer je vodstvo dovolilo izvajanje volilne kampanje, so nalepljeni oranžni in modri plakati, ki potencialne volivce nagovarjajo k obisku raznih zabav, prireditev, potovanj, vsega po izredno nizkih cenah.

Ni vse enako Da pa se študentske volitve razlikujejo od parlamentarnih, je razvidno iz pomanjkanja informacij o delovanju, prizadevanjih, usmeritvi kandidatov. Če pogledamo programa obeh skupin, sta skoraj identična. Na članicah večinoma ne organizirajo kakšnih predvolilnih srečanj, na katerih bi se kandidati podrobneje predstavili. Vsa pozornost študentov je tako usmerjena na različne brezplačne oz. nizkocenovne prireditve, ki jih ponujajo kandidati. Večina študentov tako sploh ne ve, zakaj se kandidati zavzemajo. Temu primerna je zato tudi udeležba na volitvah.

To stanje najbolje ponazori izjava neke študentke: »Važno je samo to, da se ima vsaka grupa za najboljšo, študentje pa se bomo manj ali bolj 'vplivani' odločili, koga bomo podprli.«

Politika in denar Kot v vseh sferah družbenega življenja se tudi pri študentski organizaciji prepletata politika in denar. Čeprav 9. člen Pravilnika o delovanju predsedstva ŠOULJ narekuje »neodvisnost pri določanju študentske politike v odnosu do države od interesov političnih strank, verskih skupnosti ali interesov državnih ter drugih organov in organizacij«, se vedno pojavljajo kandidati, ki ne skrivajo svoje pripadnosti oz. naklonjenosti določeni politični stranki. Na splo-

Na splošno velja, da je SAS naklonjena desnosredinskim strankam, medtem ko je NŠM usmerjena k levi.

Brez evropskega denarja avtocestni odsek Beltinci–Lendava še dolgo ne bi bil zgrajen.

Sveža kri za razvoj pokrajin

Vida Kocjan, foto: DARS, arhiv Demokracije

Pri črpanju evropskih sredstev iz evropskih strukturnih skladov Slovenija doslej ni izgubila niti evra. Evropski denar je zelo pomemben za enakomernejši razvoj slovenskih pokrajin, zaradi odličnih slovenskih pogajalcev pa ga je iz leta v leto več.

Črpanje evropskih sredstev je nedvomno zelo pomembno za enakomeren razvoj slovenske države. Ker se v domači javnosti pogosto – predvsem pa v predvolilnem in kratkem povolilnem času – pojavljajo razprave o domnevno slabem črpanju evropskih sredstev v Sloveniji, v katerih se izraža skrb za stanje na tem področju, smo pogledali, kako je dejansko s tem. Ugotovili smo, da ni tako in da so tovrstne razprave zgolj v luči zdajšnjega časa, da torej prihaja do dezinformacij, ki so očitno politično motivirane.

Prvi v EU Iz gradiva vladne službe za lokalno samoupravo in regionalni razvoj, ki je zadolžena za področje črpanja evropskih sredstev, to pa temelji tudi na poročilih evropske komisije, je razvidno, da je Slovenija pri črpanju evropskih sredstev kohe-

zijske politike ta čas med najuspešnejšimi državami članicami EU. Med vsemi članicami EU je s 95 odstotki na prvem mestu pri črpanju sredstev iz evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR), ki je glede na finančni obseg največji med skladi. Prav tako je zelo uspešna na področju kmetijstva in ribištva (EKUJS in FIUR), kjer je ta čas porabljenih že več kot 90 odstotkov sredstev. Nekoliko slabše, okrog 80 odstotkov, pa je črpanje pri evropskem socialnem skladu (ESS), to pa zato, ker so v prvih letih članstva, predvsem v letih 2004 in 2005, nastale določene težave, a so bile do danes že uspešno odpravljene. Zaradi tega tako evropska komisija kot slovenska

pristojna služba pričakujeta, da bodo do konca leta 2008 porabljena tudi ta sredstva. Ob tem je pomenljivo, da je Slovenija v okviru strukturnih skladov do sedaj vsako leto porabila obvezan minimum odobrenih pravic porabe (izpolnila je t. i. pravilo $n + 2$), kar pomeni, da do sedaj ni izgubila niti evra. Dodajmo še, da je bilo tudi na področju kohezijskega sklada doslej porabljenih že več kot 60 odstotkov sredstev, obdobje črpanja pa se bo končalo konec leta 2010.

Enormno povečanje Posebno pohvalno je, da ima v t. i. novem programskem obdobju 2007–2013 Slovenija na voljo bistveno več spodbud kot v obdobju

2004–2006, kar je več kot 319-odstotno povečanje na letni ravni. V številkah to pomeni več kot 1119-odstotno nominalno povečanje glede na prejšnje obdobje, kar je izreden uspeh slovenskih pogajalcev na tem področju, čeprav se o tem v javnosti ne govori in tudi skoraj nobenega medija to očitno ne zanima. Dodajmo, da velik del teh sredstev, kar 4,1 milijarde evrov, predstavljajo oba strukturna sklada (ESRR in ESS) in kohezijski sklad, ki jih poznamo pod enotnim izrazom »sredstva cilja 1 kohezijske politike«. Enotni programski dokument (EPD) so v novem programskem obdobju namreč nadomestili trije operativni programi. Sicer pa je tudi za novo finančno perspektivo 2007–2013 obseg razpisanih sredstev oziroma potrjenih projektov že izjemno velik. Razpisanih oziroma potrjenih je kar za 1,5 milijarde evrov projektov,

Slovenija je netoprejemnica sredstev iz evropskega proračuna.

kar več kot trikratno presega razpoložljivi znesek celotnega obdobja 2004–2006.

Med prvimi v EU Pri tem je pomembno, da je z izvajanjem programskega obdobja 2007–2013 Slovenija začela že zelo zgodaj, še pred potrditvijo operativnih programov, ki so bili sicer z evropsko komisijo usklajeni in potrjeni med prvimi v EU. Ob upoštevanju vseh pravil za izvajanje črpanja, ki jih mora država članica upoštevati pri oblikovanju sistema izvajanja kohezijske politike, da bi zagotovila pravilno in transparentno porabo razpoložljivih sredstev, je objava velikega števila javnih razpisov sledila v drugi polovici leta 2007 in v letu 2008. Po ocenah vseh pristojnih poteka črpanje evropskih sredstev v okviru pričakovanih, skladno z načrtovano in mogočo dinamiko ter v skladu z možnostmi, ki so v primeru velikih projektov povezane tudi s postopki potrjevanja evropske komisije.

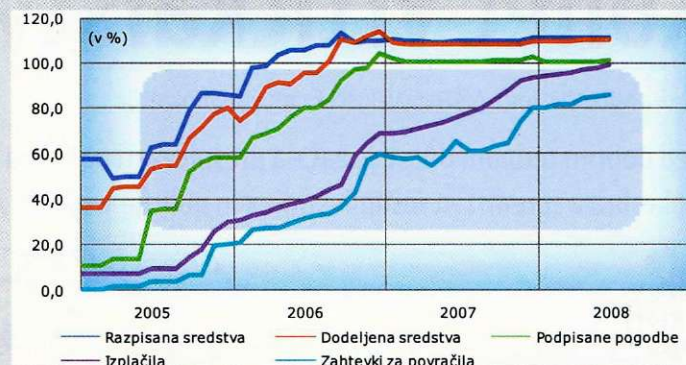
Milijoni evrov viška Ker se v javnosti pogosto pojavljajo napačne informacije o tem, da je netopozicija Slovenije do EU negativna, kar pomeni, naj bi Slovenija v proračun EU plačala več, kot je iz njega prejela, je treba pojasniti tudi to. Obširno razloženi podatki vladne službe dokazujejo, da ima Slovenija kumulativno pozitiven netopoložaj do EU v višini okoli 60 milijonov evrov, da torej prejme več sredstev iz EU, kot jih vplačuje v proračun EU. Če se k temu prištejejo še vnaprejšnja sredstva (t. i. avansi), ki jih je Slovenija že prejela na svoj račun pri Banki Slovenije kot rezultat uspešnih pogajanj za obdobje 2007–2013 (ta še niso zavedena v državnem proračunu in znašajo okrog 230 milijonov evrov), pa je netopozitivni polo-

žaj Slovenije blizu 300 milijonov evrov. Pri tem ni zaveden tisti del transferjev iz proračuna EU, ki se izplačujejo neposredno upravičencem – pravnim in fizičnim osebam v Republiki Sloveniji. Gre za tako imenovane komunitarne programe skupnosti, ki se izvajajo centralizirano prek razpisov evropske komisije. Če se upoštevajo tudi ti (v letu 2007 jih je bilo za 23,8 milijona evrov), je slika še boljša.

Obiskati je treba teren Če vse to vemo, in to lahko ve vsak, ki se nekoliko poglobi v obširna gradiva vladne službe in gradiva evropske komisije, je na dlani, da so podatki v javnosti o tem, da Slovenija slabo črpa evropska sredstva, neverodostojni in predvsem nepošteni tako do tistih, ki skrbijo za to črpanje, kot do državljanov nasploh, saj gre preprosto za zavajanje. Na koncu naj poudarimo, da daje tujina splošno priznanje Sloveniji za njeno zelo uspešno črpanje evropskih sredstev. Slednje velja poudariti še posebej ob dejstvu, da je bil sistem v začetku programskega obdobja 2004–2006 v določenem delu pomanjkljivo zastavljen in ga je bilo treba spremeniti. Šele potem je v letu 2006 lahko prišlo do bistvenega preobrata in občutnega izboljšanja porabe sredstev strukturnih in kohezijskega sklada. Danes je Slovenija vodilna med evropskimi državami in ima porabljen največji mogoči obseg sredstev pred zaključkom pomoči iz preteklega programskega obdobja, zelo dober pa je tudi vstop v novo obdobje kohezijske politike. Uvedene so bile tudi številne spremembe, ki delno izvirajo iz novosti, ki jih uvaja evropska komisija, delno pa iz izkušenj preteklega obdobja. Dejstvo, ki ga ni mogoče zanikati, je tudi, da v Sloveniji praktično ni več regije ali občine, kjer ne bi bilo projekta, sofinanciranega iz evropskih skladov. »Pred kritiziranjem je le treba obiskati teren in se na lastne oči prepričati, da sistem deluje. Na področju kohezijske politike ima-

Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko je v preteklih letih dosegla neverjetne uspehe na področju črpanja evropskih sredstev.

Črpanje sredstev strukturnih skladov – dinamika na nivoju celotnega EPD 2004–2006 (v %)

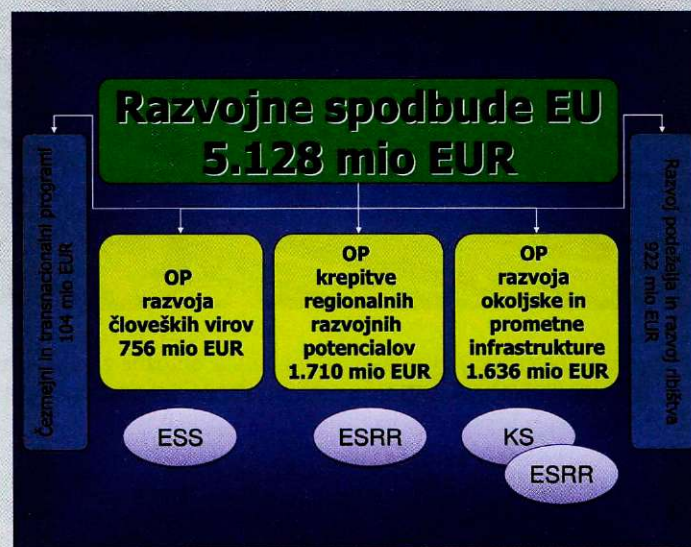
Opombe: EPD 2004–2006 je enoten programski dokument za obdobje 2004–2006 (programski dokument, ki opredeljuje sredstva strukturnih skladov, tj. ESRR, ESS, EKUJS in FIUR, za programsko obdobje 2004–2006).

Aktivnosti pri izvajanju EPD 2004–2006 so se intenzivirale predvsem po sprejetju določenih ukrepov v začetku marca in konec julija 2005 ter januarja 2006.

Vir: Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko

Obseg sredstev,

ki so Sloveniji na razpolago v obdobju 2007–2013

Opombe: OP = operativni program; ESS = evropski socialni sklad; ESRR = evropski sklad za regionalni razvoj; KS = kohezijski sklad

Vir: Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko

mo v Sloveniji nedvomno svetlo prihodnost in tudi znanje, kako sredstva izkoristiti pravočasno in za prave namene. V prihodnje je treba predvsem vlagati resurse v administrativno usposobljenost za črpanje tako na državni kot lokalni ravni, v učinkovito delovanje sistema izvajanja, ustrezne prilagoditve domače zakonodaje evropskim zahtevam in standardom ter predvsem v dobro obveščanje in informiranje prijaviteljev

projektov o možnostih pridobitve evropskih sredstev. Vse premalo se namreč zavedamo dodane vrednosti projektov, sofinanciranih s sredstvi EU, za naše vsakdanje življenje in za našo prihodnost,« je še zapisano v gradivu vladne službe, pod katerim sta podpisani mag. Monika Kirbiš, direktorica Urada za kohezijsko politiko, ter Tanja Hrastnik, zaposlena v kabinetu ministra za lokalno samoupravo in regionalni razvoj. **D**

Konec vrtačkarstva v Ljubljani

Maruša Mihelčič, foto: Andreja Velušček, arhiv Demokracije

Pred dobrim tednom dni se je začela uresničevati najhujša mora črnuških vrtačkarjev. Republiška inšpekcija je 6. oktobra v spremstvu rušilnih strojev in policije v skladu z odločbo inšpektorata začela odstranjevati črne gradnje.

nih kompleksov, zlasti v predele Hrušice, Zaloga, Vižmarij, Šentvida, Dravelj, Podutika, Bežigrada, Brda ter med Malim grabnom in južno avtocesto, v Slape ter na Barje in Rudnik. Urbanistični načrt v prihodnje predvideva tudi vrtačke kot sestavne dele zelenih površin v stanovanjskih naseljih. Določena zemljišča bodo tudi sekundarno namenjena vrtačkom, kar pomeni, da bodo primerne lokacije, ki bodo pozneje namenjene drugi rabi, začasno lahko uporabljali za vrtnarjenje.

Zahteve vrtačkarjev Na novo obljubljeni vrtačkarjski območja prizadetim vrtačkarjem na območju Črnuč, kjer svoj košček zemlje obdeluje 1.500 Ljubljančanov, niso v nikakršno tolažbo. Pravijo, da bodo uporabili vsa pravna sredstva, da bi dosegli svoje pravice. V ta namen so ustanovili Društvo vrtačkarjev Ljubljana, ki povezuje člane na podlagi zavzemanja za preprečitev rušenja vrtačkov. Društvo se je povezovalo z različnimi odvetniki in že podalo tožbo za motenje posesti. Želijo si, da bi z mestnim svetom dosegli dogovor. Zahtevajo, da vrtački ostanejo v zakupu istih zakupnikov in istih velikosti, velikost objektov ne sme presegati 10 odstotkov velikosti vrtačka, vrtačkarji pa morajo odstraniti sporna stranišča in kupiti kemična. Vrtačkarji torej nikakor ne privolijo v rušenje, za vrtove pa so pripravljene plačevati najemnino. Kot je dejal pravni zastopnik Društva vrtačkarjev Ljubljana Marko Klofutar, je rušenje sporno, saj objekte rušijo na podlagi dveh ločenih inšpekcijskih postopkov republiškega inšpektorata za okolje in prostor. V primeru porušenih objektov bodo proti državi vložili odškodninske tožbe, saj menijo, da je v postopku prišlo do napak. Za podporo so v društvu prisili

Okrog 200 vrtačkarjev, kolikor se jih je zbralo tistega ponedeljkovega jutra, pa ni mirno gledalo, kako rušijo njihove male svetove, v katere so vlagali ves svoj čas in denar. V znak nasprotovanja so postavili celo živi zid, kar je privedlo do prerivanja. Razmere so se umirile šele po posredovanju policistov. Tridesetim ogorčenim protestnikom, ki se kljub opozorilom policistov niso umirili, so možje v modrem napisali plačilne naloge. Po besedah vrtačkarjev naj bi bili policisti proti protestnikom uporabili prisilna sredstva. Mestno oblast krivijo tudi, da jih ni korektno obveščala o rušenju vrtačkov. Nekateri izmed njih celo trdijo, da o roku rušenja niso bili obveščeni, pri-

stojni pa vse obtožbe zanikajo in menijo, da so celoten postopek korektno izpeljali.

Vrtački se širijo Gonja proti vrtačkarjem se je začela že marca leta 2007, ko je inšpektorat ob podpori ljubljanskega župana Zorana Jankovića ukazal odstranitev vrtačkov med Šmartinsko cesto in Žalami, mesec dni kasneje pa še na Koželjevi, Dečkovi, Tomačevski in Kranjčevi cesti ter med

Ljubljanski župan je zadovoljen z delom inšpekcijskih služb.

vzhodnim zidom Žal in Jarško cesto. Odlok o odstranitvi objektov je januarja letos doletel tudi vrtačkarje v Stožicah in na Brinju, ne nazadnje pa tudi vrtačkarje ob Savi med črnuškim mostom in mostom štajerske vpadnice. Raziskava Ljubljanskega urbanističnega zavoda z naslovom Usmeritve in pogoji za nadaljnji razvoj vrtačkarstva v Ljubljani iz leta 1997 ugotavlja, da je vrtačkarstvo na neki način urbani fenomen, ki ga razvoj mest ne izrinja, ampak ga samo prestavlja po prostoru. Analiza stanja vrtačkarstva v letih 1985 do 1995 dokazuje, da se omenjena dejavnost v Ljubljani nezadržno širi, saj se je v obdobju desetih let brez strokovnega nadzora razširila na 100 hektarjev novih površin, kar je ogromno. Po novih prostorskih aktih in načrtih naj bi se trajne lokacije za vrtačke prenesle na robove urba-

V začetku oktobra so delovni stroji začeli podirati vrtno lope v Črnučah.

Vrtičkarska središča naj bi bila v prihodnje bolj urejena.

tudi predsednika države Danila Türka, varuhinjo človekovih pravic Zdenko Čebašek Travnik in organizacijo Amnesty International. Pojasnila so zahtevali tudi z ministrstva za okolje in prostor, hkrati pa pristojne opozarjajo, da bodo za kakršne koli akcije pristojnega ministrstva proti članom društva podali kazenske ovadbe in vložili odškodninske tožbe. Na ministrstvu za okolje in prostor so nam zagotovili, da so za zadevo odgovorni samo prek zakonodaje, ne vodijo pa konkretnih postopkov zoper črnuške vrtičkarje, saj za to nimajo nikarkršnih pristojnosti. Zadevo vodijo inšpektorati tako na regionalni kot na državni ravni, ukrepali pa so na podlagi prijave. Ker so ugotovili nekatere nepravilnosti, so inšpekcijske službe podale sklepe o prisilni odstranitvi objektov, če jih lastniki ne odstranijo sami.

Krivo ministrstvo? Stanje bi lahko označili z besedami, da so se Ljubljančani pred lisico zatekli k medvedu. Temu je očitno nasledel tudi večno »zeleni« Miha Jazbinšek, ki za nastali položaj krivi ministra za okolje in prostor Janeza

Podobnika. Čeprav so nam na omenjenem ministrstvu zagotovili, da v konkretnem primeru nimajo pristojnosti, je Jazbinšek prepričan, da inšpektorat za okolje in prostor pod vodstvom ministra Podobnika postopkovno in vsebinsko nezakonito troši dav-

koplačevalski denar brez stvarnih motivov, v celotno zgodbo vrtičkarjev pa naj bi bila po njegovo vpeta celo predsednik vlade Janez Janša in minister za javno upravo Gregor Virant. Po Jazbinškovih besedah je afera črnuških vrtičkarjev dobila nov epilog, ki je celo na najvišji državni ravni. Jazbinšek je v izjavi obtožil ministra Podobnika, da je akcija proti vrtičkarjem njegovo maslo, čeprav je inšpektorat samostojna ustanova. Svetnik Zelenih: »Podobnikova inšpekcija za državni oz. davkoplačevalski denar ne ukrepa, kadar je črnogradičel župan Janković v imenu MOL. Torej ima 'Podobnikova' inšpekcija dvojna merila.« Nauk Jazbinškove zgodbe je, da Podobnikova inšpekcija služi Jankovičevemu interesu. Očitno je torej, da ima celotna zgodba korenine drugje. V tej igri so prizadeti vrtičkarji samo nepomembni statisti, ki jim hočejo vzeti korenje, čebulo in kolerabo za svoje ekonomske interese.

Svetnik Zelenih Miha Jazbinšek je prepričan, da za vsem stoji Janez Podobnik.

Župan zadovoljen V nasprotju s pesimističnim videnjem Jazbinška je župan Janković na tiskovni konferenci pohvalil in podprl delo tako republiške kot mestne inšpekcije, saj naj bi bili dosledno opravili svoje delo. Na očitke vrtičkarjev, da niso pravo-

skupaj s pristojnimi inšpekcijami izpeljali vse ustrezne postopke za odstranitev črnih gradenj, ki kazijo prestolnico, nekateri lastniki pa s svojo dejavnostjo celo ogrožajo okolje. Vrtičkarstvo je torej ušlo izpod nadzora pristojnih institucij in inšpekcij, sedaj pa slednji poskušajo popraviti svoje napake. Objektivno gledano je prav, da so pristojne službe končno ukrepale, saj so nekateri vrtičkarji začeli izkoriščati vrtnarjenje v druge namene. Namesto zelenjave so v zemljo zasadili temelje svojih počitniških hišic. Vestnim vrtičkarjem, ki so vrtnarili v skladu z zakonodajo, pa se je gotovo zgodila krivica. Ljubljanski župan obljublja, da bodo že spomladi vnetim vrtičkarjem na voljo nove, urejene površine, ki jih bo mogoče najeti. Novi vrtički bodo imeli predpisane lope, urejen odvoz smeti in sanitarije. Na rušitev naj se zdaj pripravijo tudi vrtičkarji v Rakovi jelši in Podutiku, kjer bodo prav tako kmalu začeli izvajati odlok o odstranjevanju črnih gradenj. **D**

Vrtičkarstvo je ušlo izpod nadzora pristojnih institucij in inšpekcij, sedaj pa slednji pa skušajo popraviti svoje napake.

časno dobili obvestil o odstranitvi objektov, je župan poudaril, da so na načrtovane postopke opozarjali leto dni. Sporni niso vrtovi, temveč gradnje, ki so nastajale ob njih. Nekatero vrtno lope, ki smejo po zakonodaji meriti največ okrog šest kvadratnih metrov, so se spremenile v prave počitniške hišice z bazeni, s kamini, terasami ... Župan je odločen, da bo pospravil vikende, ki so črne gradnje brez ustreznih dovoljenj. Prepričan je, da bodo

Zaupanje

Karitas **✦**

Spoštovani!

Pred vami so življenjske preizkušnje družin, ki potrebujejo podporo in pomoč. Verjamemo, da nam bo skupaj z vami uspelo njihovo življenje premakniti na bolje.

Pomoč potrebuje 5-članska družina iz okolice Črnomlja. Družina živi v težkih razmerah. Gospa je zbolela za cerebralno paralizo. Zanj, za dva šoloobvezna otroke in za 2-letno hčerko skrbi mož. Živijo v stari dotrajani hiši, so brez sanitarij in kopalnice, otroška soba in spalnica pa nista opremljeni. Streho, ki je bila potrebna popravila, so že prekrili, radi pa bi dozidali še nujno potrebno kopalnico s straniščem. Spoštovani bralci tednika Demokracija, na vas se obračamo s prošnjo, da skupaj pomagamo tej družini. Hvala!

Slovenska Karitas, Kristanova ulica 1, 1000 Ljubljana, TRR: 02140-0015556761, Sklic: 00 500904, Namen: zaupanje. Informacije: 01/300 59 60 ali www.karitas.si/zaupanje

Ironija usode: po slovesnosti v smrt

Lucija Horvat, foto: Reuters, Bor Slana

V noči po 88. obletnici koroškega plebiscita, po katerem je Koroška pred leti pripadla Avstriji, je v prometni nesreči umrl Jörg Haider, sposoben politik, ki pa je slovenski manjšini v Avstriji hudo grenil življenje.

Slovesnost ob 88. obletnici plebiscita na avstrijskem Koroškem je Jörg Haider izkoristil za očitke Sloveniji.

Koroški plebiscit oziroma njegov izid je leta 1920 odločil o usodi koroških Slovencev. V skladu z odločitvami pariške mirovne konference je 10. oktobra 1920 na avstrijskem Koroškem potekal plebiscit o državni pripadnosti. Avstrijsko Koroško so najprej razdelili na cono A, kamor se je umaknila vojska kraljevine SHS, in cono B, ki jo je zasedla Avstrija. V coni A se je 59 odstotkov volilnih upravičencev izreklo za Avstrijo, 41 odstotkov pa za Kraljevino SHS. Volilna udeležba je bila skoraj 96-odstotna. Tako je glasovanje v coni B severno od Drave, ki je bila pod avstrijsko upravo, odpadlo. Karavanke so postale del meje med državama, Slovenci pa so postali narodna manjšina na avstrijskem Koroškem, zaradi česar se je njihovo število začelo naglo zmanjševati. Po uradnih podatkih je bilo na avstrijskem Koroškem leta 1923 več kot 37.000 Slovencev, po nekaterih drugih ocenah pa celo 80.000. Po 68 letih, leta 1991, je na avstrijskem Koroškem po uradnih podatkih živelo le še nekaj več kot 14.000 Slovencev. Jernej Zupančič pa je v svoji raziskavi Slovenci v

Avstriji na podlagi vpisov v dvojezične šole njihovo število ocenil na 45.000, kar pomeni, da jih je več, kot se jih je za slovenstvo uradno izreklo.

Slovesnost ob obletnici Koroški plebiscit je tudi koroški deželni praznik, zato ga vsako leto zaznamujejo s slovesnostjo na deželnem sedežu v Celovcu. Tudi letošnjo slovesnost je gostil koroški deželni glavar Jörg Haider. V svojem nagovoru je dejal, da se Slovenija glede vprašanja krajevnih tabel igra z ognjem. Odzval se je na osnutek koalicijske pogodbe prihodnje slovenske vlade in dejal, da se Slovenija ne bi smela mešati v notranje zadeve Avstrije. Slovenija po Haiderje-

vem mnenju ne more postavljati Avstriji zahtev iz avstrijske državne pogodbe, kar je utemeljil s tem, da Slovenija ni država naslednica Jugoslavije, zato so zadnje izjave Slovenije neprimerne in ne v smislu dobrih sosedskih odnosov. Haider je zato pozval avstrijsko zunanjo ministrico Ursulo Plassnik, naj to stališče primerno jasno posreduje novi slovenski vladi. Osnutek koalicijske pogodbe prihodnje slovenske vlade namreč potrjuje dosedanje uradno stališče Ljubljane glede vprašanja dvojezičnih napisov na krajevnih tablah na avstrijskem Koroškem, v njem pa je tudi zapisano: »Odločno je treba vztrajati na doslednem izpolnjevanju vseh obveznosti Avstrije, Italije in Ma-

džarske do slovenskih manjšin v teh državah. (...) v republiki Avstriji to pomeni izpolnjevanje 7. člena Avstrijske državne pogodbe ter odločb avstrijskega ustavnega sodišča o dvojezičnih napisih.«

Glavarjeva smrt Toda skrajno desničarskemu koroškemu deželnemu glavarju Jörgu Haiderju ni bilo namenjeno, da bi dočakal jutro po 88. obletnici koroškega plebiscita. Politik, ki je bil naklonjen skrajnim nacionalističnim, če že ne nacističnim ukrepom in je bil znan po ostri politiki do manjšin in tučev, se je ubil v prometni nesreči v Kotmari vasi, potem ko se je s hitrostjo 142 kilometrov na uro zaletel v betonski steber. Možnosti za preživetje po mnenju zdravnikov ni imel. Nesreča je pretresla avstrijski politični vrh. Predsednik slovenske vlade Janez Janša je Haiderjevi družini izrazil sožalje, koroški Slovenci pa so v svojih izjavah ostali zadržani.

Odziv Predstavniki koroških Slovencev so izrekli sožalje Haiderjevi družini. Predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev (NSKS) Matevž Grilc nekaj ur po

Skrajnemu desničarju in populistu Haiderju je življenje vzela prehitra vožnja.

glavarjevi smrti ni žele oceniti njegovega političnega delovanja, predsednik Zveze slovenskih organizacij (ZSO) Marjan Sturm pa je Haiderja označil kot politika z dobrimi in slabimi stranmi, ki je polariziral in marsikaj spremenil na avstrijskem političnem prizorišču. Pri tem Sturm ni pozabil poudariti, da v manjšinskem vprašanju z njim niso našli poti, ki bi ustrezala zakonom in ustavi. Predsednik stranke koroških Slovencev Enotna lista (EL) Vladimir Smrtnik je Haiderja bolje spoznal predvsem med letoma 1999 in 2001, ko je bil pri uradu koroške deželne vlade vodja protokola deželnega glavarja. Smrtnik je dejal, da je bil Haider kot nadrejeni do svojih sodelavcev korekten, po drugi strani pa je bil populist, ki je zlorabljal emocije v politično korist. Kot je še dejal predsednik Enotne liste, bodo po Haiderjevi smrti na političnem prizorišču na avstrijskem Koroškem zavlada nova razmerja, vendar to ne pomeni, da bi se položaj slovenske manjšine utegnili izboljšati. Bernard Sadovnik, predsednik Skupnosti koroških Slovencev (SKS), pa je poudaril, da je bilo med slovensko narodno skupnostjo in Haiderjem veliko različnih pogledov predvsem zato, ker Haider ni spoštoval odločb ustavnega sodišča.

Skrajnejš in populist Jörg Haider, ki je bil več kot 30 let politik skrajno desnega pola, je bil dolga leta koroški deželni glavar. Prvič je bil na ta položaj izvoljen leta 1989, vendar so ga socialdemokrati (SPÖ) in ljudska stranka (ÖVP) čez dve leti strmoglavili, ker je hvalil t. i. pošteno politiko

zaposlovanja med nacistično diktaturo. Za deželnega glavarja je bil spet izvoljen leta 1999 in nato na deželnozborskih volitvah leta 2004. Kar 14 let je vodil svobodnjaško stranko (FPÖ), s katero je leta 1999 dosegel velik uspeh in skupaj s takratnim kanclerjem Wolfgangom Schüsslom oblikoval črno-modro koalicijo. Ker je Evropska unija proti Avstriji zaradi sodelovanja svobodnjakov v vladi uvedla sankcije, pa tudi zaradi plazu kritik v Evropi, se je Haider takrat moral umakniti. Aprila 2005 je ustanovil novo stranko Zavezništvo za prihodnost Avstrije (BZÖ). Z njo je letos na predčasnih volitvah 28. septembra dosegel uspeh, saj so ji volivci namenili 10,7 odstotka glasov, kar ji je v 183-članskem parlamentu prineslo 21 sedežev. BZÖ je zdaj dobila novega predsednika, in sicer je Haiderja nasledil njegov tesni sodelavec, komaj 27-letni Stefan Petzner, ki je od leta 2004 delal kot Haiderjev tiskovni predstavnik, leta 2006 pa je prevzel tudi položaj enega od dveh generalnih sekretarjev in dveh namestnikov predsednika BZÖ. Stefan Petzner namerava nadaljevati Haiderjevo politiko, zato lahko pričakujemo, da se bodo težave z dvojezičnimi krajevnimi napisi nadaljevale. Kot glavni cilj svojega delovanja je Petzner izpostavil nadaljevanje Haiderjevih prizadevanj za preprečitev velike koalicije v Avstriji, hkrati pa je odločno zavrnil možnost vnovične združitve s svobodnjaško stranko (FPÖ). Avstrijska Koroška je dobila tudi nadomestnega glavarja. Posle je začasno prevzel Haiderjev namestnik Gerhard Dörfler. **D**

Tedenski utrip

OPOZORILO NSKS Narodni svet koroških Slovencev (NSKS) opozarja na porast skrajne desnice na avstrijskih parlamentarnih volitvah, za kar so odgovorni socialdemokrati (SPÖ) in ljudska stranka (ÖVP). V NSKS ocenjujejo, da porast desnih svobodnjakov (FPÖ) in Zavezništva za prihodnost Avstrije (BZÖ) prinaša Avstriji nevarnost rušitve demokratične, socialne in strukturne družbene ureditve. Po njihovo je ogrožena temeljna ureditev družbe in države. V NSKS poudarjajo, da koroški Slovenci in tudi številni drugi Avstrijci ob odvrtni politiki ne morejo biti ravnodušni. Zapisali so še: »Nam so odvrtna prisilna taborišča za prosilce za azil, nam sta odvrtna porog pravni državi in zaničevanje državnih tožilcev, sodnikov, vrhovnih sodnikov in odvetnikov, ki si prizadevajo uveljaviti pravice, nam sta odvrtna jezik in drža, ki omalovažujeta nacistično obdobje (...), odvrtno nam je preziranje slovenščine v javnosti, na uradih, v sodstvu, na krajevnih tablah in v kulturi, odvrtna so nam blatenja Slovenije in da Koroška gospodarsko in kulturno ne izkoristi svojega posebnega položaja s Slovenijo za obojestransko korist, odvrtna sta nam asimilacija in poskus, da bi prisilili prestrašene oportunistične slovenske funkcionarje mimo vsega prava in pravičnosti pod jarem lažnega konsenza.« Ob tem so pozvali tudi predsednika obeh drugih organizacij koroških Slovencev, predsednika Zveze slovenskih organizacij (ZSO) in Skupnosti koroških Slovencev in Slovenk (SKS), naj zapustita koroško konsenzno skupino in naj se ne pustita več zlorabljati za politiko, ki izpodkopava temeljne vrednote družbene ureditve. L. H.

MANJ SREDSTEV ZA SLOVENCE Slovenska senatorka opozicijske Demokratske stranke Tamara Blažina je v pogovoru za radio Trst A dejala, da namerava italijanska vlada občutno skržiti sredstva za dejavnosti slovenske manjšine. To je razvidno iz osnutka proračuna za leto 2009 in za triletje 2009–2011, na podlagi katerega naj bi se vsota sredstev za dejavnosti manjšine z letošnjih 5,25 milijona evrov znižala na 3,12 milijona evrov v letu 2011.

Senatorka Tamara Blažina

Osnutek je vlada že poslala v parlament. Tamara Blažina je dodala, da je nameravano krčenje del politike krčenja vseh javnih izdatkov, ki jo vlada Silvia Berlusconi izvaja ne glede na posledice. Nameravano krčenje zadeva sredstva iz zaščitnega zakona za slovensko manjšino v Italiji (zakona št. 38 iz leta 2001). Če bo proračun sprejet, bodo Slovenci v Italiji v letu 2009 dobili 1,12 milijona evrov manj, v letu 2010 1,19 milijona evrov manj, v letu 2011 pa kar 2,23 milijona evrov manj. Za letos je manjšina, ki je v preteklosti kar petnajst let prejela sredstva v enaki višini ne glede na inflacijo, od nekdanje levosredinske vlade Romana Prodi dobila nekoliko več sredstev, in sicer 5,25 milijona evrov. Če se bo uresničila namera Berlusconijeve vlade, bodo čez tri leta prejeli le 3,12 milijona evrov. Italijanska vlada namerava krčiti tudi sredstva za italijansko manjšino v Sloveniji in na Hrvaškem. Tamara Blažina pravi, da bo treba nastopiti skupaj z drugimi parlamentarci iz Furlanije - Julijske krajine in doseči vsaj to, da manjšina ostane pri sedanjih vsoti, sicer bo težko preživela. L. H.

Obdobje po smrti Jörga Haiderja za koroške Slovence ne bo lažje.

Kdo je kriv za brutalni umor 26-letne odvetnice Ivane Hodak?

Rokopis hrvaške mafije

Petra Janša, foto: Reuters

Vprašanje, kdo je umoril 26-letno Ivano Hodak, hčerko Zvonimirja Hodaka in Ljerke Mintas Hodak, nekdanje podpredsednice hrvaške vlade, si postavljajo tako njeni starši kot hrvaška javnost. Njen umor je pretresel javnost.

Sredi Zagreba so neznanci v ponedeljek, 6. oktobra, umorili hčerko Zvonimirja Hodaka, odvetnika zloglasnega upokojenega generala Vladimirja Zagorca. 70-letni Hodak je novinarjem zatrdil, da pred dogodkom ni prejel nikakršnih groženj, in izjavil: »Uganite, kdo stoji za tem! Tudi vi veste, kdo jo je ubil!« S tem je jasno pokazal na Hrvoja Petrača, ki ga v sodnem procesu zagovarja Ljubo Pavasović Visković, partner Ivane Hodak. Hrvoje Petrač, ki ga imajo mnogi za šefa zagrebškega podzemlja, ta čas prestaja šestletno zaporno kazen zaradi sodelovanja pri ugrabitvi mladoletnega sina Vladimirja Zagorca. Petrač je na sojenju prvi omenil obstoj dveh kovčkov s pet milijonov dolarjev

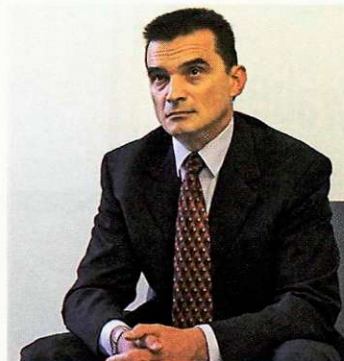
vrednimi dragulji, ki naj bi si ju bil prisvojil Zagorec, potem ko je leta 2000 zapustil položaj namestnika obrambnega ministra. Generala Zagorca so sicer avstrijske oblasti le štiri dni pred krutim umorom Ivane Hodak izročile Hrvaški, leto in pol potem, ko je bila za njim razpisana mednarodna tiralica. Posebne enote avstrijske policije so ga prijele na Dunaju, kjer je živel od leta 2000.

Umor sredi belega dne Ivana Hodak je bila pripravnica v očetovi odvetniški pisarni, in sicer kot sodna izvedenka na področju grafologije. Njen morilec jo je po navdabah medijev ustrelil z dvema streloma v glavo na hodniku stavbe, v kateri je živela s starši. Ena od

prič je zatrdila, da je okrog 11. ure dopoldne videla v sivo oblečena moškega, starega od 30 do 35 let, ki je stekel iz omenjene stavbe proti bližnjemu osrednjemu zagrebškemu Trgu bana Jelačića. Stavba, v kateri je bila ubita, je v

neposredni bližini stavbe, kjer je nekoč živel Vladimir Zagorec, in le nekaj sto metrov od sedeža zagrebške policije. Policisti so na kraj dogodka prispeli slabih 15 minut po streljanju, s helikopterjem pa so nadzorovali središče hrvaške prestolnice. Na zagrebške ulice so poslali policiste, oborožene s puškami, ki so pregledovali mostove in druge izhode iz mesta.

Čeprav so umor Hodakove označili kot »rokopis mafije«, ki se z umori otrok maščuje njihovim staršem, se je v hrvaških medijih pojavljal tudi scenarij morebitnega zločina iz strasti, kjer naj bi bil motiv samo ljubezenski. Na to naj bi kazala »amaterska« uporaba pištole Crvena zastava TT brez dušilca sredi belega dne, kar se zdi nekaterim

Upokojeni general Vladimir Zagorec

sumljivo. Lahko pa da so z »amatersko« izvedenim zločinom želeli policijo spraviti na krivo pot. Nekaj pa je jasno; morilec Ivane Hodak je poznal vsak njen korak. Tako je policija še istega dne zaslišala Ivaninega partnerja Ljuba Pavasovića. Ta je policiji dejal, da se mu ne sanja, kdo bi lahko umoril njegovo dekle. Na zagovor pred policijo so morali tudi Ivanini nekdanji fantje. Med njimi se pojavljata Davor Bienfeld in Danijel Stern, ki izhajata iz bogatih in uglednih zagrebskih družin, kot je izhajala tudi Ivana, vendar pa se je policiji po pisanju hrvaških medijev poleg Pavasovića zdel najbolj zanimiv njen nekdanji spremljevalec Ivor Vucelić, predsednik uprave Adriatica.net, ki ga je Ivana letos pustila zaradi odvetnika Pavasovića. Vucelića pa z družino Hodak ni vezala le ljubezen, ampak tudi posli. S pomočjo odvetnika Zvonimirja Hodaka naj bi name- raval prevzeti Zagorčeve nepremičninske posle, vredne okoli 300 milijonov hrvaških kun. Odvetnik Hodak naj bi bil omogočil Vu- celiću stik z Zagorcem, v poslovno zgodbo pa naj bi bil vključen tudi pripadnik srbskega podzemlja Sreten Jocić, znan pod vzdevkom Joca Amsterdam, ki je tako kot Vucelić imel apetite po Zagorčevih nepremičninah. Sume o povezavi s srbsko mafijo je okrepila tudi informacija, da sta bila blizu kraja umora parkirana avtomobila z bolgarsko registrsko tablico. Znano je, da je Bolgarija že nekaj časa pribežališče srbskih mafijcev.

Umorjena pravnica Ivana Hodak

Primer kot pravi triler Primer Hodak ima vse prvine pravega trilerja, saj je Ljubo Pavasović odvetnik Hrvoja Petrača, ki je bil obsojen na šestletno zaporno kazen zaradi sodelovanja pri ugrabitvi Zagorčevega sina. Petrač je bil tudi prvi, ki je omenil, da je Zagorec iz trezorja obrambnega ministrstva ukradel za pet milijonov dolarjev draguljev, zaradi česar mu zdaj sodijo na sodišču v Zagrebu. Ivanin oče in odvetnik Vladimirja Zagorca že od začetka ni bil naklonjen hčerini zvezi s Pavasovićem. Hodaka je motila njegova levičarska usmerjenost, medtem ko se je Zagorec sprva bal, da je Pavasović nastavljen, da bi ga nadzoroval. Hodak je zato obtoženemu generalu predlagal prekinitve sodelo-

vanja zaradi navzkrižja interesov in Zagorec se je s tem najprej strinja, nato pa si je premislil. Hrvoja Petrača pa je najbolj motilo to, naj bi bil njegov odvetnik Pavasović nosil pomembne informacije svojemu dekletu Ivani, ta pa naj bi jih potem posredovala svojemu očetu, ki hoče osvoboditi obtoženega generala Vladimirja Zagorca.

Petrač naj bi si bil po storjenem umoru »oprال roke« z odprtmi

Zagrebska policija vodi obsežno preiskavo v zvezi z umorom Ivane Hodak. Izprašanih je bilo že 260 oseb, a vseeno niso nič bliže osumljencu, jasen pa ni niti motiv za kruto dejanje.

pismom iz zopora, v katerem je zapisal, da je tudi sam pretresen nad dogodkom in da je prek svojih zvez tudi sam odredil »preiskavo« Ivaninega umora. Njegovi trije sinovi Novica, Nikola in Roko so že uspešno prestali poligrafski test in so tako za zdaj izključeni iz primera. Ugledni kriminalisti so po pisanju hrvaških časnikov glede iskanja morilca Ivane Hodak zelo skeptični, nekateri so celo mnenja, da obstaja zelo majhna

Ivanini starši Ljerka Mintas Hodak in Zvonimir Hodak

Hrvaški premier Ivo Sanader

Hrvoja Petrača so obsodili na 6-letno zaporno kazen zaradi sodelovanja pri ugrabitvi Zagorčevega sina.

verjetnost, da bosta morilec in njegov naročnik odkrita. Torkov hrvaški tednik Nacional pa primer Hodak celo internacionalizira, saj so kriminalisti za tednik potrdili, da opravljajo obsežno preiskavo vpletenosti Vladimirja Zagorca v rusko podzemlje.

Boj proti mafiji Na Hrvaškem se brutalni poulični pretepi in umori kar vrstijo. Minuli teden

predsednik Stipe Mesić in premier Ivo Sanader na seji sveta za nacionalno varnost napovedala sveženj »protimafijskih zakonov«, ki naj bi izboljšal sodelovanje znotraj državnega varnostnega sistema. Vseboval bo nov zakon o policijskih pooblastilih in osebni identifikacijski številki kot tudi oblikovanje baze podatkov, v kateri bodo shranjeni zapisi DNK vseh obsojencev. Sanader je dejal, da bodo podprli posebna sodišča, imenovana tudi »uskoška«, na katerih bodo delovali specializirani sodniki

so črne kronike poleg umora Hodakove zabeležile tri primere, ko je partner umoril partnerko in nato še sebe, in sicer v Zagrebu, Pulju in Osijeku. Do pouličnega pretepa s palicami je prišlo v Zagrebu, policija pa je sporočila, da je preprečila bombni napad kriminalne skupine na podjetnika na Reki in da so prijeli skupino pretepačev v Slavoniji. Na brutalni Ivanin umor se je odzvala tudi vlada. Tako sta hrvaški

za spremljanje potez Urada za boj proti korupciji in organiziranemu kriminalu (Uskok) in državno tožilstvo. Poslanci sabora so potrdili tudi nova prva moža notranjega ministrstva in pravosodja. Za novega notranjega ministra so potrdili Tomislava Karamarka, za pravosodnega pa Ivana Šimonovića. Nasledila sta Berislava Rončevića in Ano Lovrin, ki ju je premier Ivo Sanader razrešil takoj po umoru. ■

Mesto v mestu

V Dubaju bodo v naslednjih 12 letih zgradili novo mesto znotraj mesta. Projekt naj bi bil vreden več kot 95 milijard ameriških dolarjev, zanj pa so se odločili prav v času svetovne finančne krize. Sicer pa sta v Dubaju trenutno v teku še vsaj dva mega projekta. Jumeirah Gardens, kot naj bi se imenovalo novo integrirano mesto znotraj Dubaja, naj bi bilo dograjeno čez 12 let, združevalo pa naj bi tako poslovne kot tudi stanovanjske in prostočasne zmogljivosti. Novico o izgradnji t. i. novega mesta znotraj Dubaja so naznanili le dan za tem, ko so iz dubajske razvojne družbe Nakheel sporočili, da načrtujejo gradnjo več kot tisoč metrov visokega nebotičnika, ki naj bi porušil dosednji rekord, ko gre za najvišjo stavbo na svetu. Izgradnja nebotičnika bo trajala deset let, projekt pa naj bi bil vreden 38 milijard ameriških dolarjev. Najvišja stavba na svetu je že sedaj prav v Dubaju, gre pa za še nedograjeno nebotičnik Burj Dubai, ki je v začetku septembra v višino že meril 688 metrov, pa še kar 'raste'.

Denar ni vse Papež Benedikt XVI. je ob trenutni finančni krizi, ki je zajela ZDA in del zahodne Evrope, dejal, da bi ta lahko izučila ljudi, naj svojega uspeha in kariere ne postavljajo nad vse in da denar v končni fazi ne predstavlja ničesar. Papež namreč meni, da so tisti, ki hiše svojega življenja gradijo na pesku, tisti, ki gradijo na uspehu, kariere in denarju. Ob

tem je še poudaril, da je zdaj moč videti, kako propadajo velike banke in kako denar izginja in postaja nepomemben. O finančni krizi je Benedikt XVI. sicer spregovoril na prvi seji 12. rednega splošnega zasedanja škofovske sinode, ki bo trajala do 26. oktobra.

Obletnica teme V Srbiji so obeležili osmo obletnico strmoglavjenja nekdanjega jugoslovanskega predsednika Slobodana Miloševića. Vladajoča Demokratska stranka (DS) predsednika Borisa Tadića je ob tem sporočila, da je 5. oktober dan, ko je Srbija nepovratno stopila na pot demokratizacije, modernizacije in ra-

zvoja evropskih vrednot. Najvišji predstavniki DS pa so tudi položili cvetje na grob premiera Zorana Djindjića, ki so ga pred petimi leti ubili v atentatu. Milošević je bil pred osmimi leti prisiljen sestopiti z oblasti, potem ko je več sto tisoč Srbov zavzelo ulice Beograda, vdrlo v poslopji parlamenta in televizije ter zahtevalo,

da prizna poraz na predsedniških volitvah v takratni ZRJ po več kot 10 letih avtokratskega vladanja. Miloševića so manj kot leto dni pozneje izročili haaškemu mednarodnemu sodišču za vojne zločine na območju nekdanje Jugoslavije, kjer so mu sodili za zločine med vojnami po razpadu SFRJ, vključno z genocidom. Milošević je še pred koncem procesa v zaporu haaškega sodišča leta 2006 umrl naravne smrti.

Priljubljeni muzeji Muzeji so v Nemčiji vedno bolj priljubljeni. V primerjavi z letom 2006 se je namreč število obiskovalcev muzejev v letu 2007 povečalo za

TUJI TISK

Daily Mail

Našli in izgubili

Poveljnik ameriškega tajnega vojaškega oddelka, za katerega marsikdo dvomi, da v resnici obstaja, je izjavil, da so njegovi podrejeni odkrili Osamo bin Ladna, a se jim je – izmuznil. Poveljnik, ki nastopa pod psevdonimom Dalton

Fury, je izrazil svoje nezadovoljstvo nad tem, da je pri tem ostal nemočen. To se je zgodilo zato, ker je imel premalo podpore pri afganistanski vojski. V drugem primeru naj bi vojaki Delte na svoje oči videli visokega moškega, ki bi lahko bil Osama bin Laden, a se je pred njihovimi obstreljevanji skrnil. Dalton Fury je o dogodkih na Tora Bori leta 2001 napisal knjigo z naslovom *Ubiti bin Ladna* in o njej zakritim obrazom eno uro pripovedoval v oddaji na kanalu CBS. Po njegovem mnenju je Osama bin Laden pobegnil samo zato, ker je strategija Bushove administracije zahtevala, da se morajo v večji meri vojskovati domačini, Delta pa je imela samo 50 vojakov in ni mogla nastopiti samostojno.

The Times

Indija na Luno

Indija namerava izstreliti svojo prvo vesoljsko ladjo brez pilota na Luno. V svojevrstni tekmi, ki je v marsičem podobna vesoljski tekmi med ZDA in Rusijo, bi rada dohitela Kitajsko. Indijska organizacija za kozmične razi-

skave je razglasila, da bodo v primeru ugodnih vremenskih razmer 22. oktobra iz kozmodroma na jugovzhodni Indiji izstrelili prvo raketo. Izstrelitev lahko odložijo do 26. oktobra. Najprej so izstrelitev načrtovali za april, a so jo zaradi tehničnih težav odložili. Projekt stane 47 milijonov funtov stearlingov, v njem pa sodelujejo tudi ZDA. Raketa, ki je težka 1,38 tone, bo potrebovala okoli osem dni, da bo premagala razdaljo 240.000 milj in dosegla svojo končno orbito 60 milj nad površino Lune, na kateri bo ostala dve leti. Opravljala bo distančno sondiranje z visoko resolucijo, ki bo omogočilo izdelavo tridimenzionalnega atlasa Lune in analizo njenega površja.

4,5 odstotka. V lanskem letu so v nemških muzejih zabeležili okrog 107 milijonov obiskovalcev. Še posebej so k povečanju števila obiskovalcev pripomogle dobro obiskane občasne razstave in različne prireditve. Največji porast števila obiskovalcev je opaziti v umetnostnih muzejih, sledijo jim prirodoslovni. Med razstavami, ki so v letu 2007 v Nemčiji pritegnile največ zanimanja, sta denimo razstava francoskih mojstrov 19. stoletja iz zbirke newyorškega Metropolitanskega muzeja (Berlin) in razstava o Konstantinu Velikem (Trier), veliko pozornosti pa je pritegnila tudi Documenta 12.

Beneško slikarstvo V milanski palači Reale je do 11. januarja na ogled izbor del iz zbirke Terru-

zzi, ki je posvečena beneškemu slikarstvu 18. stoletja. Razstavljena sta popolna slikarska cikla Gian Domenico in Giambattista Tiepola in številne beneške vedute. Postavitev obsega kar 140 slik, več kot 80 kosov pohištva in prav toliko keramik. Na razstavi med vedutami najbolj izstopajo dela družine Canal, in sicer začetnika rodbine Bernarda, najslavnejšega člana družine Antonia, znanega pod psevdonimom Canaletto, ter vnuka Bernarda Bellotta. Razstavo dopolnjujejo kosi pohištva, izdelki iz porcelana in srebra, gobelini in drugi okrasni predmeti.

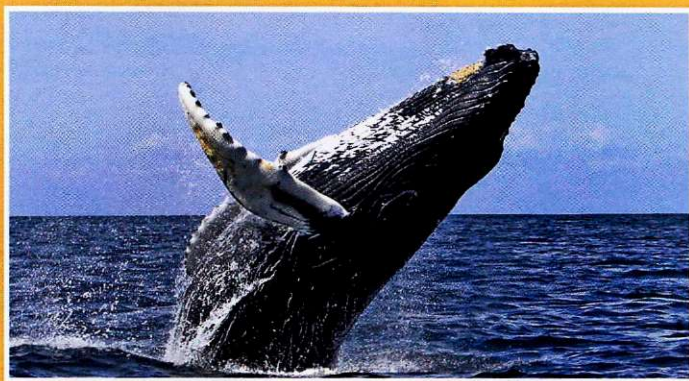
Makedonija se odpira Državljeni EU za vstop v Makedonijo ne potrebujejo več potnega lista,

saj lahko v državo vstopijo le z osebno izkaznico. Makedonija, ki je od leta 2005 kandidatka za članstvo v EU, je tako svojo vizumsko politiko uskladila z evropsko zakonodajo. Vodilni makedonski politiki menijo, da poenostavitev postopka za vstop

v Makedonijo ne bo prispevala le k okrepitvi političnega dialoga z državami članicami EU, temveč bo tudi temelj za nadaljnjo krepitev gospodarskega sodelovanja in povečanje tujih neposrednih

investicij v Makedoniji. Od začetka prihodnjega leta bodo le z osebno izkaznico lahko vstopili tudi državljani držav, ki so na t. i. beli listi EU; med njimi je večina držav Latinske Amerike.

Ogrožene živali

Število pripadnikov polovice vseh vrst sesalcev upada, več kot petini pa ob tem najverjetneje grozi izumrtje, svari Svetovna zveza za varstvo narave (IUCN), ki je predstavila dopolnjeno t. i. rdečo listo ogroženih živalskih vrst. Med najbolj ogroženimi so primati in morski sesalci, vključno z več vrstami delfinov in kitov. Obširna raziskava sesalcev, ki je vključena v letnem poročilu IUCN – to pokriva več kot 44.000 živalskih in rastlinskih vrst –, razkriva, da četrtini vseh 5487 znanih vrst sesalcev grozi, da za vedno izginejo, ob tem pa raziskovalci 836 vrst zaradi pomanjkanja podatkov niso mogli vključiti v raziskavo. Raziskava pa je vendarle prinesla tudi nekaj dobrih novic, ki kažejo na to, da lahko skupna prizadevanja za ohranitev preprečijo, da določena vrsta zdrsnje v kategorijo izumrlih živalskih vrst, iz katere ni več vrnitve. Primer za to so afriški sloni, pri katerih je mednarodni nadzor nad divjim lovom in trgovino s slonovino prinesel velik uspeh.

Vir: STA

TUJI TISK

Corriere della Sera

Pomnite jo

Anna Politkovskaya je umrla 7. oktobra 2006. Pred dvema letoma so jo ubili v dvigalu bloka, ko se je vračala domov. Kot novinarka je bila trn v peti vladi, saj je v Novi Gazeti objavljala kritične članke o kršenju človekovih pravic v ruski

vojski, kršenju pravne države v Rusiji in Čečeniji. Mnogi menijo, da je bila umorjena po naročilu, še posebej ker je bila ostra nasprotnica moskovske politike v Čečeniji. Politkovskaya je objavila kritične knjige o Putinu, vojni v Čečeniji, Dagestanu in Ingušetiji, za kar so ji že prej grozili s smrtjo. Že leta 2001 se je morala umakniti na Dunaj, potem ko je po elektronski pošti dobila grozljivo pismo Sergeja Lapina, oficirja OMON z oddelka policije, ki je neposredno podrejeno ministrstvu za notranje zadeve. Politkovskaya je Lapina obtožila zločinov proti državljanom Čečenije. Lapina so leta 2005 obsodili zaradi kršitve službenih dolžnosti, krutega pretepanja Čečena in zaradi ponarejanja dokumentov.

Mignews

Petje v majščini

Španski tenor Placido Domingo je zapel v jeziku Majev. Koncert je potekal poleg legendarnih piramid v Chichenici na jugovzhodu Mehike. Veliki tenor je nekoč že nastopil na enem majevskem zgodovinskem mestu, in to že leta

1967, ko je bil star 16 let. Tokrat je pesem v jeziku Majev zapel skupaj z lokalnim pevcem in 6000 navdušenih poslušalcev je skočilo na noge in ga pospremlilo z glasnimi ovacijami. Sicer je Placido Domingo pel tudi v italijanščini, francoščini in nemščini. Domingo je pohvalil delo organizatorjev koncerta, ki so vse uredili tako, da noben poslušalec ne bi mogel narediti škode zgodovinskemu mestu, ki je staro več kot 1500 let in ga je UNESCO dodal med svetovno dediščino. V začetku je celo kazalo, da bodo koncert odpovedali zaradi pritožb vodstva Arheološkega sveta Inštituta za antropologijo in zgodovino, ki se je balo za znamenitost.

Dr. Boris Gaberščik

Urejanje prostora stoji in pade z zemljiško politiko

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Dr. Boris Gaberščik ima dolgoletne izkušnje na področju urbanizma in arhitekture. Zanj je bilo samo projektiranje hiše vedno premalo, prepričan je, da hiša ni le objekt, ampak tvori urbano celoto z drugimi objekti in javnim prostorom. Diplomiral je pri prof. Edvardu Ravnikarju, je učenec znamenitega arhitekta Jožeta Plečnika, doktorsko disertacijo je zagovarjal na dunajski tehniški univerzi. Kot izredni profesor se je vključil v akademске sfere na fakulteti za gradbeništvo v Ljubljani in predaval študentom tako doma kot na univerzah v tujini, postal je častni član Združenja avstrijskih prostorskih načrtovalcev in izvoljeni dopisni član Akademije za prostorski red v Hannoveru. Za svoje mednarodno delovanje je prejel Herderjevo nagrado.

V pogovoru ste mi dejali, da ste bili tudi učenec znamenitega slovenskega arhitekta Jožeta Plečnika. Kako gledate na Ljubljano danes z vidika razvoja urbanizma, morda tudi tega, da želi nova mestna oblast z županom Jankovičem spremeniti ljubljansko osrednjo tržnico, ki je znamenito Plečnikovo delo?

To ni preprost problem, saj je od Plečnikovega časa minilo že precej let. Plečnik je bil zagotovo velik mestni urbanist, saj ni samo gradil objektov, ampak je v času svojega delovanja s strani mestnega odbora dobil tudi naročila za ureditev mestnega jedra, zato je postopoma lahko tudi prenovil dober del mestnega središča. Danes na primer govorimo o Plečnikovi urbani razvojni poti, ki se razteza od Kolonad na tržnici prek Tromostovja do Čevljarskega mostu, Šentjakobskega trga, prenovljene Zoisove ulice, Trga francoske revolucije, Vegove ulice do neuresničenega Južnega trga. To je torej mestni ansambl, ki ga je mogoče lepo obhoditi in občudovati. Vse to je bilo nato prekinjeno, pa ne samo zaradi Plečnikove starosti in kasnejše smrti, ampak tudi zaradi drugačnih pogledov na razvoj in arhitekturo mesta. Še danes pa lahko rečemo, da je Plečnikova arhitektura zelo močna, trajno kakovostna, skoraj bi lahko rekli brezčasna. Zelo je ustaljena, resna in pomeni neko trdnost v ljubljanski mestni strukturi. Kar pa zadeva t. i. Mesarski most, je Plečnik pustil v

stebrišču jasno vrzel, s čimer je nakazal, da njegova arhitektura ni končana, zato smo nekateri menili, da bomo to vrzel v Kolonadah zapolnili s Plečnikovim mostom po izvornih načrtih, ki obstajajo, in bomo tako Plečniku post mortem postavili najlepši spomenik. Ta kompleks bi namreč deloval kot popolna celota. V tem času pa so se zamenjale generacije. Predstavljajte si množico mladih, ambicioznih arhitektov, ki želijo v ta prostor umestiti nekaj povsem drugega in se jim zdi, da je treba narediti nekaj sodobnejšega. Osebo sem se že pri nekdanji ljubljanski županji Viki Potočnik pa tudi kasneje zelo zavzemal, da bi vendar uresničili Plečnikov načrt in da ta del Ljubljane ni prostor, v katerem lahko počnemo, kar hočemo. Trudil sem se dopovedati, da je to nedokončana Plečnikova arhitektura. Pri tem nisem bil uspešen, to ni uspelo niti drugim, sledili so različni natečaji, zdaj pa imamo neke rešitve za ureditev tega prostora na tržnici, ki želijo biti do Plečnikove zapuščine nevtralne. Tako se nam je zgodila betonska ploščad s širokimi ograjami, na njih pa plastične skulpture. Osebo mislim, da je to zapravljen priložnost, da bi zaokrožili Plečnikov opus z monumentalnim strešnim mostom.

V zadnjem mandatu je Ljubljana dobila podžupana, prof. Koželja, arhitekta, ki naj bi bil zadolžen samo za arhitekturno podobo mesta. V načrtu mesta so zelo visoke stolpnice, tudi v središču Ljubljane. Kako gledate na to in ali nekaj takšnega sploh pristoji središču mesta, kakršno je zdaj?

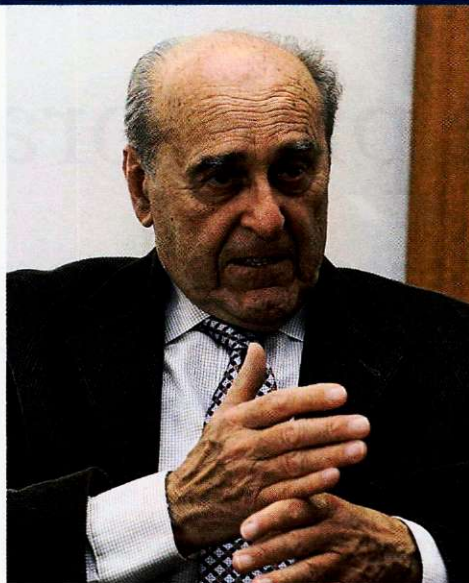
Po mojem prepričanju sta arhitektura in urbanizem vedno odraz socialnih in gospodarskih razmer. Ko se skupaj spravijo ambiciozni politik, ki si želi postaviti spomenik, podjetnik, ki ima denar in sluti dobičke, in narcisoidni arhitekt, je to lahko za mesto atomska bomba. Kar pa zadeva načrtovane stolpnice, naj povem, da nimam nič proti stolpnici kot poslovnemu objektu, kjer pride do izraza velika izraba majhnega zemljišča, kar je verjetno tudi z ekonomskega stališča rentabilno. Če pa gre za stanovanjsko stolpnico, menim, da je le-ta povsem asocialna, ni primerna za majhne otroke, predvsem pa ne za starejše

stanovalce. Ljudi v visokih nadstropjih ločuje od naravnega zaledja, zelenja, otroških igrišč.

Ali v središču Ljubljane z obstoječo arhitekturno strukturo sploh sodijo visoke stolpnice?

V Ljubljani je doslej prevladovala politika graditve na prostih površinah in tudi na dobrih kmetijskih zemljiščih. Ker nasprotujemo razpršeni graditvi, smo se odločili za prenovu mesta znotraj avtocestnega obroča. S tem pa smo odprli novo skrajnost, novo nevarnost, ki pomeni zgoščevanje poselitve. V praksi doživljamo pretirane zgostitve; kjer je še kakšna prosta površina, zelenica ali vrzel, brez premisleka umeščamo nove in nove zgradbe. To pa se mi zdi nečloveško. Začelo se je z bloki nasproti avtobusne in železniške postaje ob Masarykovi cesti, kar ne bi bilo narobe, če bi šlo samo za poslovne prostore. Ker pa smo zgradili tudi stanovanja, so ta ostala brez zelenic, parkov, urbanih trgov in podobnega, kjer bi se lahko odvijalo zanimivo t. i. parterno življenje. Ta vzorec se žal zdaj v Ljubljani ponavlja množično. Med drugim naj omenim naselje BS 3 ob Vojkovi cesti, kjer naj bi nasproti novega stadiona v Stožicah pozidali še nekatere preostale zelene in parkirne površine. Pri tem naj spomnim, da je to naselje projektiral moj pokojni kolega Jernejc in pri tem načrtoval tudi graditev podzemnih garaž. To se ni udejanilo, avtomobili stanovalcev zdaj stojijo na parkirnih prostorih in teh je premalo. Stanovalci se zaradi tega pritožujejo, zdajšnji župan pa jim ponuja rešitev, naj dovolijo, da bi med obstoječimi bloki na zdajšnjih parkirnih prostorih postavili še dve stolpnici, mestna občina pa bi rešila žgoč problem parkiranja osebnih avtomobilov v tem delu mesta. To je seveda farsa, saj bi bilo, če bi zgradili še dve novi stolpnici, treba zagotoviti dodatna parkirna mesta za nove stanovalce. Zanimivo je, da župan kuje arhitekta in podžupana Koželja v nebo, a verjemite mi, da bo slednji na koncu kriv za vse napake. Jankovič razvoj mesta »menedžira« le finančno. Zanimivo je gledati razvoj projekta stadiona v Stožicah, kjer je bil prvotno zamišljen prostor s športnimi objekti, potem pa se je nenadoma pojavil največji poslovno-trgovski center v Ljubljani in zdi se, ▶

► kot da je stadion le privesek tega programa. Osebo se zelo čudim tej gostoti poselitve. Na Dunajski cesti, nasproti zgradbe Smelta, se gradijo stanovanja Dunajski kristali z gostoto izrabe zemljišča 3,5. To je zelo visok faktor, ki je dovoljen le za poslovne stavbe, ne pa za stanovanjsko graditev, kjer je faktor izrabe običajno od 1,5 do 2,5. Prenavljajo tudi območje med Dunajsko cesto in Komanovo ulico za Bežigradom, in sicer iz stanovanjske v poslovno-stanovanjsko cono s katastrofalnimi posledicami za kakovost bivanja. Nove in nove površine v več nadstropjih obešajo na popolnoma nezadostno prometno in komunalno infrastrukturo. Če se vrnem na vprašanje o stolpnih, mi dovolite še eno kritiko. Svetovno znani arhitekt je ljubljanskim občanom javno očital, da če ne bomo gradili stolpnic, bomo ostali večni pro-

Zanimivo je, da zdajšnji župan kuje arhitekta in podžupana Koželja v nebo, a verjemite mi, da bo na koncu slednji tudi kriv za vse.

vincialci. Žal mi je arhitekta, ki tako misli; če je namreč naše svetovljanstvo odvisno od tega, da gradimo stolpnice, nam bog pomagaj. Verjamem pač v druge vrednote, drugo odličnost arhitekture, njeno socialno naravnost, sožitje z naravo in podobno.

Menite, da Ljubljana sploh potrebuje toliko stanovanj, kolikor jih je zdaj v načrtu z graditvijo stolpnic?

Tudi to je problem. Bil sem član posvetovalnega odbora za strateški razvoj Ljubljane, kjer sem se zavzemal za sprejetje dolgoročne strategije razvoja mesta. Zagovarjal sem tezo, da ne moremo dovoljevati pretiranega zgoščevanja poselitve mesta, še več delovnih mest v središču, še več avtomobilov, ampak bi bilo bolje, če bi razmišljali o decentralizaciji Ljubljane. To je mogoče z regionalnim pristopom, kar pomeni, da v vplivnem območju mesta Ljubljane, ki seže do 25 kilometrov okrog Ljubljane, v Trzinu, Domžalah, Grosupljem, Škofji Loki, Kranju in na Vrhniki, ustvarimo nova delovna mesta in zgradimo stanovanja ter se s tem izognemo ali vsaj zmanjšamo dnevno delovno in drugo migracijo ter pritisk avtomobilov na mesto. Mislim pa, da vse naše državne, mestne in občinske uprave takšne strategije niso sposobne realizirati. To torej pomeni, da bi morali voditi regionalno politiko, ki jo bomo prej ali slej primorani sprejeti, saj je v Ljubljani zelo veliko različnih težav, kot je promet, ravnanje z odpadki, preskrba z vodo in podobno. Še vedno nimamo regionalnega načrta ljubljanske statistične regije. Tudi ne vem, ali smo v Sloveniji v zadnjem času sploh sprejeli kakšen uradni regionalni načrt. V sedemdesetih letih prejšnjega stoletja smo na urbanističnem inštitutu napra-

vili kar nekaj regionalnih prostorskih načrtov, vendar nam že takrat javna uprava ni sledila z ustreznimi novimi zakonodajnimi postopki. Tako še danes nimamo v nobenem zakonu opredeljenega regionalnega načrtovanja, kar je zelo slabo. Kot kaže, tudi nismo pripravljeni na pravo mestno rekonstrukcijo v večjem obsegu, ki bi pomenila ohranjanje starega, celovite prenovne vrednega stavbnega fonda in interpolacijo novih sodobnih vsebin.

Za to je verjetno pristojno ministrstvo za okolje in prostor?

Tako je. Sicer pa so se medtem v državi zgodile druge koristne stvari; ustanovljeno je bilo ministrstvo za razvoj, ki pa regionalizem razvija predvsem z vidika ekonomskega razvoja in nekaterih večjih razvojnih projektov. Država ne vodi usmerjene urbane politike. Kaj poročete k temu, da postavitev stotin Lidlov in Hoferjev na obrobjih naših srednje velikih in majhnih mest uničuje male podjetnike v mestnih središčih, jih funkcionalno in družbeno siromaši? Ali je to strategija razvoja?

Zdi se mi, da moramo nujno ustanoviti pokrajine. Je tako?

Natančno tako. V preteklih letih so to poskušali. Poskus je temeljil na spoznanju o pomenu funkcionalnih regij, ki bi se razvijale okoli jasno prepoznavnega vodilnega urbane središča. Po mojem prepričanju so tovrstne urbane regije temelj sodobne države. V Sloveniji imamo omrežje mest, ki so nedvomno motorji razvoja tudi za podeželje. Koliko pokrajini bi imeli, bi se lahko še pogovarjali, ne moremo pa odstopiti od sodobnega principa funkcionalne regije. Kar pa zadeva Ljublja-

no, o kateri tudi govoriva, bi decentralizacija pomenila tudi to, da bi država mogoče na nekoliko drugačen način razporedila denar in usmerjala razvojni trend širše, kar bi bilo za vse, tudi okoliške občine mesta Ljubljane, zelo dobro. Namesto tega pa se zdaj soočamo s povsem iracionalnimi razmišljanji, na primer pri ljubljanskih občinah, kjer gojijo tako sovraštvo do Ljubljane, da bi se na primer Kamnik in Domžale priključila Zasavju. V naslednjem koraku se niso mogli poenotiti, kje bi bil center take pokrajine, še več, nenadoma so sami podvomili, kaj ima Zasavje skupnega z domžalsko-kamniškimi območjem, ko pa vendar ljudje s tega območja hodijo v Ljubljano na delo, po nakupih, na zabavo, v vrtce, šole. Menim, da bomo o pokrajinah še govorili, njihova uvedba pa je nujna. Ob tem naj povem še to, da v Sloveniji obstajajo še druge razvojne težave. Pri tem naj omenim državne ceste, na primer 3. razvojno os. Zastavljena je tako, da bi cesta potekala od avstrijske meje pri Dravogradu do hrvaške meje pri Metliki. Ker so apetiti lokalnih politikov neizmerni, se je koncept razvijal do te mere, da v zadnjem času govorimo kar o hitri cesti, podobni najmanj avtocesti. Pri tem pa niti Avstrijci niti Hrvatje ne kažejo posebnega zanimanja za to smer. Tudi statistični podatki kažejo na izrazito lokalni značaj ceste, velikega tranzita namreč sploh ni. Skratka, tudi na tem področju niso razčiščena temeljna načela, kaj kje kakšna cesta sploh pomeni. Je pa cesta pomembnejša z vidika lokalnega prebivalstva in gospodarstva. Ob tem pa povsem zanemarjamo smer vzhod-zahod, to je Tolmin, kjer je vpliv sosednje Italije zelo močan in imajo zelo slabo cestno povezavo z Ljubljano. Poglejmo še Poljansko dolino in predel okrog Idrijskega, Cerknega, kjer je treba nujno izboljšati cestne povezave. Pri nas te stvari potekajo tako, da tisti, ki so najbolj glasni, dobijo cesto prej kot oni, ki so manj glasni, a morda bolj upravičeni do nje. Takšnih primerov, kot sem jih omenil, je v državi veliko. Manjka nam torej strategija državnega razvoja tudi na področju cestnih povezav.

Zakaj je tako?

Zato, ker država ne vodi državne, temveč ozko lokalno politiko nekaterih njenih predstavnikov; ker očitno organizacijsko nismo pripravljene na strateško prostorsko načrtovanje večjega obsega; ker nimamo enakovrednih funkcijskih pokrajin in ustreznih programov; ker nismo pripravljene na koordinacijo in usklajevanje, temveč smo naklonjeni parcialnim rešitvam, ki ustrezajo različnim lobijem. V državni strategiji smo za razvoj avtocest v preteklih letih namenili 20 milijard evrov, za železnice pa 1 milijardo evrov. Zato, ker vsako ministrstvo vodi svojo avtonomno, večinoma strankarsko politiko.

Kje je rešitev? Verjetno je treba nekatere stvari preseči.

Soglašam, da je treba nekatere stvari prese-

či. A stvar ni preprosta. Sedanja kaotična situacija moramo preseči v svojih glavah. Preseči moramo ministrske avtonomije in lokalne pritiske. Posamezne sektorske strategije so seveda dobrodošle, vendar pa je treba izdelati skupno razvojno strategijo, ki bo imela sinergijske učinke. Za to pa je potrebna koordinacija na državni ravni. Spremeniti je treba prostorsko zakonodajo. S popraviljem starih zakonov nismo veliko dosegli. Vse interdisciplinarnе materije urejanja prostora ne moremo stlačiti v en zakon. Taki poskusi so se klavrno končali. Če trdimo, da je prostor naša največja gnotna in duhovna dobrina, brez katere ni niti naroda niti države, in da je prostor strateško pomemben, ker je omejen, se ne da povečati, potem se moramo tega držati. Potrebujemo temeljni zakon o prostorskem redu, ki je lahko kratak – kot švicarski ustavni zakon, ki obsega le 25 členov – in zagotavlja prostoru nesporno pravno varstvo, ki natančno, brez dolgega opisovanja točno določa, kaj se dela, kdo je pristojen za ta dela, s kakšnimi instrumenti urejamo prostor in še nekatera temeljna načela. Potem bomo celoten opus urejanja prostora, ki obsega tudi nekatere zakone o stavbnih zemljiščih, o prometni infrastrukturi, stanovanjski graditvi in mestni prenovi, o gradbeništvu, vodnem gospodarstvu in komunalni, varstvu narave in graditvi družbene infrastrukture, zakonodajno z lahkoto umestili v naš pravni sistem. Ne pozabimo, prostorski načrti imajo vlogo pravnega akta, ki varuje občana pred nezakonitimi posegi v njegovo lastnino in pravice. Urejanje prostora stoji in pada z zemljiško politiko, ki mora biti v funkciji mestnega razvoja. Prepričan sem tudi, da bi morali ustanoviti poseben posvetovalni organ na vladni ravni. Zadnji dogodki na finančnih trgih in gospodarske deviacije v sektorju nepremičnin nas utrjujejo v prepričanju, da je teza, da gospodarstvo samo najbolje ureja prostor, preživeta, ker zanemarja socialne, etične, tehnične in naravovarstvene sestavine prostora. Če imamo na vladni ravni širši posvetovalni organ za gospodarstvo in za druge sektorje, na primer za zamejce, potem je upravičena zahteva, da imamo tak organ tudi za prostorski red v državi. V mandatu te vlade so se razmišljanja o tem začela, narejen je bil načrt, scenarij delovanja takega organa, predlagani so bili kvalificirani strokovnjaki za posamezna področja, ki bi lahko bili člani takega sveta, vendar so nas nato nekateri dogodki, tudi volitve, prehiteli. Pogrešam medresorsko koordinacijo, delo na strategiji, vrednotah, izhodiščih in podobno. Potrebna je celovita reforma zakonske materije o prostorskem redu, upošteva je tudi pokrajinsko raven.

Vrniva se k Ljubljani. Ali obstaja kakšen drug, morda neformalni organ, ki spremlja razvoj mesta z arhitekturnega vidika?

Da, pri Društvu arhitektov Ljubljana obstaja neformalni svet, sestavljen iz arhitektov, ki

ima veliko pametnih zamisli. Ena od teh se ukvarja tudi z ureditvijo prostora železniške postaje. Velika škoda je, da ne sprejememo zasnove železniške poglobitve. Vendar pa ne gre samo za poglobitev tirov, kot si nekateri poenostavljeno predstavljajo, gre za to, da se v tem mestnem območju železniškega trikotnika v centru in Šiški sprostijo ogromne nadzemne površine, ki imajo veliko socialno, gospodarsko, finančno in prostorsko vrednost za razvoj središča Ljubljane. Tam bi lahko zgradili povsem nov mestni predel z javnimi objekti, ministrstvi, kulturnimi in športnimi objekti. To je eno, drugo pa je stanovanjska graditev. Nekateri v mestu pravijo, da je v Ljubljani ogromno praznih, to je nezasedenih stanovanj. To je vprašanje za ministrstvo za okolje in prostor in za ljubljanski stanovanjski sklad ter Stanovanjski sklad RS. Nobene načrtnosti ni, ker ni enotnega pogleda na probleme razvoja. Stanovanjski sklad RS objavi razpis za sredstva iz sklada in čaka na ponudbe občin, nato pa jim s sofinanciranjem pomaga pri graditvi. Načeloma je to v redu, vendar pa to deluje proti načrtni urbanizaciji in proti razpršitvi. Če bi namreč ponudbe prihajale iz pomembnih regionalnih središč, bi sredstva locirali v ta središča. Zdaj pa se dogaja, da nekatere manjše občine gradijo stanovanja razpršeno. Najlepši primer take stanovanjske politike lahko vidimo ob cesti Ljubljana–Vrhnika, ki slovensko krajino počasi spreminja v dolgo obcestno vas.

Potrebna je celovita reforma zakonske materije o prostorskem redu, upošteva je tudi pokrajinsko raven.

Nekje ste rekli, da v Sloveniji manjka urbani red. To je to, mar ne?

Nobenege urbanega reda ni.

Kaj pa vprašanje trgovin? Na obrobjih mest jih je čedalje več ...

Župan Jankovič je obljubil nogometni stadion in prepričan sem, da ga bo naredil, a na kakšen način? Tako, da bodo investitorji primarno zgradili trgovine, stadion pa je šele drugotnega pomena, s tem da ima Ljubljana že veliko več trgovin kakor Dunaj. Dunaj je milijonsko mesto, Ljubljana ima četr milijon

na prebivalcev. Zdaj se ukvarjamo s problemom, kako bi BTC fizično spojili z mestnim središčem, in ponujamo rešitev newyorškega Manhattna z velikim osrednjim parkom. Sprašujem se, kdaj se bo nehala ta trgovinska hipertrofija, ki, roko na srce, nima nobene zveze s kakovostnim razvojem.

Kakšno pa je vaše stališče do vrtičkov, kar je zdaj aktualno?

Zdaj je videti tako, da je ljubljanski župan pri tem dosleden in načelen, svoje delo pa utemeljuje z dejanji okrog Plečnikovih Žal, kjer so se stvari resnično zgledno uredile. V zvezi s tem obstaja tudi javnomnenjska anketa, v kateri so občane in občanke mesta spraševali, ali vrtički sodijo pod okrilje mesta. Približno 60 odstotkov vprašanih je odgovorilo da ne. Mislim, da je takšno razmišljanje plod napačnega strokovnega in medijskega pristopa. Kam pa naj bi sodili vrtičkarji? Na podeželju ni nobene potrebe po vrtičkarstvu. Socialni koncept vrtičkarstva se je rodil na Dunaju. Utemeljel ga je vrtnar Schreber z namenom, da omogoči mestnim prebivalcem, ki prebivajo v gostih blokovskih naseljih, vsaj malo življenja v naravi in pridobitev nekaj hrane za vsakdanje življenje. Vendar je mestna občina Dunaj k organiziranemu vrtičkarstvu pristopila drugače kot Ljubljana. Odredili so zemljišča za tovrstno dejavnost ter jih opremili z osnovnimi potmi in vodo. Taka zemljišča so ogradili z živo mejo in celo z ograjami, razdelili zemljišče na manjše parcele, zahtevali od vrtičkarjev postavitev enotnih vrtnih ut, in kar je zanimivo, prepovedali celoletno bivanje v njih, saj pozimi vrtičkarji tam itak nimajo kaj početi. Seveda so izvajali tudi strog nadzor, pobirali odpadke in najemnine. V Ljubljani pa je drugače. Uradniki so kandidatom določili neurejeno zemljišče, pobrali najemnino in konec. Zakaj pa bi se občinski uradnik brigal še za kaj več? Denar je pobral, drugo pa mu ni bilo mar. Po mojem mnenju bi bilo to treba urediti tako,

da bi posameznikom na posameznem območju dovolili vrtnarjenje, vendar pod natančno določenimi ureditvenimi pogoji. Če bi bilo to tako urejeno, ne bi prihajalo do ekscesov. Tako pa mestna uprava ni skrbela za celovit sistem vrtičkarstva. Menim, da bi bilo zdaj modro, da določi lokacije za vrtičkarstvo, kjer je to primerno in mogoče, s tem da morajo biti natančno določeni ureditveni pogoji in pogoji upravljanja vrtički. To nalogo bi mesto lahko mirno v celoti prepustilo četrtnim skupnostim, ki najboljše poznajo življenjski utrip lokalnega prebivalstva. ■

Kraj, kjer so blizu Hotize umorili duhovnika Danijela Halasa in truplo vrgli v Muro.

Kraj Halasove smrti

V. M.

Župnija sv. Petra in Pavla na Hotizi je izdala knjigo *Hotiza in njen verskozgodovinski mozaik*, ki jo je pripravil Drago Sobočan. Knjiga je spomenik vasi, na vzhodu obdani z madžarskimi vasmii, na jugu pa s »hrvaškimi« okljuki Mure.

Za Hotizo smo Slovenci slišali pred leti zaradi nedoločene meje ob reki Muri. Pri Hotizi je prihajalo do incidentov, ko so Hrvati uveljavljali načelo katastrske občine in začeli popravljati protipoplavni nasip tik za vasjo, čemur so se Hotižanci uprli in od slovenske države zahtevali, da jih zaščiti. Ker meja s sosednjo Hrvaško na tem delu še ni natančno določena, se je Slovenija dogovorila s Hrvaško, da bosta obrambne nasipe pred poplavljanjem reke Mure gradili skupaj.

Hotiza leži tik ob nekdanjih okljukih reke Mure, saj je ta nekoč svojo strugo približala neposredno do vasi. Pozneje se je sicer umaknila, meja katastrske občine, ki so jo določili na tem najsevernejšem rečnem okljuku,

pa je ostala. Prav pri Hotizi je ta meja izrazito neživljenjska, saj je mejna črta nenormalno vijugava.

Kranjec in Žalik Širše je Hotiza postala znana po demokratizaciji Slovenije leta 1990, ko se je lahko svobodno spregovorilo o zločinih komunistične revolucije. Pri Hotizi so namreč »neznanci« umorili duhovnika iz Velike Polane Danijela Halasa. Ti neznanci naj bi bili sicer oblečeni v madžarske vojaške uniforme, vendar je najbolj verjetno, da so ga umorili domači komunisti, ki jim je bil duhovnik trn v peti.

Prav iz Velike Polane, kjer je bil župnik Halas, sta izhajala dva vidna prekmurska komunisti, Miško Kranjec in Martin Žalik. Žalik je leta 1939 pri oblasteh vložil prošnjo za ustanovitev Društva

kmečkih fantov in deklet za Veliko Polano in še dve sosednji vasi. Ker so bili komunisti takrat kot teroristična organizacija v ilegali, so poskušali pridobivati ljudi skozi takšna – po imenu lepo

zveneča društva. Halas je seveda vedel, za kaj gre, zato je mladim odsvetoval vstopanje v to društvo oziroma da se ne družijo s Kranjcem in Žalikom. S tem se je jima je na smrt zameril.

Halasova romarska pot je bila narejena leta 2001.

Halasov umor 28. avgusta 1944 je Miško Kranjec po obveščevalcu in vosovcu Danetu Šumenjaku ovadil župnika Halasa Pokrajinskemu komiteju KPS kot enega »glavnih begovcev«, to je pripadnikov »bele garde« v Prekmurju. Takšna oznaka oziroma ovadba je takrat pomenila »smrtno obsodbo«. Na partizanskem sestanku v Gomilicah v začetku leta 1945 je komunistični aktivist Martin Žalik predlagal umor župnika Halasa in dekana Ivana Jeriča. Temu predlogu je večina prisotnih sicer nasprotovala, vendar to maščevalnosti in revolucionarne sle po ubijanju političnih nasprotnikov ni ustavilo. Da bi zabrisali sledi, so se storilci preoblekli v madžarske uniforme, župnika Halasa ugrabili pri Hotizi, ko se je s kolesom vračal iz Lendave, ga odvedli do reke Mure, štirikrat ustrelili v glavo in ga vrgli v reko, za njim pa še kolo. Vendar Mura župnikovega trupla ni odnesla daleč. Odložila ga je blizu vasi Kot, kjer ga je opazil mlinar Kocet. Njegova žena je takoj prepoznala župnika Halasa.

»Slava mučeniku« Dogodek je ljudi pretresel. Pogreb je bil 21. marca 1945 v Veliki Polani ob veliki udeležbi vernikov iz vse okolice. Na grob so položili veliko vencev. Enega je spletla tudi družina Žerdin iz Žižkov in na trak napisala »Slava mučeniku«. Verniki in duhovniki so bili že takrat prepričani, da je župnik Danijel Halas umrl mučeniške smrti.

Leta 1961 so na Halasovem grobu postavili spomenik. Grob župnika Halasa so verniki zmeraj lepo oskrbovali, ker so bili prepričani, da je njihov župnik zaradi svetniškega življenja in mučeniške smrti že v nebesih.

Leta 1972 so ob nekdanji Halasovi domačiji v Črensovcih postavili spominsko kapelico. V Veliki Polani so leta 1987 postavili veroučni dom in ga poimenovali po Danijelu Halasu.

Halasov križ Leta 2001 je bila urejena Halasova romarska pot, ki povezuje kraje, kjer je deloval Danijel Halas. Na kraju ob rokavu Mure pri Hotizi, kjer so zločinci umorili župnika Halasa

in ga vrgli v Muro, so domačini postavili velik križ, ki se imenuje Halasov križ. 20. julija 2003 ga je blagoslovil škof dr. Jožef Smej in to mesto je postalo romarski kraj. Ko so leta 2004 blizu gradili maloobmejni prehod, so domačini od tam h križu zvozili deset tovrnjakov zemlje, da so zravnali zemljišče okoli križa. Zasadili so grmovnice, posejali travo in namestili klopi. V kratkem naj bi od Hotize do križa postavili tudi postaje križevega pota. Za vse to skrbi Viljem Kovač, ki je na Hotizi župnik že od leta 1986.

Župnik Kovač ima zasluge tudi za veliko knjigo o župniji Hotiza, ki obsega 383 strani velikega formata in je bogato ilustrirana s posnetki številnih listin, povezanih z župnijo Hotiza in fotografijami.

Hodica čez Muro Ime Hotiza se v pisnih virih prvič pojavi leta 1389 kot Curia Hotyza. Po mnenju avtorja knjige Draga Sobočana ime Hotiza izhaja iz slovenske besede *hodica* in pomeni kraj, kjer se *hodi* oziroma kjer so *hodili* čez reko Muro in njene rokave. Hotiza dolgo ni imela svoje cerkve, zato so ljudje morali hoditi k maši v devet kilometrov oddaljeno Lendavo, ki je bila madžarska župnija in kjer se slovensko ni govorilo, zato so nekateri raje hodili k maši z brodom čez Muro v hrvaški kraj Martin na Muri. Hotiza je ekspozituro dobila leta 1924, samostojno župnijo pa leta 1955. Prvi župnik je postal Jožef Berden.

Tudi cerkev sv. Petra in Pavla so na Hotizi dobili pozno. Leta 1867 so postavili kapelo, ki so jo pozneje povečevali, še posebej leta 1924, ko so kapelo močno razširili v sedanjo cerkev. Leta 1927 je cerkev dobila nov glavni oltar, ki ga je izdelal kipar Ivan Sojč iz Maribora. Leta 1929 so zgradili še župnišče.

V knjigi o župniji Hotiza je predstavljeno vse cerkveno življenje župnije, od zgodovine kraja, širšega območja, prvotne župnije Lendava, župnije, duhovnikov in duhovnih poklicev, cerkve, cerkvenega življenja, pokopališča, znamenj v župniji do šolstva, vremena, letin, gasilskega društva in Hotiškega jezera. **D**

Župnik Viljem Kovač kaže mesto, kjer so umorili Halasa.

Halasovo truplo je reka Mura odložila blizu vasi Kot.

Hotiza je bila nekoč žrtev Murinih poplav.

Cerkve sv. Petra in Pavla na Hotizi

Poznavalka starih kultur

V. M.

Narodni muzej je v zbirki *Situla* izdal zajeten zbornik na 900 straneh, ki ga je posvetil arheologinji akademiknji dr. Bibi Teržan ob njeni 60-letnici. V njem je kar 61 prispevkov, ki so jih napisali arheologi iz različnih držav.

Dr. Bibi Teržan na predstavitvi knjige akademika dr. Staneta Gabrovca (desno) o Stični

V zborniku je velik prispevek Bibe Teržan v zakladnico arheološke znanosti na kratko predstavil akademik dr. Stane Gabrovec. Zapisal je, da je Biba Teržan dodiplomski študij arheologije zaključila leta 1971 z diplomsko nalogo, v kateri je obdelala dotlej neobravnano arheološko postojanko Valična vas na Dolenjskem. Diploma je bila nagrajena s študentsko Prešernovo nagrado. Njena službena pot je potekala premočrtno: leta 1972 je postala asistentka na Oddelku za arheologijo Filozofske fakultete v Ljubljani, leta 1976 je dosegla magistrski naslov, v letu 1977/78 je dobila Humboldtovo štipendijo, leta 1986 je dosegla doktorat, ki je bil posvečen starejši železni dobi na slovenskem Štajerskem.

Objavljen je bil leta 1990 kot 25. zvezek serije *Katalogi in monografije* Narodnega muzeja Slovenije. Njeno delo je bilo takoj deležno velikega priznanja ne samo v jugovzhodnem alpskem in panonsko-podonavskem prostoru, ampak tudi v celotnem srednjeevropskem. Nagrajeno je bilo tudi z nagrado takratnega Kidričevega sklada. Leta 1988 je postala docentka, 1991. izredna in 1994. redna profesorica na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Že leta 1989 je bila povabljen, da prevzame mesto profesorice za arheologijo na Svobodni univerzi v zahodnem Berlinu. Vabilo je sprejela in ostala tamkajšnja profesorica kar 16 let, vse do leta 2005. Kljub profesuri v Berlinu je redno opravljala svojo služ-

bo tudi v Ljubljani in bila v tem času med drugim tudi mentorica šestim doktorskim disertacijam, osemnajstim magistrskim nalogam in več kot dvajsetim diplomskim nalogam.

Članica SAZU Taka je bila njena službena pot, kot so jo zapisale uradne institucije, univerzi v Ljubljani in v Berlinu. Njeno delo pa je priznala tudi Slovenska akademija znanosti in umetnosti, katere izredna članica je postala leta 2001, leta 2007 pa še redna.

V njeno delo poznejših let sodi tudi izkopavanje v Istri, v Monokodonji, ki ga je leta 1997 začel Inštitut za prazgodovinsko arheologijo na Svobodni univerzi v Berlinu v sodelovanju z Arheološkim muzejem v Pulju. Dela še

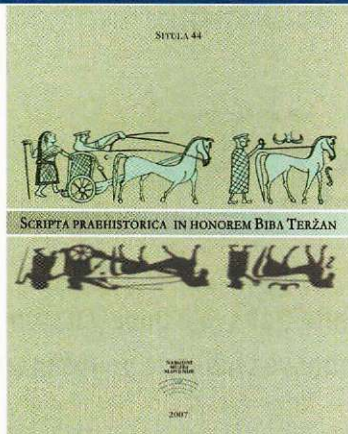
vedno potekajo, vodi jih profesor B. Hansel skupaj z Bibo Teržan in K. Mihovilič. Izkopavanja so prinesla prav revolucionarne rezultate, odkritje protourbane kulture v našem severnojadranjskem prostoru že v zgodnji bronasti dobi. Blizu tega naselja je bila odkrita tudi bronastodobna kupolasta grobnica mikenskega tipa. To popolnoma novo odkritje, kjer se dela še vedno nadaljujejo, je bilo takoj publicirano in je vzbudilo veliko pozornost ne samo pri nas, ampak v široki mednarodni strokovni javnosti. Odkritje so obravnavala že številna mednarodna arheološka srečanja in simpoziji, o njem poročajo tudi vodilne arheološke revije. Naselja in gomilni pokop iz časa kretske-mikenske kulture so nov dokaz o ekspanzivnosti te kulture visoko na sever in o prisotnosti najzgodnejše grške kulture v severnojadranjskem prostoru že v zgodnji bronasti dobi. Ob Monokodonji je Biba Teržan v tem času izkopavala tudi v Pivoli na slovenskem Štajerskem, kjer dopolnjuje izkopavanja W. Schmida, ki je tukaj raziskoval že pred prvo svetovno vojno.

Poznavalka nekropol Seveda pa je z veliko vnemo raziskovala in še raziskuje vsa področja jugovzhodnih alpskih kultur s središčem v Sloveniji. V njih se je posvetila predvsem času bronzaste in starejše železne dobe. Že na začetku je spoznala osnovno problematiko našega prostora v tem času. Slovensko gradivo iz bakrene in bronzaste dobe smo pred desetletji le slabo poznali, zdaj pa je po njeni zaslugi v dveh obsežnih zvezkih serije *Katalogi in monografije* Narodnega muzeja Slovenije v Ljubljani objavljeno kovinsko gradivo predloženo in obdelano v celoti. Celotno

obdobje bronaste dobe in njegovo problematiko je obravnaval bronastodobni kolokvij, ki je v njeni organizaciji in pod njenim vodstvom potekal v Lendavi novembra 1986.

Iz železne dobe pa imamo, nasprotno, izredno bogato dediščino. Velika večina je bila izkopana že pred prvo svetovno vojno, večinski del pa je prišel v tuje muzeje, največ na Dunaj in v Trst, kjer je bil do petdesetih let dvajsetega stoletja slovenskih raziskovalcem nedostopen. Prav temu gradivu se je že na začetku, predvsem z objavami in obdelavo gradiva, posvetila Biba Teržan. Tako je bila glavni avtor objave Svete Lucije – Mosta na Soči, nekropole z največ, nad sedem tisoč izkopanih grobov. V slovenske muzeje pa tedaj ni prišel niti en sam predmet s tega najdišča. Tej objavi je sledila publikacija še vrste drugih nekropol, izkopanih že pred prvo svetovno vojno.

Uveljavljena v Evropi V nadaljevanju se je posvetila predvsem interpretaciji halštatske kulture. V njej je na eni strani pokazala nomadske elemente vzhodnih kultur iz črnomoškega območja, ki so prisotni v halštatski kulturi Slovenije. Te iz začetka halštatskega obdobja združujejo pod pojmom trako-kimerijskih elementov, mlajše pa povezujejo z vdorom Skitov. Na drugi strani pa so prisotni tudi vplivi, ki so že odsev zgodovinskega mediteranskega sveta in ostajajo dosti težje zaznavni. Pogosto jih lahko zaznajo le s poznavanjem grškega sveta, njegove likovne umetnosti pa tudi iz besedne umetnosti, tako

npr. Homerja, ki ga je Teržanova prav tako pritegnila v svojo interpretacijo. Prav te njene študije so dragocena novost, ki omogoča vpogled v sociološke in duhovne vidike halštatske družbe, v njen družbeni in duhovni substrat, ki je razviden predvsem iz religioznokulturnega sveta halštatske družbe. Z njimi je odprla pomemben vidik v zgodovino prazgodovinske družbe na naših tleh v času prvega predkrščanskega tisočletja.

Prav s takimi študijami se je tudi močno uveljavila v celotni evropski arheologiji. A o tem govori že njena bibliografija, ki jo prinaša zbornik.

Zbornik Poglejmo na kratko zdaj še vsebino zbornika. Avtorji prispevkov so iz Avstrije, Bosne, Hrvaške, Italije, Makedonije, Moldavije, Nemčije, Srbije, Slovaške, Slovenije, Švice in Velike Britanije, zato so tudi besedila objavljena v različnih jezikih, največ v angleščini. Ni znano, zakaj so tudi nekateri slovenski avtorji svoje prispevke objavili v angleškem jeziku, čeprav jih mnogi »tujci« niso in so jih objavili v svojem jeziku. Za slovenske avtorje bi pričakovali, da svoje prispevke objavijo v slovenskem jeziku (tako kot to počnejo pri Zgodovinskem časopisu, kjer prispevkov ne objavljajo v tujih jezikih, ampak v vsaki številki kakšnega tujega avtorja celo prevedejo v slovenščino!), prevode pa lahko objavijo na internetu, kar bi bilo najboljšo posredovanje naših izsledkov v svet.

Naj v nadaljevanju naredimo kratek izbor naslovov in avtorjev objavljenih prispevkov: V začetku je predgovor urednikov (Martina Blečić, Matija Črešnar, Bernhard Hänsel, Anja Hellmuth, Elke Kaiser, Carola Metzner

– Nebelsick), ki mu sledijo zapis dr. Staneta Gabrovca ob 60-letnici Biba Teržan, njena bibliografija ter seznam magistrskih in doktorskih del, nastalih pod njenim mentorstvom.

Le devet v slovenščini Naš izbor znanstvenih prispevkov na najrazličnejše arheološke teme v zborniku je naslednji: *Nakit na področju Istre od paleolitika do neolitika* (Darko Komšo), *The Dawn of Ceramics* (Mihael Budja), *Who were the Cyclopes? The Odyssey and Neolithic, Eneolithic and Bronze Age Pastoralists of the Earl Adriatic Coast and the Dinaric Alps* (Dimitrij Mlekuž), *Ženski grobovi iz bakrenodobnega grobišča pri Krogu* (Irena Šavel), *Figuralna vaza s kolišča pri Igu* (Anton Velušček), *Bronasti polnoročajni meč iz Jabelj v osrednji Sloveniji* (Peter Turk), *Drugi bronastodobni meč iz Blejskega jezera pri Mlinem* (Andrej Gaspari), *Wooden house construction types in Bronze Age and Early Iron Age Slovenia* (Matija Črešnar), *Naselbinske strukture iz starejše žele-*

zne dobe na Hajndlu pri Ormožu – arheološka izkopavanja in geofizikalne raziskave (Marko Mele, Branko Mušič), *Črnomelj – A complex late prehistoric settlement and its hinterland* (Philip Mason), *Novi prikaz japonskega ravnika iz okolice Gračaca* (Dubravka Balen – Letunič), *Neues zum »Bogenschützengrab« aus Libna* (Anja Helmuth), *Women from Magdalenska gora* (Sneža Tecco Hvala), *Lady and her Attire* (Mitja Guštin, Borut Križ), *Japodska princesa z Libne?* (Andrej Preložnik), *Brončani stamnoi iz Nezakcija* (Kristina Mihovilič), *Pferdegräber und Pferdebestattungen in der hallstattzeitlichen Dolenjsko-Gruppe* (Janez Dular), *Konjički na kolesih* (Maša Sakara Sučević), *Železnodobne najdbe z Graca pri Selih pri Zajčjem Vrhu* (Primož Pavlin), *Silver Jewellery of Iron Age Women in the Friuli Plain and in the Soča Region* (Dragan Božič), *Predrimske forme na nagrobniku iz Mrzlega Polja pri Ivančni Gorici* (Bojan Djurić). Med 61 prispevki jih je le devet objavljenih v slovenskem jeziku. **D**

Vaša pričakovanja narekujejo našo hitrost.

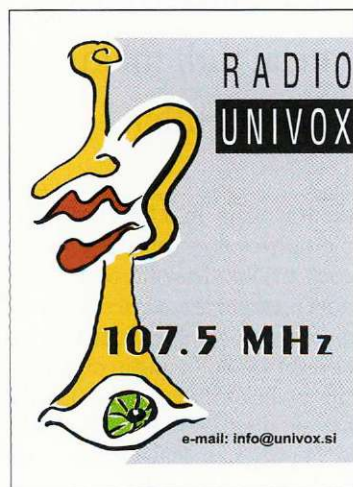

Intereuropa
Globalni logistični servis

Intereuropa je eden vodilnih logističnih podjetij v jugovzhodni Evropi na področju organizacije vseh vrst cestnih prevozov. Od vrat do vrat prevzamemo vašo pošiljko, jo dostavimo in po potrebi ocarinimo. Naša storitev je hitra, varna, kakovostna in zanesljiva. Še posebej dobro storitev pa vam s pomočjo lastne mreže v tujini in priznanih partnerjev jamčimo pri prevozih zbirnih pošilk. **Ponujamo dnevne zbirne linije** za vse evropske destinacije. Poleg organizacije cestnih prevozov vam zagotavljamo tudi železniške prevoze.

NAŠA POSLOVNA MREŽA Z LASTNIMI PODJETJI OBSEGA:

- Slovenija
- Hrvaška
- BiH
- Srbija
- Makedonija
- Francija
- Avstrija
- Nemčija
- Rusija
- Ukrajina

Arhitekt in urbanist

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Arhitekt in urbanist Maks Fabiani je bil eden najbolj znanih arhitektov svoje dobe v našem prostoru. Gradil je po raznih delih dvojne monarhije, med drugim pa je sestavil tudi načrt obnove Ljubljane po rušilnem potresu leta 1895.

Maks Fabiani, arhitekt in urbanist

Glede na to, kako današnji arhitekti, da o urbanistih niti ne govorimo, mučijo tako naše glavno mesto kot tudi ostala mesta in manjša naselja Slovenije, se človeku kar milo stori, če pomisli, kakšne arhitekto svetovnega formata smo nekoč premogli in kako se, na našo veliko žalost, njihovi na-

sledniki od njih očitno niso prav veliko naučili. Arhitektski podvigi vsaj v Ljubljani dandanes spravljajo meščane v začudenje in vsako novo gradnjo navadno spremljajo s strahom, kakšno čudo se bo na koncu izcimilo iz vsega skupaj. O urbanističnih načrtih sploh ni zgubljati besed. Urbanizem je že dolgo v izključni službi kapitala in

kot tak usmerjen skoraj izključno v profit, vse ostalo pa je temu pač podrejeno. Upravičeno se lahko bojimo, da bo nekdanja dobro premišljena urbanistična zasnova Ljubljane le še preteklost. Resda se mora staro počasi umakniti novemu, a pri tem, kar se dandanes na urbanističnem področju v Ljubljani dogaja, se najbrž nekdanji urbanist Maks Fabiani obrača v grobu. Kako se tudi na bi, če pa se še laični meščani, ki nam je stroka španska vas in se zato zanašamo zgolj na zdravo pamet in osnovno mejo okusa, križamo. Fabiani, ki je ustvaril urbanistični načrt Ljubljane, je bil priznan strokovnjak, česar pa za današnje mestne urbaniste ne moremo niti slučajno trditi.

Slovenski arhitekt Maks Fabiani se je rodil devetindvajsetega aprila leta 1865 v Kobdilju pri Štanjelu na Krasu. Izhajal je iz premožne posestniške in tudi številne furlanske družine. V družini je bilo namreč kar štirinajst otrok, Maks je bil v tej četici dvanajsti po vrsti. Osnovno šolanje je dobil v domačem kraju, potem pa sta starša sklenila, da ga pošljeta na gimnazijo. Fabiani je nadaljnjih osem let prebil v Ljubljani, kjer je šolanje na realni gimnaziji sklenil z maturo. Očitno je imel dober uspeh in je bil ocenjen kot nadarjen, kajti leta 1883 so ga sprejeli na študij arhitekture na politehniko na dunajski univerzi. Dunajska politehnika je bila v tistem času ena najprestižnejših evropskih šol in za študij na njej si potreboval ne le lep kupček denarja, pač pa tudi nadarjenost. Fabiani je očitno izpolnjeval obe zahtevi. Jezik tudi ni bil problem, Fabiani je odraščal v večjezičnem okolju in je od otroških let poleg slovenščine tekoče govoril tudi nemški in italijanski jezik. Študij na arhitekturi je trajal šest let in

leta 1889 je Fabiani diplomiral. Kmalu po diplomi si je našel službo asistenta na tehnični visoki šoli v Gradcu, kjer je ostal skoraj tri leta.

Leta 1892 si je pridobil študijsko štipendijo in se s tem denarjem podal na dolgo študijsko popotovanje, ki je trajalo tri leta. Obiskal je severno Evropo, prešel Italijo in Grčijo ter nato odšel na Bližnji vzhod. S potovanja se je vrnil s številnimi risbami in skicami, ki jih je razstavil pri avstrijskem združenju arhitektov in inženirjev. Z njimi je požel velik uspeh, ki mu je odprl mnoga vrata, med drugim tudi sodelovanje pri umestitvi cestne železnice v obstoječo podobo Dunaja.

Dunajska kariera Velik potres, ki je leta 1895 razrušil Ljubljano, je pripeljal Fabianija nazaj v mesto njegovega šolanja. Tedanji ljubljanski župan Ivan Hribar je bil namreč nezadovoljen z načrti obnove porušenega mesta. Sklenil je, da se obrne na mladega rojaka, ki se je uveljavljal na cesar-

V Fabianijevem biroju na Dunaju je menda kot risar delal tudi mladi Adolf Hitler.

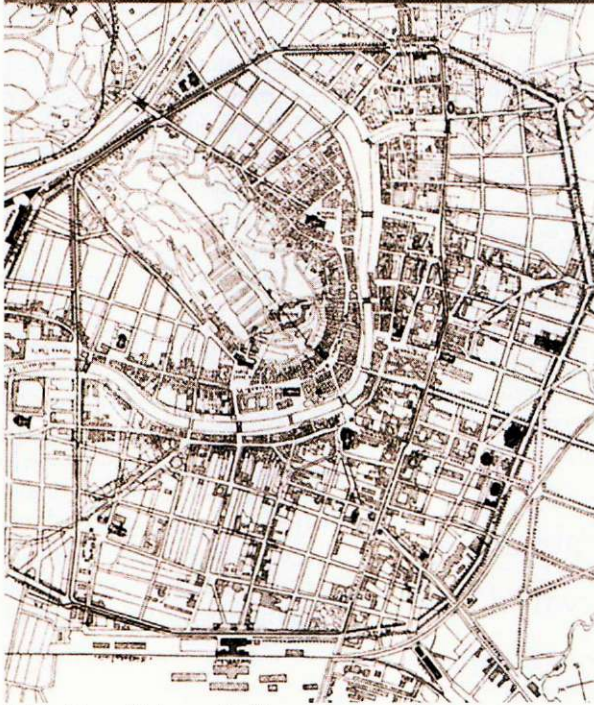
skem Dunaju, in odpustil dotodanjske načrtovalce. Fabiani je postal eden najbolj dejavnih oseb v obnovi mesta in je sestavil splošni regulacijski načrt obnove. Ta načrt je obsegal vse od financ in organizacije pa do končne podobe. Tako je nastalo mestno središče Ljubljane, ki ga poznamo še dandanes, med Karlovško, Masarykovo, Njogo-

ševo in Roško ter parkom Tivoli, ter notranji ring mesta z vsemi prečnimi ulicami. Fabiani je izrisal tudi nekatere najbolj znane mestne stavbe, tako Hribarjevo hišo na Ajdovščini, licej Mladika, Krisperjevo in Bambergovo hiši na Miklošičevi. Izrisal je tudi park pred sodno palačo.

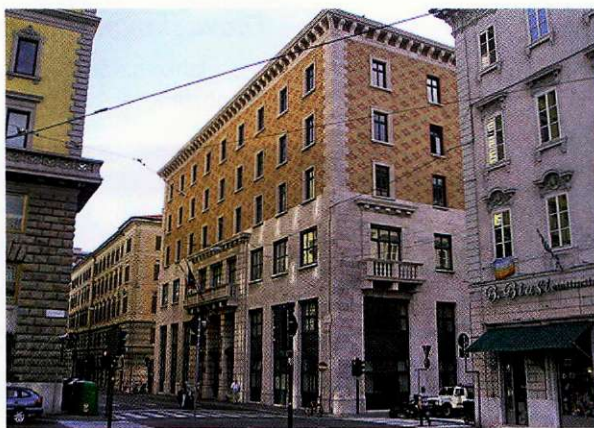
Na Dunaju je Fabiani v tem času prevzel katedro za kompozicijo na tehnični visoki šoli. Na visoki šoli je leta 1902 končno tudi promoviral in dobil uradno mesto izrednega profesorja. Ob vsem tem pa je Fabiani odprl tudi zaseben arhitekturni biro v glavnem mestu monarhije.

Avstrijski prestolonaslednik Franc Ferdinand je bil navdušen nad Fabianijem in ga je povabil kot svetovalca za področje arhitekture in urbanizma. S tem so se Fabianiju odprla vsa vrata v tedanji monarhiji. Na Dunaju je zgradil trgovsko palačo Portois & Fix in kartografsko palačo Artaria. Fabiani je nato dobil dve naročili iz domačih krajev. Eno je bilo za gradnjo finančnega urada v Gorici, slovenska društva pa so mu poverila izgradnjo Narodnega doma v Trstu. Fabiani je gradil tudi v tedanji avstrijski Galiciji in na Češkem. Med drugim je na Češkem vodil prenovo dvorca v Konopištu, ki je bil rezidenca nadvojvode Franca Ferdinanda. Vrhunec arhitektonskega ustvarjanja v tistih letih je bilo naročilo za gradnjo palače Uranija na Dunaju. Uranija, muza iz starogrške mitologije, ki je »zadolžena« za zvezdoznanstvo, je bilo primerno ime za dunajski observatorij, ki je bil končan leta 1910 in ga je odprl cesar Franc Jožef.

Iz časov Fabianijevega ustvarjanja na Dunaju je bila leta 1966 (torej že po Fabianijevi smrti) v italijanskem časopisu La Nazione objavljena zgodba o mladem tehničnem risarju, ki ga je Fabiani vzel v službo v svoj atelje. Mladenič je bil menda Fabianiju celo precej simpatičen, vendar se je izkazalo, da je trmast, svojeglav in pri delu precej nestanovitven. Zato ga je bil prisiljen odpustiti. Mladeniču je bilo ime Adolf Hitler in je kmalu zatem začel s svojo politično kariero. Zgodba je lahko le legenda, vendar je res, da je kazal Hitler za arhitekturo precej

Fabiani je vodil obnovo Ljubljane po potresu leta 1895.

Tržaški Narodni dom je bil Fabianijevo delo.

Zvezdarno Uranija na Dunaju je odprl Franc Jožef osebno.

zanimanja in so mu profesorji, potem ko je padel na sprejemnem izpitu na dunajski slikarski akademiji, svetovali, naj raje poizkusi na arhitekturi. Noben Hitlerjev življenjepisec sicer ne omenja, da bi Hitler kdaj delal v arhitekturi, res pa je tudi sam dejal, da je v tistih letih na Dunaju pač prijel za vsako delo, ki se mu je pokazalo.

Povojna obnova Prva svetovna vojna, ki je izbruhnila leta 1914, je seveda zavrla gradbeništvo tako v podonavski monarhiji kot tudi drugod po Evropi. Ljudje in gradbeni material so bili potrebni za gradnje trdnjav in bunkerjev, vojašnic in vojnih komunikacij, tako da je ostal Fabiani tako kot mnogo njegovih kolegov brez dela. V tistem času je njegov dunajski atelje opustel in Fabiani se je ukvarjal zgolj s predavanji na dunajski univerzi.

Vojna je hudo prizadela prav Fabianijeve domače kraje. Od leta 1915 je prav prek njegovih domačih krajev dve leti potekala soška fronta. S prebojem pri Kobaridu oktobra leta 1917 je bila fronta potisnjena nazaj vse do reke Piave, za njo pa je ostalo opustošeno ozemlje. Praktično ni bilo kraja, kjer ne bi bilo porušenih vsaj nekaj stavb, večinoma pa so bila naselja skoraj popolnoma uničena. Prav nič bolje ni bilo niti s komunikacijami, če so že ostale, so bile pa vsaj razorane od premikov čet in težkega orožja ter opreme.

Fabiani je po premiku fronte proti zahodu odšel iz relativno udobnega Dunaja v domači kraj. Moč in znanje je sklenil posvetiti obnovi opustošenega področja.

Ob koncu prve svetovne vojne se je zgodil razpad Avstro-Ogrske monarhije. Veliki deli slovenskega ozemlja, tudi Fabianijev rojstni kraj, so po novem pripadli Italiji. Fabianija so kolegi z dunajske univerze prosili, da se vrne na Dunaj in spet prevzame svojo stolicu na tamkajšnji univerzi, a jih je zavrnil. Fabiani se je tako odpovedal nadaljnji akademski karieri, da bi lahko čim bolj koristil svojemu rodnemu kraju. Kljub temu da je bil Slovenec in se je šovinizem že kazal, še preden je oblast prevzel Mussolini, je bil Fabiani imenovan za vodjo urada za povojno obnovo, ki je imel sedež v Gorici. Na tem mestu je sestavil skoraj sto regulacijskih načrtov za obnovo cele vrste naselij na Krasu, v južni Furlaniji, Posočju in Vipavski dolini. Še posebno se je lotil obnove svojega domačega Štanjela. Za svojega svaka Enrica Ferrarja, zdravnika iz Trsta, je obnovil vilo, sklop hiš ob njej in park pred njo ter tako ustvaril sklop, poimenovan Villa Ferrari, gradnja pa je trajala kar petnajst let, vse do leta 1935. Po Fabianijevih načrtih so v gradu Štanjel tudi preuredili prostore in tako v gradu namestili občinsko pisarno, osnovno šolo, zdravstveni center, občinsko skladišče, veliko plesno dvorano in še kinodvorano za nameček. ▶

Fabianija je Franc Ferdinand postavil za svojega svetovalca za gradbeništvo in mu tudi poveril prenovo dvorca na Konopištu.

med Dunajem in Trstom. Pisal pa je tudi poezijo in napisal nekaj pesmi ter komedijo.

Leta 1935 je bil Fabiani imenovan za župana občine Štanjel. Glede na to, da je bil precej priljubljen med domačini, to niti ni čudno. Čudno je to, da je bil Slovenec in ni bil član fašistične stranke, bil pa je seveda čas Mussolinijeve vladavine nad Italijo. Fabiani je svoje dolžnosti okrajnega župana vestno opravljal na zadovoljstvo občanov. Vsakodnevno se je peš odpravil od svojega doma v Kobilju do občinskega urada v Štanjelu in v spomin nanj se dandanes ta pot imenuje Fabianijeva pot. Leta 1938 je bil Fabiani imenovan tudi za častnega člana urada za spomeniško varstvo, kar je ostal do smrti.

Maks Fabiani se je ukvarjal tudi z načrtom plovne poti med Dunajem in Trstom.

Fabianijevo županovanje v Štanjelu se je končalo ob koncu druge svetovne vojne. Leta 1947 se je iz rojstnega Kobilja preselil v Gorico, kjer je preživel ostanek življenja. Njegova alma mater, dunajska univerza oziroma njena tehnična visoka šola, se ga je spomnila in mu leta 1952 podelila častno doktorsko diplomu. Edino pomembnejše delo, pri katerem je sodeloval v času po drugi svetovni vojni, je bilo sodelovanje pri obnovi in urbanističnem načrtu Benetk v zgodnjih petdesetih letih.

Arhitekt in urbanist Maks Fabiani je umrl v Gorici osemnajstega avgusta 1962, star sedemindeset let. **D**

Fabiani je vodil tudi prenovo gradu v domačem Štanjelu.

OBSOJENI NA PRETEKLOST

Založba Rotis

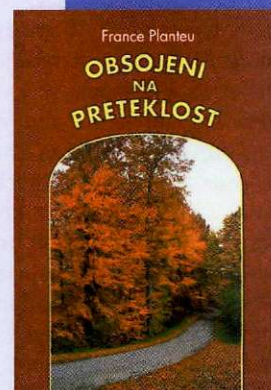
Najbrž ni nikogar, ki se ne bo mogel pristovetiti z zgodbo, ki jo prinaša roman *Obsojeni na preteklost*, čeprav morda ne z zgodbo v celoti, zagotovo pa se bodo njeni fragmenti in njena simbolna vrednost dotaknili vsakega, ki bo ob branju poleg oči vsaj malo odprl tudi srce.

Okvirna zgodba je postavljena v mirno, skoraj idilično vaško okolje, kjer pravkar poročeni starejši par uživa prve trenutke zakonskega življenja. Vendar je videz idiličnega kmalu razbit z vložno zgodbo o spletkah, lažeh in prevarah politično-gospodarskega vrha v času nekdanje socialistične ureditve v Titovi Jugoslaviji.

Hkrati je ta »vložna« zgodba v resnici osrednja, v kateri lahko odkrijemo tudi elemente detektivke, ki pospeši in razburka pripovedni tok in s svojim enakomernim ritmom daje celotni pripovedi pečat dinamičnosti in dramatičnosti.

Da je zgodba nadvse aktualna, lahko razberemo že iz naslova, saj tudi danes na vsakem koraku vidimo, slišimo oziroma občutimo preteklost, ki se kot trdovraten madež zažira v sedanost, pa čeprav je minilo že desetletje in pol, odkar je bil rojen »otrok« z imenom Slovenija.

(Iz predgovora Zdenke Hliš)

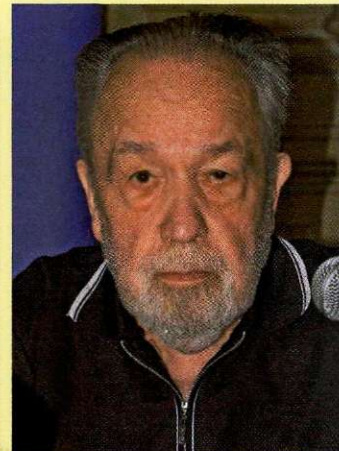
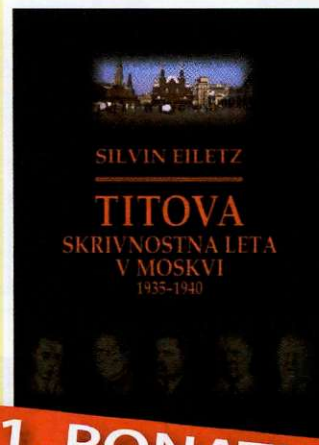
Knjigo Franca Planteuja *Obsojeni na preteklost* lahko naročite na uredništvu Demokracije:

**Nova obzorja, d. o. o.,
Mivka 25, 1000 Lj.,
telefon: 01/24 47 200**

Knjigo dr. Silvina Eiletza

Titova skrivnostna leta v Moskvi 1935–1940

lahko naročite na uredništvu Demokracije:
Nova obzorja, Mivka 25, 1000 Ljubljana. Tel.: **01/2447-200.**

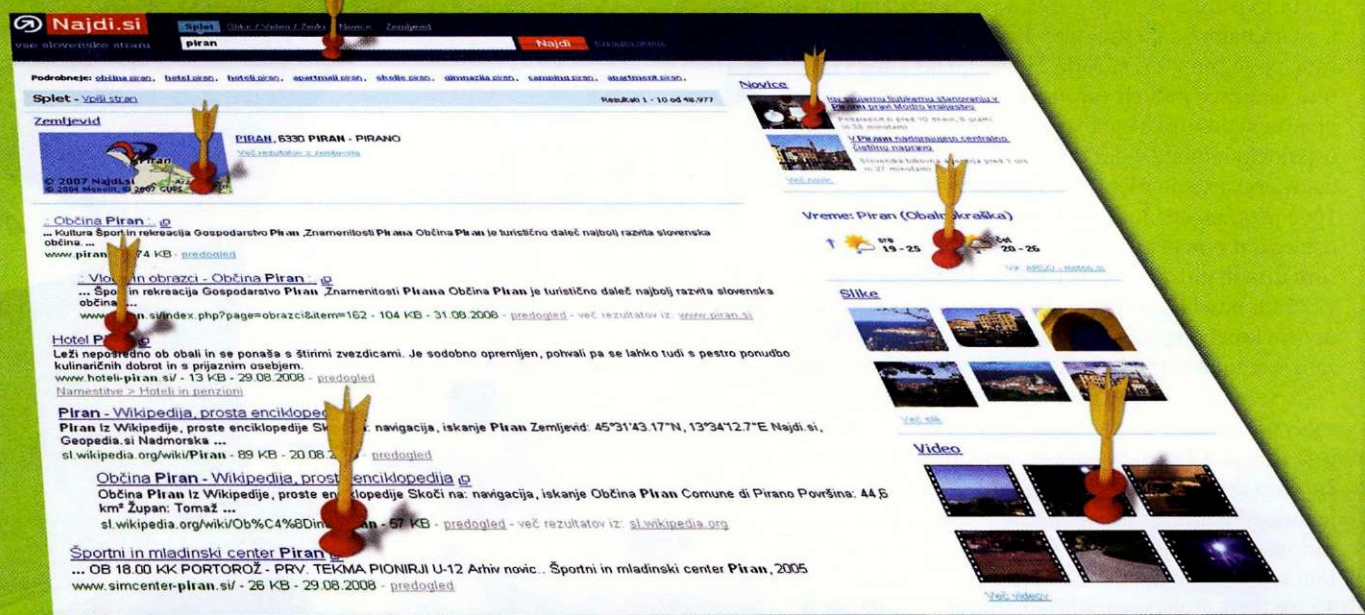

1. PONATIS

Avtor knjige dr. Silvin Eiletz

Radio Krka
106.6 MHz

Le kaj je novo?

Le kaj ni? Najdi.si smo temeljito prenovili!

- preglednejši opisi rezultatov iskanj
- dodani mini zemljevidi pri zadetkih
- več videov in slik
- najbolj aktualne novice ob rezultatih iskanj
- vremenska napoved za Slovenijo in tujino v besedi in sliki
- z enim klikom do horoskopa, kinosporeda, iger ...
- vse nepremičnine na enem mestu

In še marsikaj! Preverite sami na www.najdi.si!

vse slovenske strani

Sežana

Petra Janša, foto: STO/D. Dubokovič

Sežana ali italijansko Sesana (360 m) je gospodarsko, prometno, izobraževalno, kulturno in zdravstveno središče slovenskega Krasa kot tudi sedež občine, upravne enote in župnije Sežana. Najstarejši del mesta sestavljajo nekdanja vaška jedra, ki so Gradišče ob vznožju Tabora, Britof ob župnijski cerkvi sv. Martina, Vas in Vidmašče pod Planino, novejšje soseske pa nastajajo pod Planino, Taborom in Lenivcem ter ob glavni cesti skozi mesto.

Zgodovinski utrinki Sežana ne more skriti, da je nastala iz prave kraške vasi, o čemer pričajo zlasti mogočni zidovi na vsaki strani ceste, ki pelje v mesto. Njeni začetki segajo v prva leta po Kristusu. Ustanovila naj bi jo rimska družina Cesia, ki se je nastanila tu in ji s tem najbrž dala tudi ime. Prve pisne omembe Sežane pa segajo v 11. stoletje. V knjigi Das Land Goerz und Gradisca pisatelj baron Czoernig našteva vasi, ki jih je benediktinska opatija Rosazzo v Furlaniji ob svoji ustanovitvi dobila v dar od Goriških grofov Majnharada, Markvarda in Henriha. V ustanovni listini iz leta 1060 je omenjena tudi vas Cesana. Nasploh se Sežana največkrat omenja v povezavi z nekaterimi imenitnejšimi družinami, ki so se tu naselile. Tako se je leta 1711 v Sežani naselil grof Petač (Petazzi), potem ko so mu uporni kmetje zažgali grad Švarcenek v Brkinih. V Sežani je sezidal najprej stari grad in pozneje še drugega.

Za Sežano je bila zelo pomembna tudi bogata grška trgovska družina Scaramanga, ki je imela večino svojega imetja v Trstu, Sežano pa je izbrala za svoje počitniško domovanje. Zrak v Sežani in sploh na Krasu je mnogo boljši, zlasti v poletnih mesecih pa je klima mnogo prijetnejša kot v Trstu. Nasproti sedanjega hotela Triglav, nekdanjega imenovanega Tri krone (1815), so sredi 19. stoletja zgradili imenitno vilo (danes sedež občine) s še bolj imenitnim botaničnim vrtom s številnimi eksotičnimi drevesi in palmarijem. Prav ta vrt, ki žal ni več v celoti ohranjen, lahko postane glavna atrakcija Sežane in opaziti je, da Sežanci že delajo v tej smeri. Tudi nekatere furmanske gostilne in njihovi lastniki so bili prav mogočni. Posebej velja omeniti sežanske mogotce Pollaye ali Polaje in Mohorčiče. Restavracija Mohorčič deluje še danes. V njihovem kompleksu spada tudi okoli tristo let stara kraška vinska klet, ki je prava gradbeniška mojstrovina in je sedaj v lasti podjetja Vinakras. Pripadniki teh dveh družin so bili dolga leta sežanski župani, Polaji pa tudi glavarji in poslanci.

Botanični park Rojstvo parka sega v leto 1848, ko je družina Scaramanga iz Trsta od domačinov odkupila posest in na njej zgradila vilo Mirasasso (občudovalec kamna). Z leti je park rasel in se širil, saj so ga nenehno zasajevali z različnimi sadikami in semeni, ki so

jih z raznih koncev sveta prinašali mornarji in takratni lastnik parka Giovanni Scaramanga di Hiccolo Cavaliere. V letu 1890 so dogradili rastlinjak, ki je kot nekakšen schonbrunski rastlinjak pri Dunaju. Družina Scaramanga je parku gospodarila vse do leta 1948. Park sedaj upravlja Komunalno stanovanjsko podjetje, d. d., Sežana. V parku domuje 198 lesnatih vrst in več 100 različnih vrst eksotičnih lončnic.

Med najlepšimi in najvrednejšimi drevesi v parku kraljujejo sinja libanonska cedra, bornmullerjeva jelka, španska jelka in mamutovec.

Sv. Martin, zavetnik župnije Sežana je bila dolgo časa zgolj nepomembna vasica in zato ni bila samostojna župnija, pač pa je spadala v okvir župnije Povir. Po dograditvi železniške proge Dunaj–Trst se je pomen Sežane močno povečal in leta 1862 je postala samostojna župnija. Župnija Sežana je prvotno spadala

Sežana

Glavna cesta skozi mesto

v tržaško-koprsko škofijo, ustanovno pismo je podpisal tržaško-koprski škof Jernej Legat. Ker so se Sežanci obvezali, da bodo poskrbeli za stanovanje in prehrano za župnika in kaplana, so s tem dobili pravico, da župnika volijo. Za prvega sežanskega župnika je bil izvoljen Jožef Koman. Umestitev prvega župnika je potekala 25. januarja 1863, in to v slovenskem jeziku, kar za tisti čas ni bilo običajno. Kmalu po ustanovitvi župnije se je število prebivalcev Sežane že tako povečalo, da so se župljani odložili za povečanje župnijske cerkve. Povečano cerkev je blagoslovil škof Janez Nepomuk Glavina na belo nedeljo leta 1883. Prenovitevna dela so bila popolnoma končana leta 1889. Sedanja sežanska cerkev je zgrajena v renesančnem slogu in je posvečena sv. Martinu škofu. Ima tri ladje.

Največja in najvišja je srednja, ki je z visokim čelnim obokom ločena od prezbiterija. Od stranskih ladij jo loči šest stebrov, ki so prileh obdani s kamnitimi ploščami. Cerkev ni poslikana, marveč le pobeljena. Ima lesen, z ometom zadelan vodoraven strop, ki ob stenah prehaja v slokast rob (opaž). Streha je iz opeke (žlebaki). Vhodi v cerkev so trije. Glavni je v pročelju ter ima iz macesnovine umetno izdelana trdna vrata. Za glavnim vhodom je od leta 1929 postavljena še lesena pregrada z vdelanimi steklenimi šipami in dvojnimi vrati. Stranski vhod je na levi strani sredi stene v stranski ladji, tretji pa je vhod v zakristijo. Svetloba prihaja v cerkev skozi osem velikih železnih oken, ki imajo simetrično vložene male šipe iz raznobarnega stekla in so z železnimi križi zavarovana. Dve sta v prezbiteriju nad velikim oltarjem, po tri pa v stranskih ladjah. V srednjo ladjo prihaja svetloba tudi še skozi druga štiri okna, ki so v zidu visoko nad streho stranskih ladij, na vsaki strani dve, in skozi okroglo okno, ki je visoko nad cerkvenim glavnim vhodom. Cerkev je v ladjah tlakovana s črnimi in sivimi simetrično položenimi kamnitimi ploščami, v prezbiteriju pa z barvano šamotno opeko.

pesnik Srečko Kosovel, ki se je kot zadnji, peti otrok Kosovelove družine rodil v Sežani leta 1904. V poslopju današnje osnovne šole je v prostoru, kjer se je pesnik rodil, urejena spominska soba, pred zgradbo pa stoji spomenik. Tudi kulturni dom nosi ime po Srečku Kosovelu, v mestu pa deluje tudi Kosovelova knjižnica.

Občinska stavba je bila nekoč vila grške trgovske družine Scaramanga.

Delo na železnici je pripeljalo v Sežano tudi Italijana Dolcija, ki se je poročil s Sežanko Meli. Imela sta sina Danila Dolcija (1924), italijanskega pisatelja in znanega borca za boljše življenje majhnih ljudi na jugu Italije, ki so se za kos kruha morali boriti tako z naravo in državo kot z mafijo.

V Sežani oziroma pod Taborom sta se rodila tudi pisatelj in vodja slovenskih učiteljev med obema vojnoma Jože Pahor in nekaj manj znana pripovednica Meri Husu. Manj znano je tudi, da je v Sežani leta 1863 dočkal izid svojega prvega Zemljevida slovenskih dežel in pokrajin notar in narodnjak Peter Kozler.

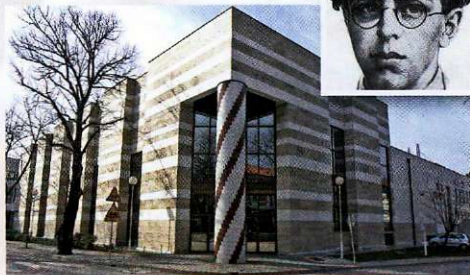
Na sežanskem pokopališču je pokopanih še več znanih in pomembnih osebnosti. Mogočna kraška skala na novešem delu pokopališča predstavlja spomenik slikarju Avgustu Černigoju, sicer Slovencu iz Trsta. Slikar je bil tudi Ivan Varl, pesnica pa Ruža Petelin. Obelisk iz črnega marmorja pa priča o tem, da je tu pokopan tudi contreadmiral Karl Ritter von Schaffer (1831–1904), poveljnik številnih vojaških ladij in nazadnje tudi osebni tajnik cesarja Maksimilijana. Z njim je odšel v Mehiko, se tam poročil z Mehičanko in si s tem tudi rešil življenje. **D**

Sežana in kultura Za Sežance je na področju kulture nedvomno najpomembnejši

Župnijska cerkev sv. Martina

Srečko Kosovel
(1904–1926)

Kosovelov dom je kulturni center Krasa.

Starodavna kuhinjska

1.

Založba ZRC

Vsebina knjige dr. Andreja Pleterskega *Kuhinjska kultura v zgodnjem srednjem veku* je tisti pomembni del življenja, ki je zapustil najbolj množične arheološke ostanke: ognjišča in kuhinjsko lončenino. Če poznamo kuhinjske postopke, razumemo rezultat njihovega delovanja. Knjiga gradi model zgodnesrednjevske kuhinjske kulture z analizo jezikovnih in etnoloških virov, jih sooča z arheološkimi viri in preizkuša z arheologijo poskusov. Ker so izhodišče slovanski jeziki, oblikuje podobo kuhinje prvenstveno pri starih Slovanih. Rezultat je priročniški nabor postopkovnih povezav in predmetnih sestavov, ki dajejo razlage posameznih arheoloških sestavin kuhinjske kulture. Sestavljati jih je mogoče v pojasnila arheološkim najdbam in predstavljen je en tak vzorčni primer. Naslovi poglavij: Prehrana na Slovenskem od novega do srednjega veka, Skupne sestavine kuhinjske kulture slovanskih ozemelj. »Ljudska kuhinja« in etimologije, Arheologija poskusov, Živila, Postopki in povezave, Druge sestavine kuhinjske kulture, Dodatek: Kuhanje v glinenih loncih na Dolenjskem pred drugo svetovno vojno. (Helena Gorjup)

Anton Peterlin

Založba Jutro

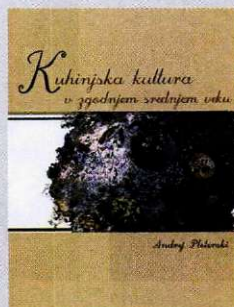
Veliko pomembnih naravoslovcev, še posebno fizikov, je šlo v svojem otroštvu, srednji šoli in tudi v študentskih letih na različne načine skozi temeljne in tudi zahtevnejše vsebine astronomije. K astronomiji, ki so jo oboževali, vendar se ji zaradi zaposlenosti niso mogli posvetiti, so se tu in tam vračali še v poznejših in celo poznih letih. Med takšne naravoslovce lahko zagotovo prištevamo našega akademika fizika Antona Peterlina (1908–1993). V knjižici *Anton Peterlin v slovenski astronomiji* (zbirka *Svet naravoslovja*) je Marijan Prosen prikazal njegovo zgodnje srečanje z astronomijo, poljudnoznanstveno delo na področju astronomije ter vlogo in pomen pri ustanovitvi katedre za astronomijo in astronomskega observatorija na Univerzi v Ljubljani.

Lurd od A do Ž

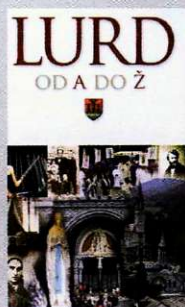
2.

Celjska Mohorjeva družba

Celjska Mohorjeva družba je ob 150-letnici Lurda izdala knjigo *Lurd od A do Ž*. Zasnovana je kot leksikon, ki v več kot 150 geslih obravnava vsa področja življenja v Lurdu; od tistih najbolj v času odmaknjenih, kot je denimo navajanje podmen za razlago imena Pireneji, pod katerimi je Lurd, pa do najbolj sodobnih, kot je vloga in mesto interneta v Lurdu. Skozi

1.

2.

3.

4.

knjigo se sprehodimo skozi zgodovino lurškega romarskega središča od njegovih začetkov pa do danes. Pri tem se ne seznanimo samo z dogodki, ki so v začetku tega kraja. Za poznavanje Lurda so dragocena gesla, ki govorijo o ljudeh, ki so bili dejavni v času prikazanj in pozneje. Soočimo se z zapleti, ki so ob razni nečesa, kar je tako veliko in tako odmevno, kot je Lurd, neizogibni. Spoznamo arhitekturo lurških svetišč in umetnost, ki je v Lurdu in njegovem sporočilu vedno znova črpala navdih. Knjiga nam približa celo urbanistične posege in gradnje, ki sta jih narekovala množična obiskovanost Lurda in dejstvo, da je med romarji veliko bolnikov. Zanimiva so gesla, ki govorijo o previdnosti in strogosti komisij, ki raziskujejo čudežna ozdravljenja v Lurdu.

Drugi komadi

Založba Mladinska knjiga

Pesniška »kompilacija« *Komadi* – s podnaslovom 111 pesmi za mlade in njim podobne –, je s svojo sproščenostjo naletela na veliko zanimanje in odobravanje med bralci vseh starosti, zato zdaj prihajajo še *Drugi komadi*. Za zbirko *Sončnica* jih je izbral in uredil Andrej Ilc. V drugi knjigi je predstavljenih novih 111 domačih in svetovnih pesnikov, vsak s po eno pesmijo. Knjiga prinaša več novih prevodov, nekateri pesniki pa so v slovenščini predstavljeni celo prvič.

Življenje v mlinu

3.

Založba Modrijan

Ivana Kralja je življenje v mlinu zaznamovalo do te mere, da je o tem napisal knjigo *Zaznamovalo me je življenje v mlinu*. Danes so mlinarji nasploh redki sogovorniki, to, da eden tako rekoč izlije svoje življenje na papir, pa je sploh nenavadno. Zgodba teče skoraj čez celo 20. stoletje, a ni samo zgodba o otroštvu, fantovstvu, vojni, ljubezni, zrelosti in starosti skozi vrteča se mlinska kolesa. Je mnogo več: pripoved pronicljivega opazovalca, ki nariše pomanjkanje v otroških letih, bedo in grozo vojne na ruski

fronti, tisoč in en opravek v mlinu, stisko ob strahu pred nacionalizacijo, politično odjugo, ko je bilo mogoče kupiti na posojilo avto, ne pa traktorja. V socializmu je pač bilo tako. Opazanja mlinarja, ki je vseskozi neutrudno skrbel, da so mlinski kamni mleli zrnje, so mestoma več kot zgodovina, povedo več kot kak učbenik. So zrcalo, nastavljeno družbi.

Pisati antropologijo

Študentska založba

Marilyn Strathern je ena najbolj uglednih britanskih antropologinj. Njena knjiga *Pisati antropologijo* je knjiga o običajnih epistemoloških okvirih moderne antropologije, v kateri na preciozen način pojasni, kaj delamo, ko delamo antropologijo, in kako razmišljamo o sebi kot antropologih. Knjiga predstavlja analizo zahodnih mišljenjskih praks ter sodobnih antropoloških pristopov k pisanju, reprezentaciji in dokumentiranju medkulturnih primerjav. Je natančen premislek načinov, kako antropologija organizira, se pravi zbira, deli in povezuje ideje, gradiva in konstrukte, o katerih piše. Četudi je v knjigi uporabljeno predvsem melanezijsko gradivo, delo ni zgolj regionalna etnografska analiza, temveč predstavlja medkulturno študijo organizacije pomena. Avtorica spremne besede je Maja Perović - Šteger.

Dubrovnik in Dalmacija

4.

Založba Mladinska knjiga

Če potujete v prvem razredu ali s plitvim žepom: vodnik *Dalmacija in dalmatinska obala* iz zbirke *Naj 10* vas bo zanesljivo popeljal do najboljšega, kar lahko ponudita Dubrovnik in dalmatinska obala. Na lestvicah *Naj 10* – od zanimivih zgodovinskih spomenikov do idiličnih plaž in živahnih lokalov – najdemo vse podatke, ki jih potrebuje popotnik. Praktični nasveti in napotki nam bodo v pomoč pri raziskovanju in ogledih. Ob pomoči podrobnih zemljevidov na platnicah in številnih manjših zemljevidov v knjigi bomo zlahka našli kraje, ki jih želimo obiskati.

Prima ugodnosti za kupce Prima kurilnega olja.

PAKET DVEH DVD-JEV HKRATI, ZA DVA MESECA, SAMO 1 EUR!

PRALNI STROJ BOSCH ZA SAMO 299 EUR!

ODEJA ACTIGARD MEDICO LUX PO IZJEMNO UGODNI CENI!

Nakup Prima kurilnega olja vam prinaša ugodnosti pri naših partnerjih!

Promocija traja od 7. 10. do 7. 12. 2008

080 22 66 www.petrol.si/primakurilnoolje

PETROL

Simpozij o velikem Slovencu Primožu Trubarju

Se morda Trubar ni rodil v Temkovem mlinu pod Rašico?

Kje se je zares rodil Trubar

Lucija Horvat, foto: Andreja Velušček, Gregor Pohleven

V dvorani Slovenske matice je potekal dvodnevni simpozij z naslovom Novi pogledi na Primoža Trubarja in njegov čas. V prispevku Borisa Golca sta pod vprašaj postavljeni letnica in natančna lokacija rojstva očeta slovenske knjige.

Ob začetku znanstvenega srečanja, ki je prinesel nova spoznanja o očetu slovenske knjige, je udeležence nagovoril minister za kulturo Vasko Simoniti, ki jih je v nagovoru spomnil na vrsto prireditvev, razstav, znanstvenih srečanj in izidov knjig v Trubarjevem letu ter poudaril, da se je država v tem letu držala modro, ker je podprla nekaj večjih projektov. Kot je dejal Simoniti, bo simpozij skupaj z ostalimi prireditvami Trubarjevega leta potrdil in utrdil to, da je vredno stati in obstati. Sledil je nagovor predsednika Slovenske matice Milčka Komelja, v katerem je dejal, da se nam v letu, ko je bilo toliko prireditvev, posvečenih Primožu Trubarju, zagotovo ne bo izmuznil noben detajl o njem. Simpozij je, kot je dejal Komelj, prinesel veliko referatov, ki se Trubarja lotevajo na novo. Položaj Slovencev bi bil brez Primoža Trubarja, našega prvega gena, očeta naroda in književnosti, danes zelo drugačen, kot je.

Reformacija in zgodovina Simpozij o Trubarju je ponovno odprl razpravo o vsebini in razsežnostih reformacije in protestantizma na Slovenskem, ob katerem gre Primožu Trubarju posebno mesto.

Boris Golc, Zgodovinski inštitut Milka Kosa, ZRC SAZU

Namen simpozija je bil umestiti slovensko reformacijo v evropski okvir in predstaviti podlage političnega protestantizma v slovenskih deželah. Simpozij je tematiziral Trubarjevo teološko in politično misel, njegov odnos do katoliške Cerkve ter njegova prizadevanja za oblikovanje protestantske cerkvene organizacije, je o simpoziju povedal njegov vodja Sašo Jerše. Tako se je Marko Štuhec s Filozofske fakultete v Ljubljani posvetil konceptom in perspektivam modernega zgodovinopisja na temo reformacije in protestantizma. V povzetku referata je zapisal, da je v raziskovanju reformacijskih gibanj v zadnjih dveh oziroma treh desetletjih prišlo do pomembnih sprememb v poudarkih: zgodovinarji se vse manj ukvarjajo s teološko

podstatjo in verskimi idejami različnih reformacijskih gibanj. Namesto tega jih bolj zanima odnos med verskimi gibanji in družbo, kulturo in političnim razvojem.

Nova spoznanja Naslednji referent Boris Golc, sicer sodelavec Zgodovinskega inštituta Milka Kosa Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti (ZRC SAZU), je v svojem prispevku rekonstruiral imaginaren Trubarjev rojstni list in njegovo osebno izkaznico. Pod vprašaj je postavil letnico rojstva. Kot možni letnici rojstva Primoža Trubarja je navedel 1507 ali 1509. S proučevanjem serije turjaških urbarjev od leta 1464 dalje, pritegnitvijo novih virov in ponovno interpretacijo že znanih podatkov je ugotovil, da se Trubar pravzaprav ni rodil v Temkovem mlinu pod Rašico, kjer je danes urejena Trubarjeva domačija, temveč približno 400 metrov vzhodno v Šklopovem mlinu pod Kukmako. Ugotovil je tudi, da je bil oče Primoža Trubarja Mihelj v urbarskih omembah dosledno naveden kot Mull(n)er, saj ni bil iz Trubarjevega rodu,

temveč le oženjen z Jero Trubar. Primož je tako na Rašici veljal za Malnarjevega, za priimek Trubar pa se je odločil šele v šolah. Boris Golc je predstavil še Trubarjev osebni pečatnik, etimologijo priimka ter najzgodnejši dokument s Trubarjevim lastnoročnim podpisom in pečatom, to je listino, izdano v Laškem leta 1533. Drugi predstavljeni referati so bili namenjeni predstavitvi Trubarjevega časa in umestitvi Trubarja v njegov čas. **D**

M.Sobota tel:02/537-1949

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Festival Slowind

Deseti festival Slowind 2008 se je začel s koncertom pihalnega kvinteta Slowind z naslovom Zdravljica. Uro pred koncertom je skladatelj Nenad Firšt spregovoril o svojem novem delu *Ogledalo sanj*, predstavili pa so tudi knjigo *Les veter kovina*, ki je nastala ob letošnjem desetem jubilejnim festivalu, ki bo do 15. decembra zajel pet tematsko poimenovanih koncertov. Vsi koncerti – prvi je 8. oktobra že minil, naslednji, ki bodo 21. oktobra, 10. novembra, 24. novembra in 15. decembra, bodo v veliki dvorani Slovenske filharmonije. Člani kvinteta so solistično nastopili že na prvem in bodo nastopili še na treh naslednjih, na petem koncertu pa bo mogoče slišati kompozicijo Pierrot lunaire Arnolda Schönberga, v kateri bo solistka Barbara Jernejčič Fürst recitala poezijo Alberta Giraudja. Za konec pa bodo izvajali Serenado v d-molu Antonina Dvoržaka. Slowind sestavlja pet solistov orkestra Slovenske filharmonije. Na festi-

Pihalni kvintet Slowind

valu bomo slišali še dve naročeni noviteti: *O smrti sonet*, s katerim skladateljica Nana Forte začena nov cikel skladb, poimenovan *Vrtljak čutečih kipov*, in *Ogledalo sanj* Nenada Firšta, ki ga bo skladatelj predstavil pred koncertom, takrat pa bo predstavljena tudi knjiga o umetniški poti kvinteta avtorice Mateje Kralj. Poleg standardnega repertoarja za pihalni kvintet izvaja različno komorno glasbo za mešane sestave. Sodeluje z mednarodno priznanimi izvajalci, koncertiral je že po evropskih državah, v ZDA, Kanadi in Mehiki. Kvintet je dobitnik Župančičeve nagrade in nagrade Prešernovega sklada. L. H.

Gejša v operi

Nova sezona se je v SNG Maribor začela 10. oktobra s premiero opere *Madame Butterfly* Giacomina Puccinija. Predstava je bila posvečena stopetdeseti obletnici rojstva Giacomina Puccinija. V naslovni vlogi je nastopila Olga Romanko, dirigiral pa je Francesco Rosa. Prav opera *Madame Butterfly* sodi med Puccinijeva najznačilnejša dela. Avtor je v precej trivialnem Belascovem besedilu skupaj z libretistoma prebral nastavke za pretresljivo glasbeno dramo. Belascovo patetično lutko je spremenil v oprijemljivo osebnost, veliko tragično junakinjo, ki se iz otročje nedolžnega dekleta razvije v odraslo in razumevajočo žensko. *Madame Butterfly* je tip krhke junakinje, ki je značilen za večino Puccinijevih oper. Ob snovanju partiture je Puccini pomembno razvil svoj glasbeni jezik in ga obogatil z vplivi vzhodnoazijskih lestvic. Naslonil se je na vsaj sedem japonskih napevov, tako da

Opera Madame Butterfly

iz opere veje pravi eksotični duh. Ameriški mornariški poročnik Pinkerton se med postankom na Japonskem poroči z gejšo Čočo san, ki ostane na Japonskem, medtem ko mora Pinkerton nazaj na morje. Toda ko se gospod vrne na Japonsko, ne pride sam. Med odsotnostjo je pozabil na japonsko ženo in se poročil z Američanko. Čočo San pa se ne pusti sramotiti in izbere častno smrt. L. H.

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 16. 10. 2008

19.30 Slovenska filharmonija: Komorni orkester Savitra – klasična glasba

19.30 MGL: D. Potočnjak: Za naše mlade dame

20.00 Cankarjev dom: Herbert Achternbusch: Ella

PETEK, 17. 10. 2008

19.30 Slovenska filharmonija: Univerzitetni pihalni orkester Ljubljana

19.30 SNG Drama: Andrej Hieng: Osvajalec

21.00 Plesni teater: Tina Valentan (Slovenija/Nizozemska): Ko luna raste – sodobni ples

SOBOTA, 18. 10. 2008

19.30 MGL: D. Potočnjak: Za naše mlade dame

20.00 City Tetater BTC: Rob Becker: Jamski človek – monokomedija. Produkcija: Gustav gledališče in Theater Mogul

20.00 Cankarjev dom: Anže Palka & New Flamenco Orchestra z gosti (Slovenija) – flamenco

21.00 Cankarjev dom: Klarisa Jovanović (Slovenija), glas & Dror Orgad (Izrael), kitara – judovske pesmi

21.00 Plesni teater: Tina Valentan (Slovenija/Nizozemska): Ko luna raste – sodobni ples

NEDELJA, 19. 10. 2008

15.00 Cankarjev dom: William Shakespeare: Vihar (Izvedba: Slovensko mladinsko gledališče, SNG Drama Maribor, SSG Trst)

19.30 MGL: D. de Bruin: Eva, O. van Woensel: Vezuv

PONEDELJEK, 20. 10. 2008

19.00 Mestni muzej Ljubljana: Stara albanska glasba in plesi

19.30 Šentjakobsko gledališče: A. Nicolaj: Hamlet v pikantni omaki

20.00 Cankarjev dom: Antonio Andrade (Španija): Noches de Amor – flamenco

TOREK, 21. 10. 2008

19.00 Mestni muzej Ljubljana: Plesi iz Sandžaka – folklorni večer

19.30 Slovenska filharmonija: Komorni godalni orkester Slovenske filharmonije – klasična glasba

20.00 Cankarjev dom: C. Churchill: Punce in pol

SREDA, 22. 10. 2008

19.00 Mestni muzej Ljubljana: Sevdalinke – bosanska glasba

19.30 Šentjakobsko gledališče: A. Nicolaj: Hamlet v pikantni omaki

20.00 MGL: José Sanchis Sinisterra: Carmela in Paulino, variete na fino

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Ananas ekspres

Monika Maljevič

Ustvarjalci nenavadne komedije Superhudo nas vabijo na nenavadno dogodivščino zadetka Dala.

Mladenič, katerega največje veselje je kajenje marihuane, je nekega večera priča umoru, zato se zateče k svojemu razpečevalcu drog Saulu. Zakajena prijateljca se odločita za beg, toda za sabo puščata sled redke vrste opojnih substanc, tako da ju kriminalci hitro izsledijo. Ko jima ne preostane drugega, primeta za orožje in se

znanju, da so jima zlikovci res za petami in da iščejo najhitrejši način, da bi ju ubili. Vsi se vkrcajte na ananas ekspres.

Poučno. "Ananas ekspres s pomočjo komedije pove, da se iz tega, da se zadevaš, ne more izcimiti nič dobrega," pravi producent Judd Apatow. "Ta dva fanta živita v godlji, ne premakneta se z mesta. Upajmo, da bo dvojico zadetkov to, da ju skoraj umorijo, prisililo, da se bosta zamislila nad trenutnim načinom življenja. Vedno si želim, da bi bili naši filmi za znoret smešni, hkrati pa, da bi gledalca prisilili k razmišljanju. Radi bi se dobro počutili glede tega, kar imamo povedati."

Naj bo film še tako smešen, so se filmarji zavedali, da morajo svoje like zaplesti v pravo nevarnost in tako sprožiti visokooktansko akcijo, ki poganja film. "Če ne verjamete, da sta fanta v smrtni nevarnosti, potem ne morete verjeti, da se bosta kdaj spremenila," pravi Apatow. "Zato smo si ogledali akcijske komedije, ki so nam bile všeč – Polnočni ekspres, Šund – ki imajo podobno rdečo nit z ravno dovolj pretiranega trapastega nasilja, ki pokaže, da so liki čez glavo in še čez v težavah."

Zamisel za film je imel Apatow skrito v dosjeju: "Pred mnogimi leti sem pomislil, kakšen bi bil akcijski film, če bi bila glavna lika kronično zadeta. Zdelo se

mi je zabavno, pa sem bil takrat čisto trezen.»

Čeprav so se igralci malce telesno urili, so pazili, da niso pretiravali. »Pomembno je bilo, da nismo bili videti, kot da vemo, kaj delamo. Če bi bil Dale videti, kot da zna ravnati s pištolo, to ne bi bilo več smešno,« pravi Rogen. "Zato smo vedno rekli, naj nam povejo malenkost, tisto, kar moramo vedeti, da se ne bomo poškodovali. Kot otrok sem vadil karate, zato imam nekaj izkušenj s pretepanjem, ravno dovolj, da nisem Garyja Cola s komolcem v glavo. Vadili smo ravno toliko, kot je bilo treba, ne pa toliko, da bi bilo med pretepi videti kul."

Kot pravi Franco: "Sva možakarja, ki sva najmanj izurjena in opremljena, da bi se spopadla s kakršno koli nevarnostjo, potem pa se znajdeva v grozni nevarnosti." **D**

vkrcata na vratolomni ekspres nasilnih in krvavih obračunov.

Leni zadek Dale Denton, igra ga Seth Rogen, ima samo en razlog za obisk enako lenega prepupčevalca Saula Liverja (James Franco): kupiti travo, natančneje, redko novo vrsto z imenom ananas ekspres. Ko pa je Dale edina priča umora, ki ga zakrivita pokvarjena policistka (Rosie Perez) in najbolj zloglasni mestni razpečevalec mamil (Gary Cole), ga zgrabi panika in na kraju zločina pusti svojo zalogo ananas ekspresa. Dale ima zdaj še en razlog za obisk Saula: izvedeti mora, ali je trava tako redka, da bi ga lahko izsledili. In res je tako. Dale in Saul se podata na beg, da bi si rešila življenji. Hitro odkrijeta, da nista paranoična samo zaradi trave, ampak osupneta ob spo-

Pineapple Express

Režija: David Gordan Green

Žanr: komedija

Scenarij: Seth Rogen in Evan Goldberg po zgodbi Judda Apatowa

Produkcija: Judd Apatow, Shauna Robertson

Igrajo: Seth Rogen, James Franco, Danny R. McBride, Kevin Corrigan, Craig Robinson, Gary Cole, Rosie Perez

Premiera: 16. 10. 2008

Distribucija: Continental Film

Pridružite se turnirjem v Parku!

Dolgi jesenski in zimski večeri so kot nalašč za druženje ob igri. Če radi izzivate srečo v igrah na igralnih mizah, ne zamudite Parkovih turnirjev v igrah punto banco, Hit draw poker, blackjack in v ameriški ruleti. Pridite torej v Park, saj je Park srce igre.

Turnirji v igri punto banco

Turnirski večeri:

- 10. in 11. oktober 2008; izbirni dan od 14. 9. do 9. 10. 2008
- 21. in 22. november 2008; izbirni dan od 12. 10. do 20. 11. 2008
- 19. in 20. december 2008; izbirni dan od 23. 11. do 18. 12. 2008

Igralci tridnevnega turnirja imajo v zgoraj navedenih terminih na izbiro še en dodaten dan. Turnir bo potekal v času odprtja pravega (igralcem turnirja se vodi točke največ 6 ur od odprtja pravega, ob nedeljah pa med 17. in 23. uro).

Skupni nagradni sklad tridnevnega turnirja: 8.000 €

Turnirji v ameriški ruleti

Turnirski večeri:

- 3. in 4. oktober 2008
- 7. in 8. november 2008
- 5. in 6. december 2008

Turnir poteka ob petkih in sobotah od 20. do 2.30, na štirih igralnih mizah za ameriško ruleto.

Skupni nagradni sklad posameznega dvodnevnega turnirja: 7.000 €

Vip - turnir v ruleti

Turnirski večeri:

- 24. in 25. oktober 2008
- 28. in 29. november 2008 (še dva izbirna dneva od 26.10. do 27.11. 2008)
- 26. in 27. december 2008 - **Veliki finale** udeležencev VIP turnirjev v letu 2008

www.hit.si

Igralci bodo imeli v zgoraj navedenih terminih na izbiro še dva dodatna dneva. Turnir bo potekal v času, ko je odprt pravega (igralcem turnirja se vodi točke največ 6 ur od odprtja pravega, ob nedeljah pa med 17. in 23. uro).

Skupni nagradni sklad šestdnevnega turnirja: 50.000 €

Turnir v igri blackjack

Turnirski večeri:

- 17. in 18. oktober 2008, izbirni dan od 21. 9. do 16. 10. 2008
- 14. in 15. november 2008, izbirni dan od 19. 10. do 13. 11. 2008
- 12. in 13. december 2008, izbirni dan od 16. 11. do 11. 12. 2008

Igralci tridnevnega turnirja bodo imeli v zgoraj navedenih terminih na izbiro še en dodaten dan. Turnir bo potekal v času odprtja pravega (igralcem turnirja se vodijo točke največ 6 ur od odprtja pravega, ob nedeljah pa med 17. in 23. uro).

Nagradni sklad tridnevnega turnirja: 7.000 €

Turnir v Hitovem draw pokru

Turnirska večera:

- 31. oktober in 1. november 2008

Turnir bo potekal v petek od 21. do 3. ure in v soboto od 21. do 2. ure s podelitvijo nagrad ob zaključku turnirja.

Skupni nagradni sklad dvodnevnega turnirja: 7.000 €

park

CASINÒ & HOTEL
Nova Gorica, Slovenija
hit stars

Zrcalce, zrcalce na steni povej

Miha Dovč, foto: Matej Mihinjač, oba SAGA Institute

Audi A4 avant 2,0 TDI DPF multitronic

Pri Audiju se radi pohvalijo, da je pomen besede 'avant' tudi 'najlepši karavan'. Če to še ni veljalo za prejšnje tri generacije 'štirice', pa je pri novi to jasno tudi največjim podpornikom konkurence tovarne iz Ingolstadta.

Priljubljen doma In teh je zelo veliko doma tudi na sončni strani Alp, saj je njen limuzinski brat v navezi z A5 osvojil in še vedno drži primat slovenskega avta leta. Od omenjenih je avant podedoval verjetno najlepši pogled v avtomobilski industriji, ki za doplačilo do-

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	AUDI A4 AVANT 2,0 TDI DPF
vrsta motorja	turbodizelski, štirivaljni, vrstni, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	1968
moč v kW (KM) pri vrt./min	105 (143) pri 4200
največji navor v Nm pri vrt./min	320 pri 1750–2500
menjalnik	brezstopenjski, samodejni
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4703 x 1826 x 1436
medosna razdalja v mm	2808
prtljažnik v litrih	490–1430
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1555 (570)
največja hitrost v km/h	200
pospešek 0–100 km/h v s	9,7
poraba (po normah EU) v l/100 km	7,5/5,2/6,0
poraba na testu v l/100 km	7,8
cena vozila v EUR	34.497,00

brega tisočaka osvaja s sedmimi, v vsakem žarometu nameščenimi LED-diodami. Na spodnjem delu se šopiri še atraktiven spojler. Tudi bočna linija je mikavna. Kratek previs čez prednjo os, dolg pokrov motorja in nazaj potegnjena karoserija delujejo zelo dinamično in športno. A do tu je avant identičen kot limuzina. Razlika je v zadku, ki je pri avantu lepo po 'žensko' zaobljen. Medtem ko zunanja podoba vpliva predvsem na vizualna čutila, se pri notranjosti vklopi razum. Hladna, čeprav svetla notranost res nima takšnega učinka kot zunanje linije. Prednost tega je, da ni odvečnih

gumbov (razen sistema MMI), zaradi česar voznik ne izgublja koncentracije po nepotrebnem in se lahko osredotoči na vožnjo. Sistem MMI, ki ga najdemo tudi v večjih in bolj prestižnih bratih, ima kakšen gumb preveč, a ko se ga človek navadi, lahko miže upravlja z njim. Parkirna zavora ni več ročna, saj je za aktiviranje in sprostitve potreben zgolj en prst. In pritisk stopalke zavore. O samodejni sprostitvi zavore, ko speljemo, na žalost ne moremo govoriti.

Prtljažnik v osnovi ni veliko prostornejši od limuzinskega. Če sem natančen, je prirastka zgolj 10 litrov. Je pa zato mnogo uporabnejši, saj nima prtljažnega roba in je zato lažje dostopen, večja odprtina omogoča prevoze tudi večjih predmetov, z zlaganjem sedežev pa se ga v parih

sekundah poveča še za slabega tisočaka. Kar sem naštel, so tipične lastnosti avtomobilov s kombijevskimi zadki. Dodana vrednost se tukaj pokaže v izredno lepo in natančno obdelanem prtljažnem prostoru, zaradi katerega lastnika včasih zaboli srce, ko mora vanj strpati kakšno umazano gorsko kolo ali zlatega prinašalca, ki se je od veselja, da se bo peljal v tako luksuznem prtljažnem prostoru, še zadnjič povaljal v blatu. K sreči je tu velika gumirana preproga, ki je trpežna in se jo z lahkoto čisti. Prtljažni rolo ima nameščena vodila po D-stebričku, kar pomeni, da se umakne, ko odpremo vrata,

in se zopet namesti nazaj, ko jih zapremo. Da se po naporni vožnji ne bi preveč naprezali z zapiranjem težkih prtljažnih vrat, se ta s pritiskom na gumb tudi sama zaprejo.

Prostornejši in udobnejši

Ker je novi avant zrasel med osema, je pomanjkanje prostora za zadaj vozeče že manj očitno. A to ni edina prednost. Ker sta prednji kolesi pomaknjeni naprej in motor diha bližje sredini, sta kolesi manj obremenjeni in težak 'audijevski' nos je skoraj zgodovina. Podvozje je za športne voznike premehko, vendar odlično blaži neravnine in se odkupi z zelo mirnim delovanjem. Toda A4 avant ni namenjen preganjanju med ovinki, temveč udobni avtocestni vožnji, h kateri levji delež prispeva menjalnik multitrionic. Če so se prejšnje verzije teh menjalnikov obnašale kot menjalniki v skuterjih, da se je agregat vrtel z vsemi razpoložljivimi vrtljaji ob pospeševanju in so pri zaviranju vse breme nosile zavore, je šel razvoj zelo hitro naprej. V osnovi je menjalnik še vedno brezstopenski, čeprav ima v ročnem ali športnem načinu kar osem umetnih prestav. Ob zmernem pritisku na stopalko se vrtljaji motorja skoraj ne spremenijo; da vozilo pospešuje, je vidno zgolj na skali merilnika. Ob močnejšem pritisku pa menjalnik dopušča višje vrtljaje in še hitrejšo pospeševanje. Drugi del pogonskega sklopa je dvolitrski TDI, ki ima končno skupni vod, kar se odraža v ušesom bolj prijaznem zvoku motorja in bolj enakomerno razporejenem navoru.

Najslabše pa za konec. Cena. Osnovnih 35 tisočakov je osnova, ki ji ob nakupu nekaj dodatne opreme s seznama, dolgega kot mesečni račun 'špecerije' sedemčlanske družine, z lahkoto dodamo še prirastek faktorja 1,4. A prestižnejše znamke, med katere se uvršča Audi, so kljub temu še vedno našle svoje kupce. Sploh če so vpletene še čustva. Takrat razum odpove. **D**

Novici

LANCIA DELTA Delta je model, po katerem smo lancio v preteklosti najbolj poznali. Izpeljanka HF integrale je še danes sinonim za relidirkalnik, prilagojen tudi za cestno uporabo. Po nekaj letih premora se delta zopet vrača v bero Lancijinih modelov. V matematiki termin delta pomeni spremembo in povsem svež avtomobil to tudi je. Vozilo spada v segment vozil C, vendar je s svojimi radodarnimi merami že konkurenca tudi razredu višje. Delta je spočetka na voljo s petimi motorji, ki imajo tri skupne lastnosti: vsem pri dihanju pomaga vsaj en turbinski polnilnik, vsi se ponašajo s 16-ventilsko tehniko in vsi so v osnovi povezani s šeststopenjskim ročnim menjalnikom. Bencinska agregata sta T-jet prostornine 1,4 litra in ponujata 88 oz. 110 kW, dizelsko družino začinja dva decilitra prostornejši agregat z 88 kW, po moči mu sledi povsem nov dvolitrski M-jet s 121 kW, vrh pa zaseda 1,9-litrski agregat twinturbo z dvema turbinama in 139 kW moči.

MITSUBISHI LANCER SPORTBACK & EVOLUTION X Baje gre za pravo revolucijo ene od ikon športnih avtomobilov zadnjih let. Mitsubishijev lancer evolution X se namreč v svoji deseti reinkarnaciji šopiri s povsem novo zasnovno, obliko in motorjem, da bi postal še hitrejši in po drugi strani bolj vsestranski. Bistvo še vedno ostaja dvolitrski štirivaljni agregat z novo turbino in številnimi izboljšavami, ki pridelata 217 kW (295 KM) pri 6500 vrt./min, občutno pa sta izboljšani odzivnost in elastičnost pri nizkih in srednjih vrtljajih motorja. Pravijo, da je avtomobil postal bolj odrasel in popoln, in čeprav je morda izgubil del tiste opevane brutalnosti, gre še vedno za enega najhitrejših.

AVTOPRALNICA

AP 24 ur
(Center Kompas Staj)
Celovška cesta 206

Odprto:
NON STOP 24ur!

Tel.: 01/500-37-53
Avtopralna stoja
Samopostrežne storitve
Samopostrežni sesalniki
Samopostrežni čistilniki preprog
Samopostrežna avtopralnica

Park 1

Parkirna hiša WTC
Dunajska cesta 158

Odprto:
pon – pet 07.00 – 18.00
sobota 07.00 – 13.00

Tel.: 01/58-97-855
Strojno – ročno pranje
Notranje čiščenje
Poliranje
Globinsko čiščenje
+ VULKANIZERSTVO

Artritis: razmišljajmo pozitivno

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije, Andreja Velušček

Razširjeno mnenje, da je revmatizem bolezen starejših ljudi, ki pokaže svoje zobe predvsem pred slabim vremenom, ko ljudi trga po sklepih, še zdaleč ne drži. Revmatičnih obolenj je za celo morje, prizadenejo pa tudi zelo mlade ljudi.

Za revmatičnimi obolenji zbolevalo tudi otroci.

Revmatizem oziroma artritis je le krovni pojem za več kot 200 revmatičnih obolenj, med katerimi je tudi revmatoidni artritis, juvenilni idiopatski artritis in ankilozirajoči spondilitis. V Sloveniji je čez 230.000 oseb z različnimi revmatičnimi obolenji in okoli 24.000 bolnikov s katerim od vnetnih revmatičnih obolenj, zanje pa skrbi Društvo revmatikov Slovenije. Njihovi varovanci so bolniki vseh starostnih skupin, od najmlajših do najstarejših. Najbolj zaskrbljivo je, da zboleva vse več otrok. Večina bolnikov že zgodaj pridobi status invalida, največji izzivi in težave obolenih in invalidnih zaradi revmatičnih obolenj pa se pojavljajo na socialni ravni. »Vzroki naših težav v vsakdanjem življenju so podobni

tistim, ki jih imajo naši sotrpini v Evropi in širše. Probleme imajo otroci, ki žal ne morejo preživeti otroštva tako kot njihovi vrstniki, to je v igri in v šoli. Težave imajo mladi ljudje, ki na začetku svoje poklicne kariere nimajo enakih možnosti kot njihova zdrava »konkurenca«. Ustvarjanje in ohranjanje družinskih vezi je za revmatike še posebej velik izziv, teže dobimo zaposlitev za nedoločen čas, mnogi med nami pa se soočajo tudi z brezposelnostjo, ki postane še dodatna ovira, ki slabša kakovost življenja v družini

in v družbi nasploh. Delodajalci, državne institucije in splošna javnost naših težav preprosto ne poznajo dovolj,« so zapisali v Društvu revmatikov Slovenije.

Nova knjižica V Sloveniji je pred svetovnim dnevom revmatikov, ki je 12. oktobra in kategorija geslo je letos *Razmišljajmo pozitivno*, izšla slovenska izdaja knjižice *Breme revmatoidnega artritisa in dostopnost do sodobnega zdravljenja*. Je povzete interdisciplinarne raziskave zdravstvenih ekonomistov in

revmatologov, ki so pregledali bremena in stroške revmatoidnega artritisa v Evropi, Severni Ameriki, Avstraliji in Južni Afriki ter ocenili dostopnost bioloških zdravil na teh kontinentih. Izboljšave na področju dostopnosti zdravljenja revmatičnih bolnikov so vsekakor potrebne, saj je bila letos, torej leta 2008, čakalna doba bolnikov z revmatično boleznijo na KO za revmatologinjo UKC Ljubljana enajst mesecev, v nekaterih drugih bolnišnicah pa tudi do dvanajst mesecev. Za revmatoidnim artritisom v Sloveniji boleha kar 16.000 ljudi, imamo pa le enega revmatologa na 83.000 prebivalcev. Za zdravljenje revmatičnih obolenj in s tem tudi revmatoidnega artritisa je izjemnega pomena hiter dostop do revmatologa in ustreznega zdravljenja, ki bolniku in njegovim svojcem prihrani marsikatero bolečino. S pravočasnim in pravilnim zdravljenjem se prepreči napredovanje in razvoj bolezni, bolniku omogoči normalno življenje in zmanjša njegovo odvisnost od družbe. Razveseljivo je, da so za zdravljenje revmatoidnega artritisa na voljo tudi biološka zdravila, vendar pa prihaja do nerazumljivih časovnih zamikov pri dostopnosti bioloških zdravil. Predpisi od zdravnikov zahtevajo dolgotrajne administrativne postopke, da zanje sploh dobijo odobrena sredstva. »V Sloveniji imamo dva vzporedna sistema, ki ustvarjata neenak položaj bolnikov. Medtem ko sistem razvrščanja zdravil na recept poteka utečeno in dokaj hitro, je za sistem odobritve bolnišničnih zdravil treba z dodatnimi študijami in analizami čakati na odobritev zdravstvenega sveta, in še to odobri samo za določeno število

Za revmatoidnim artritisom v Sloveniji boleha kar 16.000 ljudi, imamo pa le enega revmatologa na 83.000 prebivalcev.

Tiskovna konferenca Društva revmatikov Slovenije

bolnikov. Oba sistema je treba poenotiti,« je opozoril prof. dr. Matija Tomšič, predstojnik Kliničnega oddelka za revmatologijo Kliničnega centra v Ljubljani.

Revmatoidni artritis Je avtoimunske narave in je kronična sistemska vnetna bolezen, ki najbolj prizadene sklepe. Če revmatoidni artritis ni primerno zdravljen, nastanejo nepopravljive okvare sklepov, ki jim sledi invalidnost, posredno pa se poveča tudi umrljivost obolelih. Po ocenah nezdravljena bolezen v treh letih po izbruhu povzroči že nepopravljivo škodo na sklepih, po desetih letih od pojava bolezni pa približno polovica bolnikov ne more več opravljati svoje-

ga poklica in vsakdanjih opravil, kar zahteva invalidske pokojnine in dodatno oskrbo. Revmatoidni artritis samo v Evropi prizadene več kot tri milijone ljudi in je ena najpogostejših avtoimunih bolezni ter glavni vzrok za kronične bolečine. Ima pa tudi velike ekonomske posledice, ker lahko prizadene ljudi na višku kariere, zaradi zmanjšanja produktivnosti velikega števila bolnikov, ki so marsikdaj prisiljeni celo opustiti delo, ima ta bolezen velik finančni vpliv na evropsko gospodarstvo. Povzroča namreč nižje prihodke in večjo javno porabo sredstev za zdravstvo.

Dostopnejša zdravila V sporočilu za javnost, ki ga je posredovalo Društvo revmatikov Slovenije, so zapisali, da je skupen gospodarski vpliv (po podatkih iz leta 2006) revmatoidnega artritisa v zahodni Evropi ocenjen na 42 milijard evrov, v vzhodni Evropi pa na 3,4 milijarde evrov. Ocenjeno je bilo, da povprečni letni strošek na bolnika znaša

13.500 evrov, v Franciji pa lahko v poznejših stadijih bolezni naraste tudi na 40.000 evrov letno. 65 odstotkov stroškov, povezanih z revmatičnim artritidom, se pojavi zunaj območja zdravstvenega varstva. Gre za posredne stroške in stroške neformalne oskrbe, medtem ko zdravila za revmatoidni artritis kljub 10-kratnemu porastu stroškov v zadnjih desetih letih predstavljajo samo 14 odstotkov skupnih stroškov bolezni. Največji strošek je pri

vsem tem ravno izguba produktivnosti zaradi zmanjšanja opravilne sposobnosti. Precej denarja, ki ga država zgublja zaradi nepravočasnega zdravljenja, in denarja, ki se posledično porabi za socialne pomoči, zavarovanja za brezposelnost, invalidnine in predčasne upokojitve – po ocenah to zanaša okoli 2 odstotka BDP – bi lahko prihranili, če bi bila biološka zdravila dostopnejša in če bi bilo zagotovljeno pravočasno zdravljenje. **D**

Zaradi revmatoidnega artritisa se mnogi bolniki premikajo z vozičkom.

INVESTICIJSKO ZAVAROVANJE FLEKS ZA ODRASLE

KDO PRAVI, DA NI FLEKSA PO PETDESETEM?

Prednosti posebne ponudbe:

- ves čas dostopna sredstva,
- odprta zavarovalna doba,
- brez ugotavljanja zdravstvenega stanja.

Fleksi, mar ne!

triglav

ZAVAROVALNICA TRIGLAV, d. o. o.

www.triglav.si

Vaterpolo danes

Z žogo v vodo

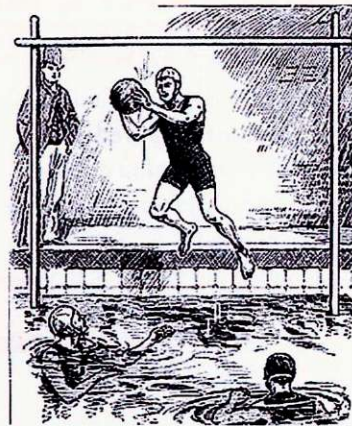
Kristijan Stranščak, foto: arhiv Demokracije

Vaterpolo se je s spremembami pravil dopolnjeval praktično vse do danes, bistveno premalo pa je bilo narejenega za popularizacijo te športne panoge.

Prva igra z žogo v vodi, ki se je pojavila v drugi polovici 19. stoletja v Angliji in na Škotskem, je potekala praktično brez pravil, bila pa je bolj malo podobna današnjemu vaterpolu. Skozi leta razvoja in sprememb pravil je igra sicer postala zanimivejša in bolj dinamična, vsekakor pa bi si ta športna panoga danes verjetno zaslužila večjo medijsko pozornost, posledično pa bi se še bolj približala gledalcem in ljubiteljem športa.

Nogomet v vodi Začetki vaterpola segajo v prvo polovico 19. stoletja, ko se je nekaj Angležev odločilo, da bi svoj nacionalni šport ragbi (rugby football) mogoče lahko v spremenjeni obliki igrali tudi v vodi. Prva igrišča v jezerih in rekah niso bila omejena, namesto golov sta služila dva splava ali čolna. V prvotnih različicah igre je bilo podajanje in doseganje zadetkov dovoljeno samo z nogami, zato so igro preprosto imenovali nogomet v vodi. Ven-

dar je bilo kmalu ugotovljeno, da je takšno obvladovanje žoge v vodi pretežno, tudi zaradi premočnih rečnih tokov, zato je bilo kmalu dovoljeno prijemanje žoge z rokami. Zadelek je bil dosežen, ko je igralec z rokami položil žogo na nasprotnikov splav. »Vratar« je lahko stal na splavu, in kadar se je nasprotnikov igralec preveč približal, je skočil nanj, ga potopil ali odvedel stran. Potapljanje igralca je bilo nekaj normalnega,

Vratarji so sprva čakali na »suhem«.

zato je igralca z žogo napadlo tudi po več obrambnih igralcev in niso bili redki primeri, ko je kateri od igralcev v borbi za žogo zaradi pomanjkanja zraka padel v nezavest. Zaradi teh in še drugih pretepaških vložkov, ko so igralci ob obračunavanju med seboj v vodi pozabili celo na žogo, je bila igra zelo priljubljena pri gledalcih. Tudi potapljanje žoge ni bilo prepovedano, zato je bil eden bolj priljubljen trik igralcev ta, da so žogo skrili (pod takrat večje) kopalke in pod kalno vodo večinoma naravnih kopalšč odplavali do nasprotnikovega splava.

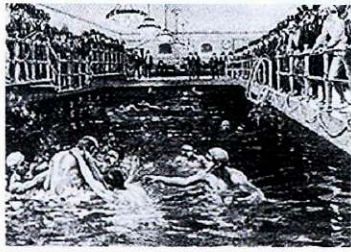
V tej fazi razvoja je bila igra predvsem demonstracija moči in brutalnosti in ni zahtevala obilo plavalnega znanja in sposobnosti niti spretnosti rokovanja z žogo. Plavanje, podajanje in preigravanje so bili v tem obdobju redko videni tehnični elementi.

Začetek »resnega« vaterpola Leta 1870 so bila v Londonu sprejeta prva pravila za igranje v

bazenih. V malem bazenu v Kristalni palači v Londonu je bila odigrana prva uradna vaterpolska tekma. Tri leta pozneje se pojavijo prvi goli, ki so bili podobni nogometnim, še leto pozneje angleška plavalna zveza uradno potrdi novo športno panogo in jo imenuje »nogomet v vodi«. Pravi preskok v razvoju igre pa je bil storjen deset let pozneje na Škotskem, ko se je pojavila nova plavalna tehnika trudgeon, ki je omogočala hitrejšo plavanje in boljše obvladovanje žoge med plavanjem. Igra se je v smislu gibanja igralcev in žoge spremenila iz ragbijske v nogometno različico. Nova škotska pravila so prva predpisala razsežnosti igrišča in golov, prepovedala držanje in metanje žoge z obema rokama, zadelek je bil lahko dosežen le z metom žoge v gol, potapljanje se je lahko samo igralca, ki je imel v posesti žogo, še nekaj let pozneje je bilo prepovedano stanje na tleh. Igralci so se z novim tehničnim znanjem plavanja in v skladu z novimi pravili začeli gibati in uporabljati taktične in tehnične elemente, kot so odkrivanje, podajanje, lovljenje, vodenje žoge, preigravanje, metanje na gol ...

Razvoj v skladu s pravili V takšni obliki se je vaterpolo razvil in razširil po celotni Evropi in se tudi igral na olimpijskih igrah leta 1900 v Parizu, tako da se lahko pohvali tudi kot prvi moštveni šport na olimpijskih igrah.

Pomemben preskok je bila leta 1932 razdelitev prekrškov na navadne in izključitvene ter prekršek za kazenski met, še posebej pomembno pa je leta 1949 uvedeno pravilo, ki je igralcem dovoljevalo premikanje po sodnikovem pisku, saj so se do takrat namreč morali ustaviti na mestu. To je prineslo bolj dinamično igro in model igre, kjer so vsi igralci začeli igrati tako v obrambi kot v napadu. Z leti so dodajali nova pravila, kot na primer določeno število sekund, dovoljeno za napad, pa razdelitev igre v štiri četrtine, dovoljena menjava igralcev po doseženem голу, kazenska minuta za grob prekršek ... Pravila so večinoma pozitivno vplivala na razvoj vaterpola in strukturo igre, ki je

Prva objavljena fotografija vaterpolske tekme

Taktika je danes bistvene pomena.

postala manj groba, bolj dinamična, povezana in domiselna. Kljub temu je bil vaterpolo v primerjavi z ostalimi moštvenimi igrami z žogo še vedno preveč statična igra. Zaradi tega in zaradi gledalcem težko razumljivih pravil je izgubljala popularnost.

Premalo medijske podpore

Zadnji večji poizkus spremembe pravil, prav zaradi zgoraj navedenih dejavnikov, se je zgodil pred svetovnim plavalnim prvenstvom 2005 v Montrealu. Spremembe so se napovedovale že nekaj časa, svoje predloge so prek posebnih obrazcev pošiljale nacionalne vaterpolske zveze, za mnenje so povprašali tudi nekatere najvplivnejše svetovne trenerje tistega časa (Rudič, Stamenič, Kemeny itd.), vendar pa spremembe v bazenih pred prvenstvom niso bile preizkušene.

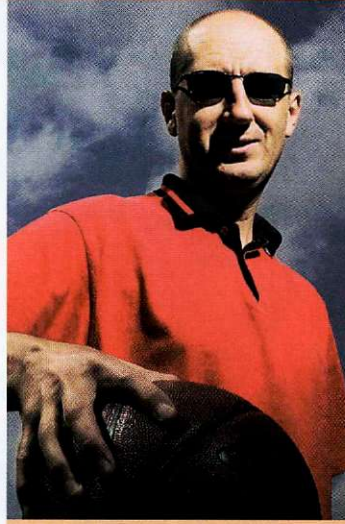
VITALIJ KLIČKO, Ukrajinec z vzdevkom »doktor železna pest«, se je po skoraj štiriletnem premoru uspešno vrnil v boksarski ring. S tehničnim nokavtom je v deveti rundi prisilil k vdaji Nigerijca Samuela Peterja in tako ubranil naslov svetovnega prvaka po različici WBC v superteški kategoriji.

Vse te spremembe niso bile tako drastične, da bi spreminjale zgodovinski razvoj vaterpola, temveč da bo igra hitrejša in da bi se dosegalo več golov. Bistvene spremembe so bile podaljšanje časa tekme, čeprav to ni vplivalo na potek igre, temveč je bila bolj marketinška poteza, saj brez televizijskih prenosov danes šport ne obstane, pa skrajšanje časa napada, spremembe meta iz kota, podaljšanje dolžine kazenskega strela, prepoved blokiranja strela z dvema rokama ...

Vse to je v vaterpola naredilo res bolj dinamičen in zanimiv šport, ki pa še vedno nima dovolj velike medijske podpore. Zato ni tako zanimiv velikim korporacijam za reklamiranje svojega imena, kljub podaljšanju časa tekme pa še vedno komaj doseže uro televizijskega prenosa. Vaterpolo pritegne veliko pozornosti predvsem na večjih tekmovanjih, kot so evropska in svetovna prvenstva ter olimpijske igre, čeprav bi si zaslužil več. Prav to dejstvo, da zna potegniti za sabo veliko zanimanje, pa pokaže, da niso bistveni problem pravila in struktura, povezana z njimi, verjetno bi morali odgovorni za ta šport več postoriti za večjo popularnost panoge in s tem pridobiti večje zanimanje gledalcev, medijev in sponzorjev, tudi ko ni največjih tekmovanj, to pa bi bilo verjetno možno doseči z ustreznimi marketinškimi potezami. ■

Slovenska atletinja **IDA ŠURBEK** je dobila maratonsko preizkušnjo v avstrijskem Gradcu. Tekmovalka iz Sladke Gore pri Šmarju pri Jelšah je preizkušnjo pretekla v času 2:49:18 ure. Drugo mesto je osvojila Madžarska Zsuzsa Vajda (2:57:23), tretjega pa Avstrijka Maria Zechmeister (2:59:11).

Rdeči balet

Esad Babačić

Scenarij iz minule sezone, ko so hokejisti Olimpije prav z Jesenicami obrnili srečo in se začeli nezadržno vzpenjati proti vrhu lige EBEL, se očitno ne bo ponovil.

V igri zadnjih finalistov je vse preveč pomanjkljivosti, zato ni mogoče pričakovati kakšnega velikega preporoda. Kar malce žalostno je bilo opazovati strelske vaje prvega jeseniškega napada, ki je dejansko smešil razbito vojsko Bojana Zajca, čeprav pri vsem ni prav nič kriv. Kot vse kaže, je bila odstavitev Posme morda le nekoliko prezgodnja, saj so bili zmaji popolnoma brez kompasa. Le na trenutke je bilo mogoče začutiti žar, s katerim so kraljevali v minuli sezoni, toda to ni bilo dovolj za razpoložene povratnike v dvorano Podmežakla. Gledalci so lahko videli nekaj izjemnih akcij v režiji naših najboljših hokejistov, ki očitno uživajo v zmagovalnem ozračju. Vratar Morrison je lahko na lastni koži začutil mojstrstvo Davida Rodmana, svoje pa je dodal tudi Razingar, ki je v izvrstni formi. Kako dobra sta brata Rodman, zna najbolje povedati Hebar, ki je dosegel že sedem zadetkov, tri več torej kot v celotni lanski sezoni. Tudi najbolj zagrizeni navijači Jesenic so zaploskali mlademu vratarju Olimpije Matiji Pintariču, ki je povsem nepričakovano doživel svoj ognjeni krst. Da bi pred popolnim ponižanjem rešil svojega prvega vratarja, je Zajc »žrtvoval« mlađinca, ki je moral na odprto sceno v najbolj neprijetnem trenutku. Sprva se je zdelo, da bo v njegovi mreži končalo vsaj še enkrat več zadetkov, vendar se je igra na njegovo srečo malce umirila, tako da se je lahko fant malce nadihal. Kasneje je prikazal nekaj izjemnih obramb in prav ganljivo je bilo videti, kako so ga po koncu tekme trepljali in bodrili prav vsi hokejisti Jesenic, ki jim je bilo jasno, čez kaj je moral novi slovenski vratarski up. Jesenice so znova dokazale, da lahko igrajo s štirimi napadi, kar je očitno poglobitnega pomena v dosedanem teku tekmovanja. Sodeč po navdihu, ki ga kažejo reprezentanti v dresu našega prvaka, se nam ni treba bati kakšnega očitnejšega padca v nadaljevanju sezone. Vsekakor je letos manj plavanja v obrambi, kar se pozna tudi v bolj suverenem napadu. To velja predvsem za prvo garnituro, ki je resnično ubijalska. Navijači so lahko le srečni, da so se vrnili tako kvalitetni igralci, s katerimi je v tej sezoni zares vse mogoče. Toda brez boljše Olimpije zgodba vendarle ne more biti dopolnjena, zato si vsi želimo, da bi se zeleni čim hitreje pobrali in začeli igrati, kot znajo.

Policija zavrača odločitev pritožbenega senata.

Policija bo sprožila upravni spor

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Policija bo spodbijala odločitev pritožbenega senata, ki je podal oceno njenega delovanja v primeru Penko, s sprožitvijo upravnega spora in zahtevala njeno odpravo.

Policija je odločena, da bo uporabila vsa pravna sredstva, da bi spodbila odločitev pritožbenega senata, ki je 8. oktobra letos odločil o pritožbah Boštjan Penka na postopek policije 29. junija letos. Gre za razvpito zgodbo, ko se je Boštjan Penko, zdaj odvetnik, tedaj pa še zaposlen na državnem tožilstvu kot član skupine tožilcev za posebne zadeve, srečal z Ivanom Zidarjem, predsednikom uprave SCT, čigar poslovanje je med drugim preiskovala skupina tožilcev za posebne zadeve. Penka in Zidarja so aretirali in za krajši čas pridržali zaradi suma izdajanja uradne skrivnosti. Penko je po izpustu na tiskovni konferenci napovedal pritožbe in jih tudi vložil.

Policija je v mesecih, ki so sledili aretaciji, odločno in v celoti zavračala vse očitke, da je ravnala protipravno pri odvzemu prostosti

Penku. Policija zatrjuje, da je vse postopke v kriminalistični preiskavi opravila zakonito in v skladu s pravili stroke, zakonito pa bo ravnala tudi v prihodnje.

Policija je prepričana, da iz narave pritožbenega postopka in sestave pritožbenega senata izhaja, da pri odločanju o pritožbah strokovnost ni prevladujoč element. Poli-

cija meni, da gre za laično presojo policijskih pooblastil in postopkov, kar posledično pomeni, da je lahko odločitev senata v nasprotju s strokovno presojo. Reševanje pritožb na ministrstvih se namreč poda v presojanje senatu, ki ga sestavljajo trije člani. Eden od njih je pooblaščenec ministrstva za notranje zadeve, dva pa sta predstavnika javnosti. Predstavnike javnosti v teh senatih predlagajo lokalne skupnosti, organizacije civilne družbe in nevladne organizacije.

Policija bo sprožila upravni spor

Pritožbeni senat je Penkove pritožbene razloge v zvezi z odvzemu prostosti, neupravičeno uporabo prisilnih sredstev in dejanj policije

Prisilna sredstva in pridržanje so trajali, dokler so bili razlogi za to.

v postopku identifikacije presodil kot utemeljene. Policija je na drugi strani že pred tem večkrat javno objavila, da je odredila pridržanje in uporabila najmilejša prisilna sredstva, oboje samo za nujno potreben čas, v katerem je opravila še nekatera druga dejanja, vse pa v skladu s predpisi stroke in seveda zakona. Policija zatrjuje, da sta bila uporaba prisilnih sredstev in tudi pridržanje odpravljena takoj, ko ni bilo več razlogov za pridržanje oziroma uporabo prisilnih sredstev. Policija tudi ocenjuje, da pritožbeni senat ni pristojen za presojo stopnje utemeljenosti suma v omenjenem primeru, ker o tem odloča pristojno državno tožilstvo. Prej državno tožilstvo pa je v tem primeru usmerjalo postopek od zaznave kaznivega dejanja naprej.

Policija bo zaradi tega v upravnem sporu s tožbo zahtevala odpravo odločitve senata o pritožbenih razlogih oziroma bo, kakor pravi, »uporabila vsa razpoložljiva pravna sredstva«. **D**

Usodna višina

Zadnji konec tedna je bila višina usodna za tri državljane. Vsi trije so omahnili v globino in umrli.

Zadnji konec tedna je bila višina usodna za tri državljane, ki so omahnili v globino in zaradi poškodb umrli.

V petek popoldne, malo pred iztekem delovnega časa in odhodom na zasluženi počitek, je v Petiševcih 51-letni podjetnik opravljajl montažna dela na sušilnici za žito.

Delo je potekalo na visokem odru okoli poslopja. Žal je bil oder visok le pet metrov, nekaj del pa je bilo treba opraviti višje. Delavci so zato improvizirali, na oder postavili dve paleti in nanju še kovinsko lestev.

Podjetnik se je povzpел na to improvizirano konstrukcijo, vendar je izgubil ravnotežje in padel okoli sedem metrov v globino.

Zaradi padca na betonsko podlago se je tako hudo poškodoval, da je na kraju umrl.

V zgodnjih jutranjih urah v soboto se je 53-letnik iz Slovenj Gradca vrnil v domači blok. Med vzpenjanjem po stopnicah se je nekje med prvim in drugim nadstropjem naslonil na dokaj nizko ograjo stopnišča in padel čeznjo. Padel je na tla v kleti in obležal. Stanovalci so poklicali pomoč, a možaku ni bilo več pomoči.

Lepo sobotno popoldne pa je sklenil izkoristiti 22-letni jadralski padalec, zato se je s kolegom podal na pobočje Maliča v bližini Laškega.

Jadralski padalci so krožili nad gozdom, 22-letnik pa je kmalu začel izgubljati višino in nato treščil med drevesa.

Naključni opazovalec je poklical pomoč, vendar je bila ta prepozna. Jadralski padalec je bil tako hudo poškodovan, da je medtem umrl. B. S.

REŠEVALI UTOPLJENCA Sredi dneva so policiste obvestili, da pri Zmajskem mostu po Ljubljani plava neznano telo. Policista, ki sta se prva odzvala na klic, sta blizu mostu opazila telo neznanega moškega in eden od policistov je skočil v reko ter potegnil plavajoče telo do brega. Drugi policist se je spustil do kovinskih stopnic in pomagal policistu v reki zadrževati telo nad gladino do prihoda okrepitev. Možje postave so nato skupnimi močmi moškega izvlekli iz reke in ga začeli oživljati, potem pa ga prepustili reševalcem. Ti so moškega, gre za 54-letnika iz Ljubljane odpeljali v Klinični center. Vsi naporji so bili zaman, saj je možki v bolnišnici umrl.

AMERIČAN S TRAVO Marsikateri tujec si bivanje v naši državi predstavlja nekoliko po svoje in prav tak je tudi 42-letnik iz »dežele svobode in demokracije«. Ameriški državljani namreč že nekaj časa začasno stanuje v Ljubljani, prav lahko pa se mu zgodi, da bo začasno stanoval tudi v kakšnem od naših zaporov. Po odredbi sodišča so namreč možje postave pred dnevi prebrskali njegovo stanovanje in zasegli petdeset gramov marihuane, nekaj sadik opojne rastlinice, pištolo-svinčnik in nekaj nožev. Američana so ovdili zaradi prometa z mamili in z orožjem ali razstrelilnimi snovmi.

14. Gala koncert Radia Ognjišče

16. november 2008

ob 15h in 19h

Gallusova dvorana
Cankarjevega doma

**Rezervacija vstopnic
od 20. oktobra 2008
v tajništvu na 01/512-11-26.**

RADIO OGNJIŠČE

Radio Ognjišče, Trg Brolo 11, Koper

ELEKTROPROM

Že 40 let z vami!

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
Loke pri Zagorju 22
1412 Kisovec
www.elektroprom.si
uprava 03-56-57-150
trgovina EVJ Center Kisovec
03-56-71-234
trgovina EVJ Trbnjše
05-90-23-203
storitve 03-56-57-150

- elektroinstalacije
- strojne instalacije
- projektiranje za področje strojnih in elektro instalacij
- geodetske storitve
- daljinsko ogrevanje z lesno biomaso
- kabelsko komunikacijski sistemi
- grafitne ščetke
- trgovine EVJ Center
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar Sedmica

lokalna televizija ETV

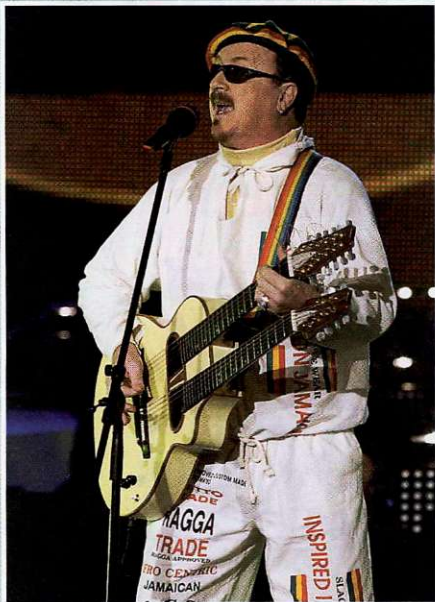
http://etv.elektroprom.si
komerciala:
03-56-57-150
uredništvo:
03-56-57-177

107.8 MHz
**radio
velenje**

www.radiovelenje.com

03/ 897 50 03

Jamajka, Jamajka ♦♦♦

Ali bo sploh kdaj videl svojih 50 tisoč evrov?

Mineva 30 let, odkar je Tomaž Domicelj na Slovenski popevki zmagal s skladbo Jamajka. In mineva 10 let, odkar je novomeški košarkarski klub Krka izmaličil to isto pesem in jo razglasil za svojo himno. Po prijavi Domicelja je novomeška tržna inšpekcija nemudoma zasegla zgoščenke s spornim posnetkom in začela se je bitka na sodiščih. Domicelj je nad sodnim procesom zgrožen: »Za stvar, ki je petletniku jasna v desetih minutah, je slovensko sodišče potrebovalo osem let in pol ter tri sodno zaprisežene strokovnjake s področja glasbe, medicine in ekonomije. Vse zato, da ugotovijo stvar, ki je jasna, samo če vsaki pesmi malce prisluhneš.« Dejal je tudi, da mora biti človek zelo vztrajen in »ne pohoditi svojih načel. Nekateri novinarji so celo pisali, naj bom hvaležen za 'predelavo', in če sem razburjen, naj raje vzamem kakšno pomirjevalo podjetja, ki je sponzor košarkarskemu klubu«. 1. decembra 2007 je zapadel rok za plačilo odškodnine, ki z obrestmi znaša več kot 50 tisoč evrov, Tomaž pa se boji, da tega denarja nikoli ne bo videl. »Na začetku sploh ni šlo za denar, če pa se ljudje delajo norca, naj imajo svoje. Glede na hitrost sodnih postopkov bosta bitko naprej bila moja dva sinova.«

Sporazum

Potem ko je med Sanjo Grohar in Matjažem Kitakom prišlo do spora, ker naj bi si Sanja prilastila idejo za projekt lastne spletne televizije in resničnostnega šova Zakulisje, naj bi bil sedaj končno sklenjen sporazumni dogovor. Matjaž, ki je pevkin bivši predstavnik za odnose z javnostmi in menedžer, pa se je Sanji za konec tudi opravičil: »Ob tej priliki se želim Sanji Grohar javno opravičiti za dogodke, ki so se dogajali

Sedaj lahko dela v miru ...

v zadnjih dneh. Želim ji uspešno izvedbo projekta Zakulisje. Jaz pa nadaljujem svoje uspešno sodelovanje z obetajočima pevka-ma Tayo in Majo P. V kratkem bosta izdali nove pesmi, ki bodo marsikoga prijetno presenetile.«

Dela novega otročička

Halle Berry in njen partner Gabriel Aubry sta komaj marca letos povila svojo prvorojenko Nahlo, slavni par pa želi znova spočeti otroka. To presenetljivo novico je novinarjem razkril kar Aubry, medtem ko se je glasno navduševal nad Hallejinimi materinskimi sposobnostmi. »Kar pogledajte jo, neverjetna je! Je najboljša mama, ki bi si jo vsak želel,« je hvalil svojo življenjsko sopotnico. A je obenem takoj spomnil, da se nikakor ne mislita poročiti: »Poroka še vedno ne pride v poštev.« 41-letna Halle se je po dveh propadlih zakonih namreč javno zaobljubila, da se ne bo nikoli več poročila,

32-letni Gabriel pa se je strinjal. Kako pa je z njuno malo Nahlo? Ponosni očca je povedal, da se malčica ob pomoči staršev že pridno postavlja na noge. »Še malo, pa bo shodila,« je dejal. In družba bratca ali sestrice bi bila še kako dobrodošla!

Znova poskuša zanositi.

Lanskoletna zmagovalka EME Rebeka Dremelj

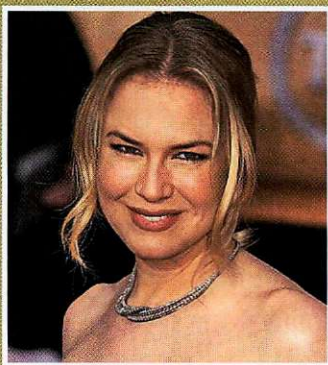
Kmalu nova EMA

Razvpita slovenska evrovizijska melodija znova odpira svoja vrata. Ema 2009 bo imela en predizbor in finalni izbor. Šest povabljenih avtorjev bo avtomatsko uvrščenih v finale. Pri izboru tekmovalnih skladb in glasovanju na Emi 09 bo tokrat kar nekaj bistvenih sprememb, saj bodo organizatorji k sodelovanju povabili do šest uveljavljenih slovenskih glasbenih avtorjev. Obenem pa se bodo na odprt razpis lahko prijavi tudi drugi glasbeni avtorji in izvajalci v Sloveniji. V finalni izbor s

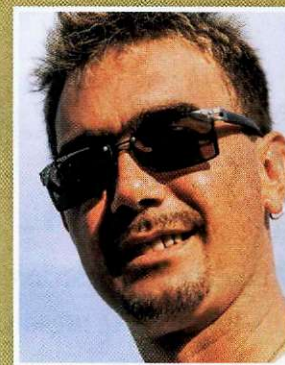
14 nastopajočimi se bo uvrstilo do šest vabljenih avtorjev in njihovih izbranih izvajalcev, iz predizbora pa se bo v finale uvrstilo osem ali več najvišje uvrščenih od 14 izbranih z razpisa. Glasovanje v predizboru in finalnem izboru bo potekalo v enem krogu, pri čemer pa bosta sodelovali javnost s telefonskim glasovanjem in strokovna žirija.

Samski stan mu ugaja.

Želi zape-
ljevati z
oblinami.

Zdaj se preizku-
ša še v igraltvu.

Poroke ni na vidiku

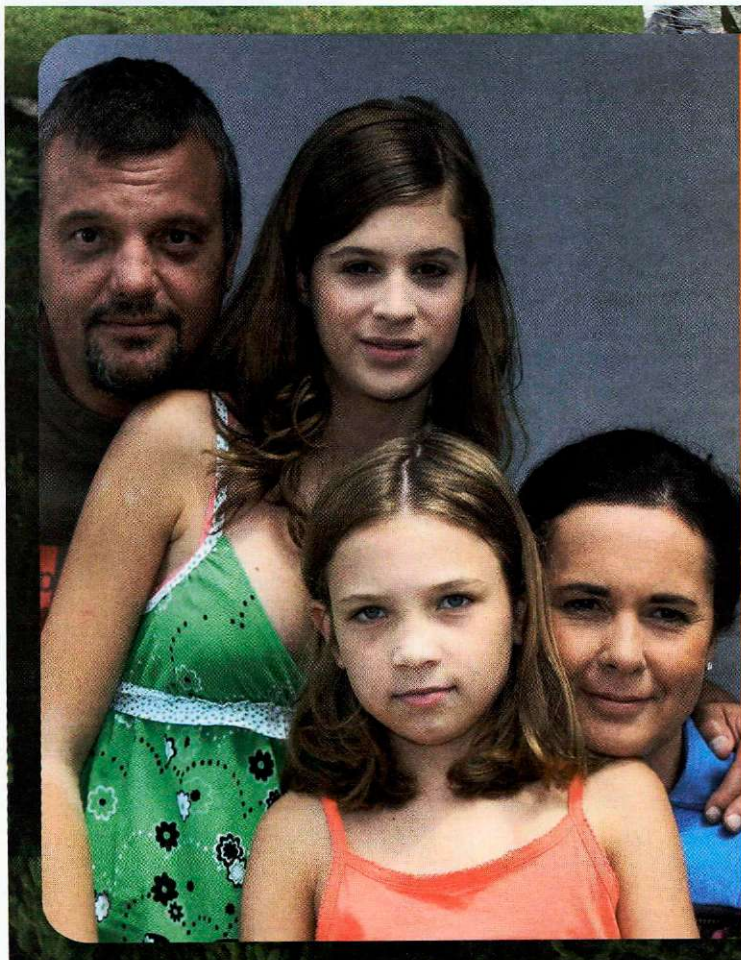
Čeprav ni več rosno mlad in je zamenjal že mnogo lepotic, je Leonardo DiCaprio prepričan, da še ni nastopil čas za umiritev in ustalitev. 34-letni igralec, ki se že nekaj časa ne more odločiti, ali bi nadaljeval ali končal razmerje z izraelsko manekenko Bar Rafaeli, je odkrito spregovoril o tem, da sploh še ne razmišlja, da bi postal očka. »Hm, sploh ne vem, kaj naj odgovorim na to vprašanje. Očitno se moram zazreti v svojo prihodnost. Naj pogledam ... Ne, nikakršnih načrtov za družino ne vidim v njej,« se je pozabaval z novinarji na premieri svojega novega filma Body of Lies, v katerem je pod taktirko Ridleyja Scotta združil moči z Russlom Crowom.

S kilogrami do moškega?

Igralka Renee Zellweger se je odločila za zanimivo (in v današnjem svetu predvsem nenavadno) tehniko, da bi po ločitvi našla moškega zase – svojo vitkost zamenjuje za obline. Potem ko se je ločila od pevca kantrija Kennya Chesneyja, je namreč konfekcijsko številko 34 zamenjala s 36. »Renee je zaskrbelo, da zaradi svoje vitkosti zgleda bolno in staro. Čez šest mesecev bo dopolnila štirideset let in ne želi biti samska,« je povedal neki vir. Igralka, ki je odigrala popularno nevrotičarko Bridget Jones, je spremenila prehrano, zato da bi svoje pridobljene obline tudi obdržala.

Fredi med poštarji

Fredi Miler, ki se je pred časom iz teme pogljal med zvezde, sedaj Slovence razveseljuje v novi vlogi. Po novem je namreč poštar! V ponedeljek je namreč na male zaslone prišla nova humoristična nadaljevanka Lepo je biti sosed, v kateri med znanimi imeni iz sveta gledališča in estrade nastopa tudi Fredi. Priljubljeni pevec je mikrofon zamenjal za pošgarsko torbo, v kateri so dobre in slabe novice, pokojnine ... V glavnih vlogah so zaigrali Alojz Sve-te, Vesna Pernarčič Žunič, Gorazd Žilavec, Maša Židanik Bjelobrck in primorska pevka Anika Horvat. Sicer pa v 'sosedski' nadaljevanki spremljamo življenje dveh parov, ki ju ločuje le stena, skozi katero se sliši marsikaj.

Anica,

nova družinska nanizanka Televizije Slovenija, posneta po istoimenskih knjižnih uspešnicah Dese Muck

Življenje Anice ni preprosto. Ljubezen, ljubosumje, tekmovalnost, bolečina, strah, dobrotina in njeni najbližji postavljajo osemletnico pred velike preizkušnje. Kako se z njimi spoprijema, bomo videli v desetih delih nove TV-nanizanke Anica.

Od 24. oktobra, vsak petek, ob 19.55, na 1. programu Televizije Slovenija.

doma,
v svetu nanizank

RADIO
TELEVIZIJA
SLOVENIJA

RTV Slovenija, Kolodvorska 2, Ljubljana, www.rtslo.si • KOLIPAS DESIGN

Oranžna tetka Majda

Magični gledalec

Moja predvidevanja, da je bila nacionalna TV v zadnjih letih kljub pljuvanju po njej zgodba o uspehu, so se uresničila. V posmeh pljuvalcem seveda.

Prav nič me ne preseneča, da sta se o dogajanju v medijih v zadnjem času razpisala tako Demokracija kot Reporter, saj se nacionalni televiziji znova obeta vrnitev v »stare dobre čase«, ki tokrat ne bodo samo rdeči, ampak tudi oranžni, če sodim po napovedi, da bo Majda Širca postala ministrica za kulturo. In to tista Majda Širca, ki je po famoznem Ruparjevem priporočilu o pregledovanju mednožja usekala nazaj s še nižjim udarcem o domnevni Janševi aseksualnosti. Verjetno bi prvak upokojske stranke Karl Erjavc – moja žena ga zadnje čase ljubkovalno kliče »Kori« – podobno kot za prvo damo LDS Katarino Kresal tudi za Majdo Širca dejal, da udarja pod pasom, saj je »teta Majda« na njegov račun v predvolilnem gradivu Zaresa natrosila kar nekaj krepkih. In sedaj naj bi tetka Majda sedela skupaj s stričkom Karlom v isti vladi? Bomo videli, ali se bo kot ministrica za kulturo znala obnašati kulturno. Doslej se v tem pogledu ni preveč izkazala.

Toda vrnimo se k nacionalni televiziji, ki gledalcev pač ne more zadovoljevati s poneumljanjem v obliki nekakšnih resničnostnih predstav, kot je Big Brother, in torej ne more tekmovali z gledanostjo komercialne TV. Slednja je z nacionalno TV postala enakovredna, ko je v svoj »objem« sprejela Kanal A, ki je postal nekakšen »drugi program« Pop TV. In ko pride do izrednih dogodkov, kot je na primer smrt kontroverznega koroškega deželnega glavarja Jörga Haiderja, se mora vsak elektronski medij na to ustrezno odzvati. TVS je tako v nedeljo zvečer predvajala posebno oddajo o Haiderju na drugem programu, medtem ko je na prvem tekla oddaja Zvezde pojejo, v kateri je radijska moderatorka Veronika Žajdela v duetu z Miranom Rudanom opazno »fušala«. Toda mene je bolj zanimala oddaja o Haider-

ju, ki sem jo sicer spremljal bolj na pol. Kljub temu se ne strinjam s tistimi, ki menijo, da bi morali slovenski mediji prezreti tak dogodek. Po drugi strani tudi nisem navdušen nad pretirano patetiko, ki so jo zganjali nekateri Avstrijci ob Haiderjevi tragični smrti, podobno kot Jugoslavija leta 1980, ko smo ob smrti ljubljene maršala doživljali »kolektiven jok«. Se pravi jok na ukaz, ki je še ena od iznajdb jugokomunistične politične množične psihologije.

Toda med lastnosti slovenske televizijske enolončnice bi moral dodati še to, da sta TVS in Pop TV (s Kanalom A) tako rekoč brez konkurence, kar se gledanosti tiče. Vse drugo je namreč prepuščeno životarjenju. Posebej to velja za TV Papriko, s katere je nedavno dokončno odfrčal »legendarni« Mark Žitnik, in za Info TV, ki bi rada posnemala ameriško CNN, vendar je le njena slaba kopija ali pa še to ne. Če bi bila vsaj kopija, bi bilo v redu, tako pa z aktualnostjo novic ostaja ujeta v »Potočko zijalko« (na primer pri poročanju s seje glavnega odbora SLS, ko so se odločali, ali bo stranka šla v vlado ali v opozicijo). Morda pa se bo kaj izboljšalo, če se bo med novinarji Info TV znašel Vladimir Vodušek, ki je na nacionalni televiziji ostal brez dela. Kontroverzne osebnosti privlačijo pozornost. Ni tako? ▣

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Kmalu boste zares v koraku s časom, saj se ne ustavljate in ne razmišljate predolgo. Veliko lepega boste doživeli ob urejanju vseh mogočih stvari in opremljanju stanovanja. Novi znanci vas bodo kar oblegali.

Bik
21.4.-21.5.

Pomoči, ki jo boste nekomu obljubili, ne boste mogli izvesti in vam bo precej nerodno. Brez oklevanja boste morali poiskati določeno zamenjavo. Ne skrbite preveč za službo – tisto sceno že obvladate.

Dvojčka
22.5.-21.6.

V službi bo poslej še več kot znosno. Posrečilo se vam bo povezati se z določenimi ljudmi, ki vas bodo v prihodnosti cenili. V spodbudo vam bo tudi telefonski pogovor z osebo, ki vas tudi sicer navdušuje.

Rak
22.6.-21.7.

Velik del tedna vam bo precej dolgčas in se ne boste mogli spomniti nobene stvari, ki bi jo lahko počeli. Poskrbeti morate samo za to, da ne boste samo jedli in jedli, saj veste, da prekomerna teža škoduje.

Lev
22.7.-21.8.

Premišljevali boste o svojih prijateljih in sorodnikih ter se počutili nekoliko osamljeno. Toda kmalu bo vse zelo živahno in prijetno. Še veseli boste, če se vam bo določen človek opravičil, češ da ne more na obisk.

Devica
22.8.-21.9.

Veliko število med seboj različnih opravkov vas bo nekoliko vrglo iz tira, zato boste sredi tedna potrebovali kratek odmor. Z veseljem se boste srečali s prijateljem iz davnih let, na katerega boste naleteli na ulici.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Domača opravila vas bodo močno obremenjevala, še posebej če imate zahtevno službo. Pregled zadnjega šestmesečnega obdobja vam bo prinesel nekoliko skrbi, saj boste ugotovili določene napake.

Škorpion
23.10.-21.11.

Ta teden vas spet čakajo nekatera utrudljiva opravila, ki se jih niste nadejali. Rešilo vas bo le to, če se boste odločno zoperstavili določenim nadrejenim, ki bi vam očitno radi grenili življenje zaradi nevoščljivosti.

Strelec
22.11.-20.12.

S sebe ste vrgli določeno opravilo in nekateri vam bodo zelo hvaležni za zaslužek. Bodite bolj optimistični, saj vas čaka veliko lepega in zanimivega. Življenje pač mora iti naprej in vaše bo lepo.

Kozorog
21.12.-19.1.

Zelo neprijetno vam bo, ker se bodo nekateri spravili na vas z vsemi mogočimi neumestnimi vprašanji. Potrudite se odgovarjati mirno in neprizadeto – tako bo neprijetno izpraševanje še najhitreje minilo.

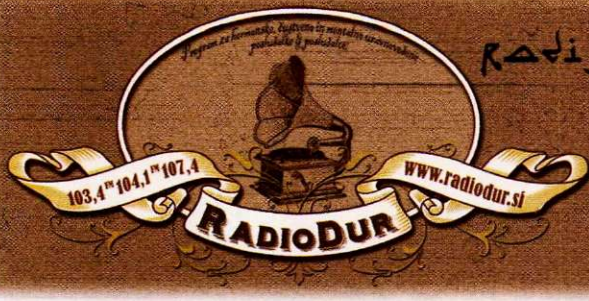
Vodnar
20.1.-18.2.

Kljub vašemu trudu, da bi dokumente spravili pregledno, jih navsezadnje takoj naslednjega dne ne boste našli. Sumili boste, da so bili na delu ljudje, ki vam niso preveč naklonjeni. Pustite odprta vrata.

Ribi
19.2.-20.3.

Odpri se za zunanje vplive, saj ste sicer zelo v redu človek, le malo za časom ste na trenutke. Bodite veseli, da ste zelo cenjeni med sodelavci. Ti vas nenehno hvalijo, zato ne boste imeli težav pri napredovanju.

Radijski program
za slovensko
manjšino
v Sloveniji

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

› **13.10.1753** je cesarica Marija Terezija naročila popis prebivalstva. Kranjska z Gorico in Goriško je imela 446.901 prebivalca, Koroška 271.924 in Štajerska 696.606.

› **13.10.1918** so se nemški narodni sveti v Celovcu izrekli za »neomejeno pravico do samoodločbe nemškega naroda«. Tako je nastala samostojna država Nemška Avstrija.

› **14.10.1873** je začel v Ljubljani izhajati politični list, glasilo katoliške struje in pozneje slovenske ljudske stranke Slovenec, ki je 11. julija 1882 postal dnevnik

› **14.10.1920** so razglasili končne rezultate koroškega plebiscita: za Avstrijo je glasovalo 59.04 odstotka, za Jugoslavijo pa 40,96 odstotka volivcev.

› **14.10.1991** so na vadišču Poček izvedli zaključno vojaško vajo prve generacije vojakov iz učnih centrov TO iz Paker in z Iga.

› **15.10.1608** se je rodil italijanski fizik in matematik Evangelius Torricelli, ki je prvi ustvaril vakuum oziroma brezračni prostor.

› **15.10.1990** so sovjetskemu predsedniku Mihailu Gorbačovu podelili Nobelovo nagrado za mir. Omogočil je združitev Nemčije in praktično tudi sorazmerno miren razpad komunizma v vzhodnih evropskih državah, ki so bile v interesni sferi Sovjetske zveze.

› **15.10.1844** se je v Vrsnem rodil slovenski pesnik Simon Gregorčič, goriški slavček.

› **15.10.1946** se je v Parizu končala mirovna konferenca, ki je kljub nasprotujočemu stališču jugoslovanske vlade sprejela francoski predlog meje med Jugoslavijo in Italijo.

› **16.10.1854** se je rodil irsko-angleški pesnik in pisatelj Oskar Wilde. Rekel je: »Edini način, da se človek reši skušnjave, je, da ji popusti.«

› **16.10.1890** se je rodil Michael Collins, irski politik, junak boja Ircev za neodvisnost.

› **16.10.1918** je predsednik Narodnega sveta SHS v Zagrebu dr. Anton Korošec zavrnil ponudbo avstro-ogrškega cesarja Karla za federativno preureditev države.

› **17.10.1570** so izdali razglas o novem vinskem davku, prvi uradni dokument v slovenščini.

› **17.10.1912** se je v Dolnji Bistrici pri Ljutomeru rodil pisatelj Ferdo Godina.

› **18.10.1867** so Američani od Rusov kupili Aljasko. Zanj so plačali 7.200.000 dolarjev.

› **18.10.1868** je bil v Veliki Otavi pri Šempasu prvi slovenski tabor na Primorskem.

› **18.10.1941** je Heinrich Himmler izdal novo odredbo o množičnem izgonu Slovencev.

› **19.10.1918** je Narodni svet SHS v Zagrebu objavil razglas, da prevzema vodenje celotne narodne politike habsburških Jugoslovanov.

POGLED NAZAJ (OD 13. 10. DO 20. 10.)

Železna lady

Britanska predsednica vlade Margaret Thatcher, ki se je je oprijel naziv železna lady, se je rodila **13. oktobra 1925**. Nekoč jo je novinar vprašal, kaj meni o svojih ministrih. Odgovorila je: »Vseeno mi je, kako na dolgo govorijo, zadostuje mi, da delajo, kar jim naročim.«

Tudi prva britanska premierka vseh časov je imela vsaj toliko nasprotnikov kot privržencev. Laburistka Barbara Castle je v nekem časopisu zapisala: »Margaret je očitno najboljši mož v svoji stranki.« Francoski predsednik Jacques Chirac: »Nisem pripravljen sprejeti ekonomije nekakšne gospodinje.« Konservativec John Biffen: »Gospa Thatcher je tigrica, obdana s hrčki.« Laburist Ken Livingstone: »Srečal sem že serijske morilce in poklicne ubijalce, ampak noben me ni tako prestrašil kakor gospa T.« Igralec Peter Ustinov: »Razlika med Devico Orleansko in Maggie Thatcher je ta, da je prva slišala božje glasove, Thatcherjeva pa sliši samo svojega.« Železna lady sama o sebi: »Sem izredno potrpežljiva, pod pogojem, da nazadnje obvelja moja.«

Koroški Vindišarji

Na zborovanju Heimatdiensta v Celovcu so **14. oktobra 1977** udeleženci pokazali svoj odnos do Slovencev s plakatom, na katerem je pisalo: Največji strup, slovenska gimnazija v Celovcu.

Ob štetju prebivalstva leta 1951 je Avstrija znova uvedla kategorijo Vindišarjev, ki je bila brez dvoma sredstvo germanizacije. Tisti, ki se je opredelil kot Slovenec, je bil avtomatično osumljen iredentizma in protidržavnega delovanja. Šele ko je vladna študijska komisija

za vprašanja slovenske narodne skupnosti na Koroškem v sredini sedemdesetih let sprejela stališče, da je vindišarščina koroški dialekt slovenščine, je od te teorije odstopila tudi uradna Avstrija, še vedno pa so jo upoštevali pri štetjih prebivalstva. Na to, da vindišarska teorija ni povsem zamrla, kaže tudi izjava Jörga Haiderja ob prevzemu položaja deželnega glavarja maja 1989, da je treba vindišarski jezik končno uveljaviti tudi v pisni obliki.

Ob štetjih prebivalstva leta 1951, 1961 in 1971 so avstrijske oblasti znova spraševale po občevalnem jeziku. Državljeni so lahko navedli več različic, pri katerih so upoštevali slovenščino, nemščino ali vindišarščino.

Spopad v predsedstvu

Dr. Janez Drnovšek je v svoji knjigi Moja rešnica zapisal, da so se **16. oktobra 1990** na seji predsedstva Jugoslavije silovito sporekli, ker je predsednik predsedstva, sicer srbski predstavnik Borisav Jović, hotel nastopiti s srbskim federalnim konceptom v parlamentu, kot da gre za stališče predsedstva.

Šlo je za vztrajanje pri obstoječi ustavnosti, ki je bila preživeta in jo je zlasti Srbija presejala, vendar ni tega nikoli priznala. Šlo je za obsojanje vseh mogočih separatizmov in protiučinskih dejanj, pri čemer naj bi bili v to vključeni vsi drugi, zlasti Slovenija, Hrvaška in Kosovo, za ponovno opozarjanje na vlogo tujega faktorja in podobno. Pripravljali so skrajno trd nastop, ki je dajal jasen signal vsem drugim v Jugoslaviji, da se z Jovičem in Srbi enostavno ni mogoče sporazumeti in da ne ostane nič drugega, kot da iščejo drugačno pot, da napravijo končen križ nad federacijo in z njo dokončno prelomijo.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridruže pravico do krajsanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 39/72

Znova blokiran zakon? (1)

Odzivam se na neresnične navedbe g. Iveta A. Staniča v Demokraciji, 25. 9. 2008, pod naslovom »Znova blokiran zakon«. Obstoječa vladna koalicija bi lahko spremembe in dopolnitve zakona o žrtvah vojnega nasilja sprejela tudi ob nasprotovanju podpisane ga in gospoda Mirana Potrča, pa si tega ni upala storiti, ker sva imela z g. Potrčem utemeljen razlog, da ponujene rešitve nisva mogla podpreti. Ta je omogočala, da bi status žrtve utegnili uresničiti tudi tisti, ki so »aktivno sodelovali z okupatorjem, če bi jim ne mogli dokazati, da je zaradi takega sodelovanja prišlo do hujših posledic«!!! (Skratka, če ne dokažeš hujših posledic, se sodelovanje s fašisti in nacisti nagradi s pravicami po zakonu za žrtve vojnega nasilja!) Take rešitve NI MOGOČE PODPRETI!

Kar pa zadeva vključitev otrok in drugih svojcev pobitih sodelavcev, sem tako rešitev podpiral že prej, kot državni sekretar, a žal tedaj ni bilo potrebne politične volje za sprejetje spremembe.

Pa tudi prav nobenega politiziranja pri obravnavi zakona ni bilo! Zame (in prepričan sem da tudi za g. Potrča) je politična odgovornost za medvojni čas 2. svetovne vojne na naših tleh že raziskana, zato ni ovira, da bi status žrtve vojnega nasilja po tem zakonu dobili tudi otroci pobitih staršev katerekoli strani, a tega g. Ive A. Stanič ne ve.

Prepričan sem tudi, da bo nova oblast to stvar reševala prioriteto in v skladu z odločbo Ustavnega sodišča RS, pri čemer moj glas ne bo manjkal!

Za zamudo pa sta odgovorni predvsem SDS in NSi, ki sta vztrajali do konca z rešitvijo, da bi status žrtve smeli pridobiti tudi aktivni sodelavci okupatorja (berinarodni izdajalci). Pri tem je zelo pomembno dejstvo, da je SLS privolila v rešitev, ki bi jo podprla tudi z lažjo napadena poslanca in opozicija, pa žal ni pomagalo.

Gospoda Iveta A. Staniča pa vabim na razgovor, če želi, da bo izvedel, kako je stvar potekala v resnici, in ne le tistega, kar so mu »naložili« tisti, ki lastno krivdo za zamudo zaradi slabe vesti valijo na druge.

*Mag. Franc Žnidaršič,
poslanec Državnega zbora RS*

št. 40/20

Če nimate denarja ... (1)

V Demokraciji je dr. Stane Granda med drugim zapisal: »Vsekakor je doseganje vlado pustil na cedilu velik del ljudi, za katere je največ naredila. Pri tem mislim posebno na tiste, ki so slovensko osamosvojitve sprejeli kot svoj življenjski projekt.« Težko najdem v Tribuni ugotovitev, ki ji ne bi pritrdil. Izidi volitev bodo prav gotovo mnoge Slovence, še posebej tiste, ki niso volili, močno razočarali. A po toči zvoniti je prepozno. Levi trojček pod diktatom sil iz ozadja je že zavrnil veliko koalicijo, ki bi bila v času recesije in krize najbolj učinkovita. Ideologija je torej pomembnejša od blaginje državljanov. Še več, s koalicijo petih strank se postavljajo temelji za radikalizacijo odnosov v državnem zboru. Verjetni mandatar pa se mora zavedati, da na prazne obljube ne bo dobil bianco menice za nekatere projekte s potrebno dvetretjinsko večino.

Odhajajoči predsednik vlade Janez Janša me vse bolj spomi-

nja na velikega demokrata dr. Jožeta Pučnika. Pa ne le zato, ker sta bila oba v prejšnjem sistemu zapornika ali ker sta ga poskušala od znotraj demokratizirati, ampak zato, ker tudi SDS kot nekoč Pučnik zagovarja družbeno odgovornost kapitala. Na začetku mandata je očitno poskušal urejati odnose med državo in kapitalom na kooperativen način, pa je bil žal izigran. Nekateri stremuhi, ki so spoznali, da pri načelnem predsedniku vlade ne bodo dosegli svojih ciljev, so ga celo izdali. Tudi Borut Pahor je v preteklih letih veliko obljubljal, le primerna dejanja so izostajala. Naj navedem le tri izstopajoče primere: novinarska peticija, sprejemanje Ropovih laži in spletke okrog Patrie.

Svetovna finančna kriza bo imela tudi v Sloveniji hude posledice. Zmanjšanje proizvodnje in izvoza bo močno prizadelo socialno državo. Čeprav smo sestavni del velike družine evropskih narodov, se moramo zavedati, da so manjša gospodarstva v času krize izpostavljena večjim tveganjem, zato so me predlogi nove koalicijske pogodbe močno razočarali. Konkretni interesi manjših strank pa bodo verjetno razmere še poslabšali. Pogajalci za koalicijsko pogodbo bi morali nadaljevati na dobrih temeljih odhajajoče koalicije. Če tega ne bodo naredili, bo zmeda težko obvladljiva.

Tajkuni, sodniki, notarji, odvetniki, sindikati in vsa leva civilna družba bo neodločnost izkoristila in Slovenijo vrnila za leta nazaj. Ker so veliko koalicijo že vnaprej odpisali, je sedaj nujno, da pozicija in opozicija dosežeta dogovor o spremembah ustave. Tudi brez globalne krize, ki se hitro širi in pogloblja, ima Slovenija še številna bremena tranzicije. Sedaj ne gre le za lastninjenje družbenega premoženja, ampak predvsem za ustavno in zakonsko ob-

vladovanje kapitala v korist vseh državljanov. Tudi naše banke še ne priznavajo napak, ki so jih naredile s kreditiranjem menedžerskih prevzemov, zato morata zakonodajna in izvršilna oblast hitro reagirati. Če bo koalicijska pogodba zaradi obvez onemogočala dogovor z opozicijo, se Sloveniji slabo piše. Eni ne bodo imeli dovolj denarja za kruh, eni pa bodo še vedno jedli potico. Vse bo legitimno in legalno.

Ernest Pušnik, Hrušica

Odgovornost za spremembe

Po enem mandatu desnosredinske vlade v obdobju od 2004 do 2008 je na letošnjih državnozborskih volitvah z malenkostno prednostjo zmagala t. i. leвица. Od 1.696.437 volivcev se jih je volitev udeležilo 1.070.523 ali 63,10 odstotka. Od 1.070.424 oddanih glasovnic je bilo 18.597 neveljavnih. Za Socialne demokrate je glasovalo 320.248 volivcev ali 30,45 odstotka, za Slovensko demokratsko stranko pa 307.735 volivcev ali 29,26 odstotka. Ti dve stranki sta se edini potegovali za prevzem mandatarstva in sestavo nove vlade. Tudi zadnjih 13.341 prispelih glasovnic od 47.765 volilnih upravičencev v tujini ni spremenilo uvrstitve strank v parlament. Nova Slovenija se ni uvrstila v parlament, saj s 35.774 glasovi oz. 3,4 odstotka ni dosegla volilnega praga.

Socialni demokrati so tesno zmagali ob močni podpori medijev in lastnikov kapitala, s populističnimi nastopi in z izmišljenimi aferami v škodo vladajoče koalicije in predsednika vlade Janeza Janše. Delo s prilogama Ona in Total, Dnevnik, Večer, Slovenske novice, Nedeljski dnevnik, Mladina, Mag, dnevni brezplačnik Žurnal, brezplačnika Žurnal in Dobro jutro, 571 novinarjev, Pop TV, Kanal A, TV3, Radio Slo 1 ►

► (četrtekova anketa) – TV Slo 1 je bila še najbolj objektivna – prevladujejo nad skromnimi izdajami tednikov Demokracija, novorojenega Reporterja in ubogih nekaj izdaj brezplačnega časopisa Ekspres, na katerega so imeli nekateri toliko pripomb. Na vsebino teh časopisov, ki pokrivajo skromen del tiskanih medijev v Sloveniji, preži armada novinarjev, politikov, nekaterih profesorjev, sociologov, upokojenecv, ki poskušajo spremeniti in izničiti njihov dobri namen. Celo zgražali so se, kako je mogoče, da jih posiljujejo z brezplačnikom v nabiralniku. Kakšna je torej strpnost teh ljudi do poročanja o uspehih, ki jih drugi mediji zamolčijo, in predvsem do tistih ljudi, ki imajo v demokraciji pravico do drugačnih, tudi širših pogledov. Svoje je dodal še ljubljanski župan, ki je prek televizije pozval državljane, naj volijo SD, Zares, LDS. Velika udeležba volivcev v Ljubljani je v primerjavi z drugimi volišči po Sloveniji odločila volitve. Če upoštevamo vse naštet, potem je dosežena zmaga pičila, vsekakor pa ni brez madeža.

Minister za javno upravo Gregor Virant (Delo, 27. septembra 2008) pravi, da je razprava o načinu vladanja v veliki meri tridimenzionalna megla, ker rezultati (o načinu vladanja) preprosto niso merljivi. Sami očitki o nedemokratski vladi in celo o avtoritarnem načinu vladanja so smešni in pomešani s pojmom odločnosti v smislu realizacije ciljev v korist državljanov in državljanov Slovenije, medtem ko je bilo v samih razpravah premalo časa za debate o realnih vprašanjih. Pri tem naj poudarim, da so pomladne

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

stranke dosegle v dosedanjem obdobju razvoja Slovenije največ. Ustanovile so slovensko državo in pokazale nadaljnjo pot ter v dveh mandatih dokazale, kako se uspešno vodi država.

Socialni demokrati so torej po obljubah v letošnji volilni kampanji pripravljene prevzeti odgovornost za spremembe, ki naj bi bile po njihovem mnenju nujne. V svojem strankarskem Razpletu, september 2008, naklada 650.000 izvodov, v prispevku Smo na pravi poti navajajo deleže dobička in plač v bruto družbenem proizvodu (BDP) v obdobju 2003 do 2007. Iz grafa pod točko 1 je razvidno, da se je zmanjšal delež plač s 44,6 odstotka 2003 na 43,8 odstotka BDP 2007 (vsa sredstva

za zaposlene se gibljejo po podatkih Sursa od 51,4 odstotka BDP leta 2006 do 52,2 odstotka leta 2000), medtem ko se je povečal dobiček z 11,5 odstotka na 14,5 odstotka BDP. S tem hočejo poudariti, da je desnosredinska vlada kljub visokemu dobičku stiskala zaposlene pri plačah. Očitno bi ga leva vlada z veseljem razdelila. Letna vrednost plač je torej znašala 15,098 milijarde evrov – po izračunu iz grafa 43,8 odstotka od 34,471 milijarde evrov BDP leta 2007. Pri deležu 44,6 odstotka bi znašala vrednost plač 15,374 milijarde evrov, to je 276 milijonov ali le 1,83 odstotka več. Pri tolikšnem dobičku bi torej brez večjih posledic za pokrivanje razvojnih potreb res lahko izplačali

več za izračunani znesek, čeprav so pričakovani navidezni učinki iz grafa, brez predhodnega izračuna, veliko višji in predvolilno obarvani.

Da bi se v prihodnje izognili leporečju in pristranskemu prikazovanju uspehov, pogledjmo dosežene rezultate v obdobju vladavine Janeza Janše:

Izračunani delež dobička v časopisu SD Razplet med 11,4 odstotka do 14,5 odstotka se ne ujema z dejanskim stanjem neto čistega dobička, ki se je povečal še bolj, in sicer s 5,2 leta 2003 na 10,0 odstotka leta 2007.

Neto čisti dobiček leta 2007 znaša 4,4 odstotka od 77,956 milijarde evrov prihodkov.

Slovenija dosega 89 odstotkov povprečne plače na zaposlenega v EU-27.

Iz preglednic je razvidna ugodna letna stopnja rasti bruto družbenega proizvoda, izredno povečanje deleža neto dobička v družbenem proizvodu in višje letne stopnje rasti neto plač glede na rast cen življenjskih potrebščin oziroma realno povečanje kupne moči prebivalstva v posameznem letu in kumulativno za celotno

Neto čisti dobiček v milijardah

LETO	VALUTA	NETO ČD	BDP	ČD/BDP %	RAZPLET SD
2003	SIT	315,1	6.018,3	5,2	11,4
2004	SIT	391,4	6.487,8	6,0	
2005	SIT	433,1	6.878,6	6,3	
2006	SIT	616,2	7.430,7	8,3	
2007	SIT	823,9	8.260,6	10,0	14,5
2007	EUR	3,438	34,471	10,0	14,5

BDP tekoče cene, nova vrednost, v mlrd. evrov

LETO	VREDNOST	STOPNJA RASTI
2003	25,114	2,8
2004	27,073	4,3
2005	28,704	4,3
2006	31,008	5,9
2007	34,471	6,1
1.-3.08	8,525	5,4
4.-6.08	9,353	5,5

Vir: http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=1883

Povprečne mesečne plače in cene življenjskih potrebščin

LETO	VALUTA	NETO PLAČE	LETNA RAST	RAST NA 2003	BRUTO PLAČE	ŽIVLJ.POTR. %	RAST NA 2003
2003	SIT	159.072	100,0	100,0	253.200	5,6	100,0
2004	SIT	168.203	5,7	105,7	267.571	3,6	103,6
2005	SIT	176.311	4,8	110,8	277.279	2,5	106,2
2006	SIT	185.342	5,1	116,5	290.635	2,5	108,8
2007	SIT	200.099	7,86	125,8	307.937	5,6	114,9
2007	EUR	835,00	7,86	125,8	1.285,00	5,6	114,9
1.-6.08	EUR	875,60	7,8		1.347,41	6,6	
7.08	EUR	890,24			1.372,46		
1.-9.08						5,5	

Opomba: Indeksi za leto 2008 so izračunani na enako obdobje preteklega leta.

Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

obdobje. Med posebne uspehe te vlade lahko uvrstimo znižanje davka na plače (glej razmerja bruto – neto po letih) in drugih davkov, proračunski presežek oz. bistveno zmanjšanje primanjkljaja, plačno reformo za 160.000 zaposlenih v javnem sektorju – ne glede na podcenjujoče mnenje dr. Jožeta Mencingerja, ki se je meglilo in zagovarja kot v starih časih parcialno reševanje plač –, povečanje števila zaposlenih (delovno aktivnega prebivalstva 1.- 6. 2004 s 778.675 na 879.882 julija 2008) in zmanjšanje števila prijavljenih nezaposlenih z 91.000 na 61.000), zmanjšanje notarskih tarif (pri prodaji avtomobila ali vknjižbi garaže v zemljiško knjigo si moral plačati neverjetne zneske, ne da bi pri tem notar preverjal podatke) in mnogo drugih razvojno usmerjenih odločitev v korist slovenske države.

Žal pa tej vladi ni uspelo doseči ustreznega razmerja med plačami v javnem sektorju ter gospodarstvom in pokojninami glede na finančne možnosti države, kolikor toliko uravnovežiti slovenskega medijskega prostora in opredeliti odgovornost novih lastnikov premoženja za primerno življenje vseh državljanov in državljanek Slovenije glede na njihov delež v slovenskem premoženju.

Doseženi uspehi in nerešene zadeve naj bodo zato podlaga za delo nove vlade in ocenjevanje njene uspešnosti. Želim ji veliko uspeha ob sodelovanju desnih opozicijskih strank, ki so v preteklosti dokazale, da so v opozicijski vlogi veliko bolj konstruktivne od levih.

Ciril Mrak, Ljubljana

Nastopila bo blaginja

Volitve so za nami. Tranzicijska levica slavi zmago. Njene obljube so bile velike. Botri iz ozadja si manejo roke. Velika prevara je znova uspela.

Veliko jadikovanje o slovenski bedi in stavke so potihnilni, vse afeze so razrešene. Levica ali, bolje rečeno, ultra desnica slavi dvojno zmago. Prevzela bo vlado in izločila je edino pravo krščansko stranko NSi. Tako je Slovenija prvič po osemnajstih letih ostala brez stranke, ki bi zastopala krščansko misleče državljane. Veliki met postkomunističnih strank je uspel brez pravega programa. Edini program je bil zrušiti Janševo vlado in izločiti NSi. Tranzicijski trojček se razglašala za levico, vendar to nikakor ni. Evropska liberalna stranka nima nič s socialnimi demokrati. Prvi so predstavniki velekapitala, drugi naj bi bili socialno čuteči. Slovenija je posebnost. Nekdanji komunisti so se preimenovali v socialne demokrate. Drugi dve satelitski stranki sta naslednici komunističnih mladincev oziroma skojevcev. Kot sem že omenil, pa so vsi trije zaščitniki tranzicijskih tajkunov; njihov pokrovitelj je boter kapitalistov, zbranih v Forumu 2.1. Tudi podpora drugega tranzicijskega kapitalista je zanimiva. Tako si lahko manejo roke tajkuni in rdeči privilegiranci. Vladali nam bodo tisti, ki so bili nasprotniki naše samostojnosti. Priznati moramo tudi, da so bile stranke slovenske pomladi nespretni. Vlada, ki je bila najuspešnejša v kratki zgodovini, je bila poražena. Tudi ministri NSi so bili med uspešnejšimi, žal pa volivcem niso uspešno predstavili svojega dela. Največjo ceno bomo plačali državljani z dna družbene lestvice. Bojim se, da se bo ponovilo to, kar so počeli v letih 2000–2004: padec pokojnin in nadaljnje razslojevanje državljanov. Bogatenje bogatih in ropanje državnega premoženja. A mogoče je tako prav. Slovenci smo globoko okuženi z jugokomunistično preteklostjo. Zato lahko partijski sekretar manipulira z volivci. Potrebni smo katarze.

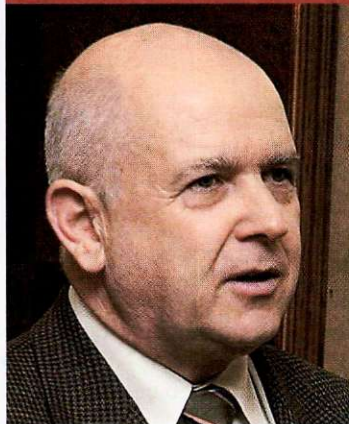
Alojz Dragoš, Ljubljana

Kako dolgo še

Marija Vodišek

Zborovanja povolilnih pravičnikov in poglobljenih analitikov. Tisti, ki so ostali bolj ali manj praznih rok, mrzlično iščejo grešnike. Poraz NSi je gotovo boleč. Kdo je krivec? Gotovo ne dr. Andrej Bajuk, čeprav je ugotovitev strankine »klavzure« prav ta. Žurnal 27. septembra prinaša zgrešene analize, članka SD Leva Krefta in zgodovinarja Janka Prunka, ki ugotavljata, da Janša ni zamenjava za NSi. Se je Janša kdaj predstavljal v tej vlogi? Nikoli. Zgodovinar J. Prunk izjavlja, da je Janša lahko vodja desnega političnega pola, krščanskodemokratskega pa ne, ker se nikoli ni izkazoval kot kristjan, ne govori o bogu (v originalu z malo začetnico), božji previdnosti ali krščanski ljubezni. S takim mnenjem Janko Prunk jemlje Janezu Janši pravico »biti kristjan«. In vendar je. Kako pa naj se kristjan predstavlja v javnosti? Če bi Janez Janša v javnosti nastopal, kot modruje Prunk, bi požel z ene strani huronski posmeh, z druge pa očitke, da posega na rezerviran teren krščanskih demokratov. Predsednik SDS Janez Janša nastopa tako, kot se to politiku njegovega svetovnega nazora spodobi. Primer. Obisk papeža Benedikta XVI. v Franciji sem spremljala od začetka do konca na francoskih televizijskih mrežah. Na letališču Orly so ga pričakali francoski predsednik Nicolas Sarkozy in številni ministri. Na svoji poti od letališča do Elizejske palače, kjer je bil državniški sprejem, papež ljudi, ki so ga na njegovi poti prišli pozdravit, ni blagoslavljal, temveč samo pozdravljaj, upoštevajoč laičnost države gostiteljice. Papež Benedikt XVI. se je obnašal državniško, blagoslov je delil pri mašah in v Lurdu, kjer so bili zbrani verniki. Glede Kreftove omembe krščanskega socializma je treba pojasniti, da je ta le ena od smeri utopičnega socializma. Torej neuresničljivega. Dva članka novinarja Janeza Markeša v Sobotni prilogi Dela 4. oktobra na tretji in osmi strani sta napisana tako, kot mu je dovoljeno. Tednik Demokracija spet označi za glasilo SDS, čeprav to ni. Ampak ve se, da se J. Markeš nikoli ne zmoti. Da bi izpadel objektivnejši, uporablja filozofijo, ki se da razlagati poljubno. Ga njegovi pivovarski delodajalci sploh razumejo? Verjetno jih sedaj – kot vse svetovne kapitalske izkoriščevalce oz. »bančnike« brez strokovnega znanja – bolj skrbi, kako se bo ta vseobsegajoča kapitalska kriza končala. Imeli so se za gospodarje sveta, povzročili pa so gospodarski bankrot. V Sloveniji bo vladal »trojček«, za priveske pa verjetno DeSUS v osebi Erjavca, ki prisega samo na tiste z »visoko moralnimi načeli«. Tako kot je trdil za Finsko. Kaj je zanj visok moralni nivo? Da ni tako, smo vedeli, tragična dokaza pa sta v razdobju nekaj mesecev izvršena množična pomora dveh mladcev nad svojimi vrstniki. Kako to, da jima policija ni odvzela orožja, čeprav je vedela, kaj obljubljata? Na Finskem je »uradno« oboroženih 30 odstotkov prebivalcev. Zakaj, koga se bojijo, če tam vladajo visoka moralna načela? Na tako postavljeno vprašanje novinarja je bil odgovor da drug drugega. Tudi zaradi razširjenega alkoholizma z dodanim »odmerkom«, posledica pa je norost, kjer ni več nobenih ovir. Še najmanj za kakšno dobro plačano javno laž. In cilj je dosežen.

Politični semafor

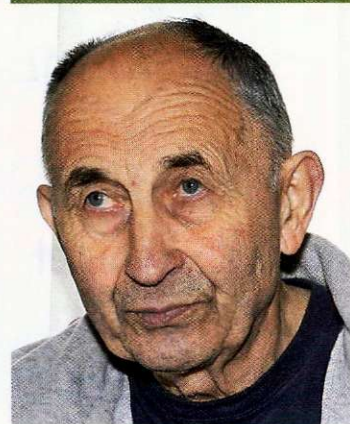
Blatil Premier Janez Janša je predlagal, da Okrožno državno tožilstvo v Ljubljani začne kazenski pregon zoper nekdanjega generalnega direktorja policije Bojana Potočnika zaradi neresničnih obtožb, ki jih je o Janši izrekel v oddaji Resnica o Patrii. Potočnik se sedaj brani, da ni nikogar ničesar obtožil, ampak da je samo izrazil domnevo, da je možno, da je predsednik vlade vplival na delo policije. Potočnik je neuspešno kandidiral za poslanca na listi LDS.

0

Nagrajen Poslanec v Evropskem parlamentu Lojze Peterle je bil v Bruslju izbran za evropskega poslanca leta na področju zdravja in varne hrane ter je tako med vsemi 785 poslanci eden od 16 izbrancev, ki so bili letos s tem nazivom nagrajeni za izjemne dosežke na svojem področju. »To nagrado razumem kot priznanje vsem tistim, ki se na evropski ravni borijo za več zdravja, zlasti v boju proti raku,« pravi. Očitno se bolje znajde v Bruslju kot v Ljubljani.

+

Za dano besedo Ivan Oman, prvi predsednik Slovenske kmečke zveze, predhodnice današnje SLS, je po neuspehu skupne liste SLS SMS, pozval predsednika SLS Bojana Šrota k odstopu. Spomnil ga je na dano besedo, ki jo je večkrat izrekel pred volitvami, da bo odstopil kot predsednik stranke, če ne bo izvoljen za poslanca oziroma če bo stranka dosegla slabši izid kot na prejšnjih volitvah. Oboje je izpolnjeno, Šrot pa se še kar bolešno oklepa predsedniškega mesta.

Priznanje inštitutu

Inštitut dr. Jožeta Pučnika (IJP) je bil ustanovljen leta 2006 kot zavod z namenom združevanja akademikov, znanstvenikov, kulturnikov, politikov in strokovnjakov z različnih področij s ciljem dvigovanja politične kulture v Sloveniji. S svojo dejavnostjo želi IJP, kot piše na njihovih spletnih straneh, spodbujati in podpirati svobodno izmenjavo mnenj do ključnih vprašanj v sodobni družbi, ki so pomembna za razvoj demokratične misli. Inštitut si prizadeva za uveljavljanje visokih standardov evropske politične kulture v Sloveniji, za demokratično in odprto družbo, za družbo slovenskih in evropskih vrednot, za toleranco in sporazumevanje v javnem življenju, za pospeševanje pluralne politične, kulturne in znanstvene ustvarjalnosti, za stabilizacijo Evrope s širitvijo EU in podporo demokratičnim silam na poti v Unijo. Te svoje cilje skuša doseči z izobraževanjem državljanov in organizacijo javnih razprav. Na

skupščini CES (Center for European Studies), ki je bila prejšnji teden v Bruslju, je IJP postal polnopraven član te ugledne evropske institucije. V obrazložitvi vloge je predsednik IJP dr. Mihael Brejc (SDS/EPP-ED) predstavil poglobljene cilje in dejavnosti inštituta ter okvirni program za prihodnje leto. V razpravi so prisotni poudarili, da je Inštitut v dveh letih obstoja zelo hitro razvil svoje dejavnosti in dosegel vrhunsko kakovost. Inštitut po njihovem mnenju na inovativen način odpira najbolj aktualna vprašanja našega časa in okolja ter se uveljavlja kot močno intelektualno jedro na področju družboslovja. Predsednik Evropske ljudske stranke (EPP) Wilfried Martens je predsedniku sveta IJP dr. Brejcu čestital za veliko delo, ki ga je inštitut opravil v zadnjih dveh letih. S tem inštitut upravičuje tudi svoje ime, ki ga nosi po velikem slovenskem demokratu in osamosvojitelju dr. Jožetu Pučniku. M. B.

**Kmalu bomo
BODLI
na 32 straneh**
TV SPORED IN ŠE VEČ KRIŽANK!

Naročite se na najbolj bran tednik v prenovljeni obliki. Slovenski tednik bomo kmalu razširili na 32 strani in postali plačljiv časopis. Pri tem bomo ohranili kritični pogled in še naprej raziskovali zgodbe, ki jih drugi pometajo pod preprogo.

**Najbolj
bran
slovenski tednik
je vreden
vsakega kroga!**

Ob prehodu na plačniški sistem ponujamo zvestim bralcem **15 % popust** pri naročilu. Mesečna naročnina bo tako namesto 8,50 evra znašala le **7,30 evra**. Tisti, ki boste naročilnico oddali do **15. decembra**, boste Slovenski tednik **prvi mesec** prejeli **brezplačno**. Naročite se in vsak petek prebirajte vsebine, ki vam jih bodo čez teden zamolčali!

Izpolnite in pošljite po faksu na št. **02 250 14 71** ali v zaprti kuverti na naslov **Progresija d.o.o., Titova cesta 2 a, 2000 Maribor**. Naročila sprejemamo tudi na elektronskem naslovu **narocila@slovenski-tednik.si** in na tel. št. **02 250 14 70**.

NAROČILNICA

Da, naročam časopis Slovenski tednik po ceni **7,30 evra** mesečno z vključenim **15 % popustom** (redna cena 8,50 evra na mesec).

Ime in priimek: _____

Naziv podjetja: _____

Ulica in hišna št.: _____

Pošta: _____

Davčna št.: _____

samo za pravne osebe

Podpis: _____

Žig: _____

samo za pravne osebe

Časopis Slovenski tednik bomo pričeli pošiljati z januarjem 2009 in ga boste prejeli do vašega pisnega preklica. Cena izvoda znaša 2 evra.

Ko ste z najboljšim, je vse dosegljivo.

PRISTOP

MOBITEL, o.d.o., 1537 Ljubljana

connect
TEHNIČNO
NAJBOLJŠE
OMREŽJE

Poleg priznanja za **tehnično najboljšo omrežje** je družba Mobitel prejela še priznanja za **odlično in zaupanja vredno blagovno znamko**.

WWW.MOBITEL.SI

*Najmočnejše vezi so tiste,
ki jih ne vidimo.*